

Virina speciala numero

LITERATURA VIVO

Numero 009

Marto 2026

Enhavlisto

TITOLO	ĜENRO	AŬTORO / TRADUKINTO	PAGĜOJ
Kovrilo: Virina speciala numero	<i>kovrilo</i>	Centra bildo: Csaba S Németh	1
Enhavo	<i>enhavo</i>	John Huang	2–4
Vortoj por niaj legantoj	<i>redakcia letero</i>	Erika Godó, John Huang	5
<u>VIRINOJ EN LA LITERATURO</u>			6
La Virino	<i>poemo</i>	Erika Godó	7
Virinoj en la literaturo	<i>artikolo</i>	Erika Godó	8
Intervjuo kun Arko Gong	<i>intervjuo</i>	Arko Gong	9–12
Magia momento en Roath Park; memoraĵoj	<i>memoraĵo</i>	Arko Gong	13
Mia unua Esperanto-renkontiĝo	<i>memoraĵo</i>	Arko Gong	14–16
Intervjuo kun Laure Patas d'Illiers	<i>intervjuo</i>	Laure Patas d'Illiers	17–19
Eksterlanda studentino	<i>novelo</i>	Laure Patas d'Illiers	20
Erika Godó, la talenta esperantistino el Hungario	<i>biografio</i>	Elena Popova	21–22
Poemo (Flamanta ĉielo)	<i>poemo</i>	—	23
Vojeto en la frosto	<i>poemo</i>	Nazaré Laroca	24
Kafo	<i>novelo</i>	Ĵenja Amis	25–26
Unuminuta rakonto ... pri mia avino	<i>mikronovelo</i>	Lilaketo	27
Kial...	<i>poemo</i>	—	28
Rita Mkrtĉjan — Armenaj okuloj, Literaturo estas "ŜI"!, LITERA TURO	<i>poemoj / artikolo</i>	Rita Mkrtĉjan	29–32
Poemoj: La haŭto kiu en mi loĝas, Lumo	<i>poemoj</i>	—	33–34
Clelia Conterno Guglielminetti — biografio kaj poemoj	<i>biografio / poemoj</i>	Clelia Conterno Guglielminetti	35–39
Tri poemoj de Lina Gabrielli: Mi frostas, En mi ĝermis io k.a.	<i>poemoj</i>	Lina Gabrielli	40–42
Du poemoj de Vesna Skaljer-Race	<i>poemoj</i>	Vesna Skaljer-Race	43–44
Tri poemoj de Kristina Aleksova: Kaĝoj, Ĉu vi povas kisi la venton k.a.	<i>poemoj</i>	Kristina Aleksova	45–47
La Miozoto	<i>poemo</i>	Margarethe-Greta Stoll	48
Nur peco da pano	<i>poemo</i>	Vesna Skaljer-Race	49
Poemoj: Sapiro, Mi ĝojas	<i>poemoj</i>	—	50–51
Poemoj	<i>poemoj</i>	Auderskaja Tatjana Viktorovna	52–53
Noveloj de Lenke Szász: Okazis surstrate; Rozoj	<i>noveloj</i>	Lenke Szász	54–58
Elena Popova — Pasvorto "Fantazio"; Nokta Balo; Amu min, mia ido!	<i>noveloj / poemoj</i>	Elena Popova	59–61
Konvalo / Majfloro	<i>legendo</i>	—	62
Luiza Carol — biografio kaj verkoj: Vero vivos	<i>biografio / poemo</i>	Luiza Carol	63–65

La deturniĝo	novelo	Luiza Carol	66–67
Festi la patronon	novelo	Su Fidler Cowling	68–70
Speguloj	novelo	Sara Spanò	71–75
La liberiĝo	novelo	Ota Krátký	76–81
Poemoj de Jadranka Mirić	poemoj	Jadranka Mirić	82
Spomenka Štimec – biografio kaj verkaro	biografio	—	83–84
Ombro sur interna pejzaĝo	novelleltiraĵo	Spomenka Štimec	85–86
Ferioj ĉe la maro + biografio	novelo / biografio	Ewa Grochowska	87–89
Hajkoj	hajkoj	Ivanička Maĝarova	90
En granda urbo	novelo	Lena Karpunina (1963–2013)	91–93
Antonina Apollo – biografio; Promenado, Feliĉa tago, Al Budapest	biografio / poemoj	Antonina Apollo	94–97
Virinoj de Ukrainio	artikolo / poemoj	Olga Bauer; Olena Repina, Lesja Ukrainka, Olena Pêilka, Lina Kostenko (trad. Olga Bauer)	98–104
En via varmo	poemo	Terezia Turányi (trad. Jozefo Kiss, Turányi Terezia)	105
Instinkto	novelo	Ingrid Budau	106
Árpád-doma Sankta Elizabeto	artikolo	Judhit Kovács	107–109
Advento	poemo	Tatjana Terehova	110
Vilaĝfina domo (trad. el hungara)	poemo	Gyula Juhász (trad. Adri Pásztor)	111
La mallibera cikonio (trad. el hungara)	poemo	János Arany (trad. Adri Pásztor)	112–113
Mi atendos	poemo	Jolanta Redmann (trad. Ryszarda Kwiatkowska)	114
Hajkoj	hajkoj	Ivanička Maĝarova	115
La ĉambroj de la vivo	poemo	Raita Pyhälä (Saliko) (1939–2025)	116
Marjorie Boulton – la voĉo de humanisma matureco	artikolo	Erika Godó	117
Alvoko al amo	poemo	Marjorie Boulton	118–119
Kiam ni diras adiaŭon (el hungara)	poemo	Albert Vass (trad. Elizabeta Tuboly)	120
Poemo de Wioletta Kinal	poemo	Wioletta Kinal (trad. Ryszarda Kwiatkowska)	121
Zorgema Stela; Senkondiĉa sindediĉo	poemoj	Lilia Nikolova	122–123
Dankon	poemo	Julia Sigmond (1929– 2020)	124

Vizaĝoj	<i>poemo</i>	<i>Hilda Dresen (1896–1981)</i>	125
Anna Löwenstein — biografio; La Ŝtona Urbo; La Memoraĵoj de Julia Agripina; La teorio Nakamura	<i>biografio / recenzoj</i>	—	126–132
Emilija Lapenna — biografio	<i>biografio</i>	—	133
Marie Hankel — biografio; La simbolo de l' amo; La verda stelo; Esperantujo	<i>biografio / poemoj</i>	<i>Marie Hankel</i>	134–136
Eli Urbanová — biografio kaj poemoj	<i>biografio / poemoj</i>	<i>Eli Urbanová</i>	137–139
Lidja Zamenhof — biografio; La skribmaŝino de mia patro; La velkinta folio	<i>biografio / prozo</i>	<i>Lidja Zamenhof</i>	140–146
Tri poemoj: Kateto, Heliko, Miaj floroj	<i>poemoj</i>	<i>Violeta Paula Cappella</i>	147
Navalona Lahatriniaina — Floroj en Mizero	<i>recenzo</i>	<i>Erika Godó</i>	148
Ranja Zafinifotsy: la Esperantisto de la Jaro 2025	<i>artikolo</i>	—	149–150
La Sorto de Aina (daŭrigo el numero 008)	<i>novelo</i>	<i>Ranja Zafinifotsy</i>	151–155
Poemoj: Mi revas pri mondo; Lumo sur nia vojo; Superante antaŭjuĝon; Grandioza Marŝo de Karnavalo	<i>poemoj</i>	<i>Ieda Freitas</i>	156–159
Poemoj	<i>poemoj</i>	<i>Klara Ilutoviĉ</i>	160–161
Viktoria	<i>novelo</i>	<i>Miaoyin</i>	162–164
Kvin poemoj	<i>poemoj</i>	<i>Miaoyin</i>	165
Post la Enskribo	<i>memora fragmento</i>	<i>Miaoyin</i>	166–167
<hr/>			
MI NOMIĜAS VINCENT	<i>Ilustraĵoj/ Rakonto</i>	<i>Wang Ling/Janus</i>	168–169
Alvoko al la 77-aj Belartaj Konkursoj de UEA	<i>Konkurso</i>	—	170
Tradukkonkurso de la itala al Esperanto	<i>konkurso</i>	—	171
Konkurso Ĝanfranko 2026	<i>konkurso</i>	—	172
EKRA-26 — Internacia Esperanta Konkurso	<i>konkurso</i>	—	173
Regularo de la Internacia Traduk-Konkurso "Veĵdo" (2026)	<i>konkurso</i>	—	174

La ilustraĵoj de ĉi tiu numero estis kreitaj de John Huang kun la helpo de AI.

Vortoj por niaj legantoj

Erika Godo

John Huang

Karaj legantoj kaj amikoj,

Bonvenon al ĉi tiu speciala numero 009 de *Literatura Vivo*, dediĉita al la virinoj en nia literaturo okaze de la Internacia Virina Tago.

Kiel ni emfazas en la enkonduka artikolo, la voĉo de virinoj en la historio de Esperanto-literaturo ofte estis subtaksita. Tamen ĝuste ili alportas unikan perspektivon: per sentemo kaj intelekta forto ili esploras temojn de identeco, patrineco, amo, memoro kaj sociaj defioj kun profundo, kiu riĉigas nian komunan kulturon.

Ĉi tiu numero estas festo de tiu riĉeco — festo de voĉoj, kiuj dum jardekoj kaj jarcentoj tekstas la literaturan teksaĵon de nia komunumo. Ni invitas vin vojaĝi tra tempo kaj spaco, malkovrante kaj la pionirojn kaj la nuntempajn talentojn.

Ni honoras la memoron de niaj grandaj antaŭulinoj. Vi povas legi pri la tragedia sed luma vivo de Lidja Zamenhof, kies traduko de *Quo Vadis?* kaj spirita laboro restas fundamentaj. Ni omaĝas Marjorie Boulton, la “voĉon de humanisma matureco”, kaj Marie Hankel, la unuan esperantan poetinon. Ni ankaŭ rememoras la pasian kaj sinceran verkaron de la ĉeĥa poetino Eli Urbanová, kies *Hetajro dancas* restas mejloŝtono de nia literaturo.

La nuntempo vibras en niaj paĝoj per intervjuoj kaj verkoj de vivantaj aŭtorinoj. Ni ĝojas prezenti intervjuon kun la talenta Laure Patas d’Illiers, kiu dividas siajn pensojn pri verkado kaj sian novelon *Eksterlanda studentino*. Vi trovos la kortuŝan prozon de la kroata verkistino Spomenka Štimec en *Ombro sur interna pejzaĝo* kaj la natur-inspiritajn prozpoemojn de Elena Popova en *Amu min, mia ido!*

Inter la nuntempaj voĉoj brilas ankaŭ Arko Gong, kiu en sia intervjuo rakontas pri siaj spertoj kun la klasikaĵo *Ruĝdoma Songĝo* kaj pri la grava laboro de la legoklubo — kontribuo, kiu montras kiel literatura pasio transformiĝas en komunan kulturon.

Nia revuo ĉiam celas esti ponto inter kulturoj. Ĉi-foje ni speciale fieras prezenti la rubrikon “Virinoj de Ukrainio”, kiu esploras la longan tradicion de ukraina virina literaturo de Lesja Ukrainka ĝis Lina Kostenko. De alia flanko de la mondo ni konatiĝas kun Ranja Zafinifotsy el Madagaskaro, la “Esperantisto de la Jaro 2025” (laŭ *La Ondo*), kaj ŝia verko *La sorto de Aina*. Ni ankaŭ vojaĝas al la mondo de la israel-rumana verkistino Luiza Carol kaj ĝuas la humuron kaj doloron en la rakonto *Kafo* de Ĵenja Amis.

Kiel skribis Rita Mkrtĉjan en sia poemo: “Literaturo estas ‘Ŝi!’”. Tiu frazo ne estas nur metaforo — ĝi estas memorigilo, ke literaturo vivas per voĉoj, kiuj kuraĝas senti, demandi kaj krei.

Ni esperas, ke ĉi tiu numero inspiras vin ne nur legi, sed ankaŭ verki. Memoru, ke la 77-aj Belartaj Konkursoj de UEA kaj la nova Internacia Traduk-Konkurso “Vejdo” atendas viajn kontribuojn.

Agrablan legadon kaj feliĉan Internacian Virinan Tagon!

Viaj redaktoroj,

Erika Godó kaj John Huang

Virinoj en la literaturo⁶

LA VIRINO

Erika Godó

Virino, vi estas eterna mirindaĵo,
vorto de amo, ĉiam tre bela estaĵo.
Kiel espero naskita en la tagiĝo,
en la printempa vento, magiĝo.

La magio de via bela rideto, mirinda,
kiu alportas feliĉan senton, admirinda.
Vi estas forta kaj mildeca samtempe,
en via koro estas libereco ĉiutempe.

Milda brakumo de patrino por infano,
donanta protekton kiel forta fadeno.
Vi ridetas kiam eĉ tra larmoj foje,
tuŝas triston en via koro unufoje.

Esti virino estas granda privilegio,
via ekzistado, plena de granda magio.
Fonto de saĝeco fluas en via animo,
vi estas zorgema por ĉiuj sen timo.

Virinoj en la literaturo

Erika Godó

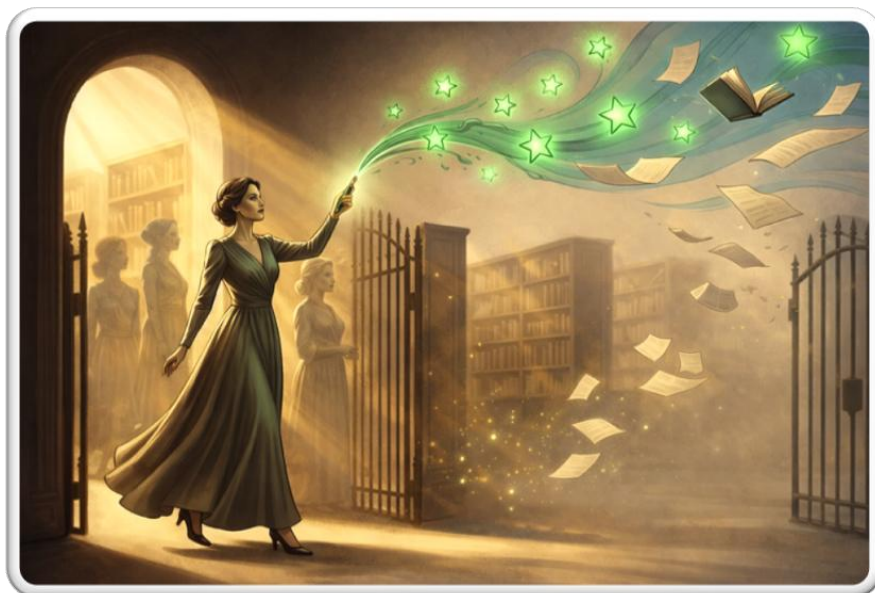
En la historio de Esperanto literaturo la voĉo de virinoj ofte estis silentigita aŭ subtaksita. Tamen, malgraŭ sociaj baroj kaj limigoj, multaj virinaj poetoj kaj verkistinoj sukcesis krei verkojn, kiuj profunde influis la kulturon kaj pensmanieron de siaj epokoj. Pro tio ili estas konsiderataj specialaj — ne simple pro sia sekso, sed pro la unika perspektivo kaj spertoj, kiujn ili alportas al la literatura mondo.

Unue, virinaj aŭtoroj ofte priskribas la mondon el vidpunkto, kiu dum jarcentoj ne estis sufiĉe reprezentita. Ili esploras temojn kiel identeco, patrineco, korpeco, emociaj rilatoj, sociaj atendoj kaj la serĉado de persona libero. Tiuj temoj estas universalaj, sed la maniero, laŭ kiu virinoj ilin prezentas, aldonas novajn nuancojn kaj profundon al la komuna homa sperto.

Due, la historia kunteksto mem faras ilian atingon rimarkinda. En multaj epokoj virinoj ne rajtis studi, eldoni aŭ partopreni en intelektaj rondoj egale kun viroj. Iuj devis uzi plumnomojn por publikigi siajn verkojn. La fakto, ke ili spite al tiuj malfacilaĵoj sukcesis krei daŭre valorajn verkojn, montras forton, persiston kaj talenton.

Trie, virinaj verkistoj ofte kontribuis al la vastigo de la literatura kanono. Ili enkondukis novajn rakontmanierojn, psikologian profundon kaj senteman analizon de internaj konfliktoj. Per tio ili ne nur riĉigis la literaturon, sed ankaŭ helpis ŝanĝi sociajn sintenojn kaj malfermi vojon por estontaj generacioj de aŭtoroj.

Konklude, virinaj poetoj kaj verkistinoj estas specialaj ĉar ili reprezentas esencan kaj longe neglektitan parton de la homa voĉo. Iliaj verkoj memorigas nin, ke literaturo fariĝas pli kompleta kaj pli riĉa kiam ĉiuj perspektivoj havas la eblecon esti aŭdataj. ♦

Intervjuo kun Arko Gong

Erika Godó

1. Kio instigis vin interesiĝi pri literaturo?

Mia interesiĝo pri literaturo ne ekestis frue en mia vivo. Mi naskiĝis en 1962 kaj kreskis dum la periodo de la Kultura Revolucio en Ĉinio, kiam mi preskaŭ ne havis ŝancon legi romanojn aŭ aliajn literaturajn verkojn.

La unua vera kontakto kun literaturo venis, kiam mi lernis Esperanton kaj ricevis multe da esperantaj romanoj de Rolf PELLETIER el Francio kaj Győző Bedegi el Hungario. Dum korespondado kun esperantistoj, mi malkovris, ke mi ĝuas priskribi en Esperanto la eventojn kaj spertojn, kiujn mi mem travivis.

La vera literatura turnopunkto okazis multe pli poste, en 2012, dum la Universala Kongreso en Hanojo. Tie Robert Moerbeek rekomendis al mi la romanon *Krias la silento* de István Nemere. La legado de tiu romano profunde impresis min kaj montris al mi la emocian kaj esprimplenan potencialon de Esperanto kiel literatura lingvo. Ekde tiam mi komencis konscie aĉeti kaj legi multajn esperantajn romanojn.

2. Kiam vi verkis vian unuan rakonton?

Nerevenonta Reĝino (Literatura Vivo 004, 2025, p. 46) estas mia unua rakonto. Fakte mi verkis ĝin jam en 2019, kvankam la strukturo tiam tute ne estis tia, kia ĝi nun aperas en *Literatura Vivo*. Sten Johansson kaj Mao Zifu (Anteo) legis la fruan version kaj donis al mi valorajn komentojn kaj sugestojn, kiuj tre multe helpis min.

Dum tiu procezo mi konsciis, ke mi ankoraŭ bezonas lerni kiel konstrui rakonton kaj kiel kapti kaj teni la atenton de legantoj. Pro tio la teksto restis “dormanta” en mia komputilo dum kelkaj jaroj. Ĝis la jaro 2024, kiam mi partoprenis la verkokurson gvidatan de Trevor Steele, *Ĉu vi emas verki?* Tio ebligis al mi refoje re prilabori kaj profunde reverki la rakonton. Fine, kun ne malgranda kuraĝo, mi sendis ĝin al *Literatura Vivo*.

3. Kio estas la fonto de via inspiro por verki rakontojn?

Mia inspiro por verki rakontojn fontas ĉefe el la vivo mem — el personaj spertoj, el observado de homoj.

4. Ĉu vi havas specialajn temojn, kiujn vi amas esplori?

Mi ankoraŭ ne fiksas por mi tre klarajn aŭ strikte difinitajn temojn. Kiel novico mi troviĝas en esplora fazo, kaj mi konscie permesas al mi observi, sperti kaj provi diversajn temojn sen antaŭaj limigoj.

5. Dum viaj esploroj kaj komentoj pri la esperantaj tradukoj de la ĉina literatura klasikajo *Ruĝdoma Sonĝo* (*Honglou Meng*), kiajn spertojn kaj komprenojn vi akiris en ĉi tiu kampo?

Dum mia esploro pri la esperanta traduko de *Ruĝdoma Sonĝo*, mi profunde konsciiĝis, ke la tradukado de ĉina klasika literaturo estas sisteme kompleksa procezo, kiu multe superas simplan lingvan transdonon. Per detala analizo de la esperantigita teksto — kiel prezentite en mia artikolo publikigita en *Esperantologio/Esperanto Studies* en 2025 — mi konstatis, ke Esperanto montriĝas surprize fleksebla kaj kapabla esprimi subtilajn stilojn kaj kulturajn nuancojn.

Samtempe, la esploro montris al mi, ke tradukaj strategioj neniam estas neŭtralaj: ili ĉiam reflektas specifan teorion kaj ideologian sintenon de la tradukanto. Tiu kompreno kondukis min al pli profunda aprezo de Esperanto ne nur kiel lingvo de komunikado, sed kiel serioza peranta lingvo en la kampo de mondliteraturo.

6. Ĉu vi povas rakonti pri la situacio de la semajna reta literatura legorondo en Esperanto, kiun vi regule gvidas?

La reta literatura legorondo estis fondita en 2016. Komence ĝi estis nur malgranda grupo de ĉirkaŭ dek personoj, kies celo estis interŝanĝi informojn pri literaturo kaj kundividi esperantajn romanojn.

Ekde 2020 ni oficiale organizis komunan legadon de esperantaj romanoj. Ĝis nun la grupo kreskis al 196 membroj, kaj ni jam kune finlegis 19 esperantajn romanojn. Inter ili la 19-a verko estas *Ruĝdoma Sonĝo*, el kiu ni nur legis kvar elektitajn ĉapitrojn. Nia regula kunveno okazas ĉiun ĵaŭdon vespere, kaj ĝis nun jam okazis 196 fojoj. Cetere, okazis sep seminarioj pri literatura legado, el kiuj kvin okazis rete kaj du ĉeeste.

Eksterreta renkontiĝo de la membroj de la reta Esperanta legoklubo

La jaro 2026 markas la 10-jaran datrevenon de la fondo de la legorondo, kaj samtempe la 90-an datrevenon de la forpaso de Lusin. *Noveloj de Lusin* estas nia 18-a legita libro, kaj ni planas okazigi specialan seminarion pri liaj noveloj julie ĉi-jare en urbo Qingdao, provinco Shandong.

Nuntempe ni legas nian 20-an libron, *La bona lingvo* de Claude Piron.

7. Ĉu vi povus rakonti al la legantoj iom pri vi mem?

Antaŭ mia emeritiĝo mi laboris en universitato kiel profesorino pri media scienco kaj inĝenierado, kun doktoriĝo en nutraŝcienco. Dum multaj jaroj mi dediĉis min al instruado kaj esplorado, publikis pli ol cent sciencajn artikolojn kaj gajnis plurajn premiojn pro eminenta instruado.

Paralele al mia akademia vivo, Esperanto akompanis min jam ekde 1980. Post aktiva komenca periodo, mi devis dum ĉirkaŭ jardeko flankenmeti la movadon por plua studado en universitato. Kiam mi revenis al Esperantujo, mi jam havis pli altan socian pozicion, pli vastan vivosperton kaj pli klaran celon. Tio kondukis min al engaĝiĝo en Esperanto-edukado: mi servis kiel prezidanto aŭ vicprezidanto de provinca Esperanto-asocio (1998–2014), respondeculo de la ĉina sekcio de ILEI (2009–2018) kaj vicprezidanto de ILEI (2013–2018); mi organizis internaciajn instruajn aranĝojn, diplomiĝis ĉe la Interlingvistikaj Studoj en Poznano (2021–2024), kaj nun aktivas kiel estrarano de Universala Esperanto-Asocio (ekde 2023).

8. Kio estas la plej grava afero en la vivo por vi?

Por mi, la plej grava afero en la vivo estas esti vera al mi mem, kompreni la mondon kaj rilati al aliaj homoj per vortoj, literaturo kaj dialogo.

9. Kian estontecon vi vidas por Esperanto en Ĉinio dum la venonta 10–20 jaroj?

Mi vidas por Esperanto en Ĉinio ne estontecon de amasa disvastiĝo, sed de stabila kaj kvalita evoluo. Dum la venontaj 10–20 jaroj Esperanto restos grava ilo por edukado, kulturo kaj internacia dialogo, precipe en universitata kaj kultura medio. La fokuso, laŭ mi, estos ne je nombroj, sed je kompetenteco: bone trejnitaj instruistoj, aktivaj junuloj kaj fortaj internaciaj ligoj. Se ni laboros realisme kaj longperspektive, Esperanto havos klaran kaj utilan rolon en la ĉina socio.

10. Kion UEA kaj ILEI devus fari pli bone por subteni instruistojn?

Mi pensas, ke UEA kaj ILEI povas subteni instruistojn pli bone per tri aferoj: unue, per pli konkretaj kaj facile uzeblaj instru-rimedo; due, per daŭra profesia evoluo kaj reta kunlaboro inter instruistoj; kaj trie, per pli forta kunordigo inter UEA kaj ILEI, por ke instruistoj klare sciu, kie trovi helpon. Instruistoj estas la spino de la Esperanto-movado, kaj nia tasko estas aŭskulti ilin kaj subteni ilin laŭ iliaj realaj bezonoj.

11. Kiun rolon vi mem volas ludi en Esperantujo en la venontaj jaroj?

Mi volas daŭre kontribui al Esperantujo per disvastigo de Esperanto, per esplorado en la literatura kaj traduka kampoj, kaj per verkado.

12. Kion Esperanto donis al vi, kion neniu alia afero povis doni?

Ĝi donis al mi aliron al eksteraj mondoj: internacia amikeco, literatura esprimado kaj dialogo inter kulturoj. Tiu sperto estas neanstataŭigebla.

13. Kion vi ankoraŭ revas realigi, interne aŭ ekstere de Esperantujo?

Profesie mi jam estas emerita, kaj mi sentas, ke mi realigis ĉion, kion mi iam deziris fari. En Esperantujo, tamen, mi ankoraŭ klopodas: precipe mi volas plibonigi mian parolan fluecon. Se temas pri revo, ĝi estas esprimi min en Esperanto tiel libere kaj nature kiel Ivo Lapenna aŭ Humphrey Tonkin.

14. Se vi povus doni unu mesaĝon al la tuta Esperanto-komunumo, kio ĝi estus?

Legu, verku kaj aŭskultu unu la alian — kun pacienco, malfermiteco kaj respekto.

15. Kiel vi vidas la rolon de Esperanto en nuntempa literaturo kaj kulturo?

Esperanto estas viva literatura kaj kultura platformo, kiu ebligas esprimon trans naciaj limoj kaj ligas homojn kaj kulturojn per egaleca dialogo.

16. Ĉu vi pensas, ke esperanta literaturo havas apartan “voĉon” kompare kun nacilingvaj literaturoj?

Jes, la esperanta literaturo ja havas propran voĉon. Ĝi kunigas precizecon kaj flekseblecon, kaj reflektas internacian perspektivon. Ĝi ne simple imitas nacilingvaj literaturojn, sed evoluas sendepende, esprimante universale kompreneblajn homajn spertojn per Esperanto.

17. Kiaj estas viaj estontaj planoj rilate al via verkado?

Miaj estontaj planoj estas daŭre verki rakontojn en Esperanto, esplori novajn temojn kaj stilojn, kaj kunfandi personan esprimon kun interkultura perspektivo. Mi esperas, ke mia verkado kontribuos al la riĉeco de la esperanta literaturo kaj helpos interligi homojn trans kulturoj.

18. Kion vi ŝatus diri al la legantoj de *Literatura Vivo*?

Mi deziras, ke la legantoj trovu en *Literatura Vivo* ne nur tekstojn, sed ankaŭ internajn reagojn kaj homajn spertojn, kiujn indas konservi kaj kundividi. ◆

Magia momento en Roath Park

Arko Gong

En la unua semajfino post mia alveno en Kardifo, 2006, mi iris al Roath Park Lake. Tio estis tute ordinara promenado, ĉar ĝi troviĝas proksime al *University Hall*, kie mi portempe loĝis. Tamen ĝi fariĝis por mi momento, kiun mi ankoraŭ nun portas en mia koro.

La lago estis plena je vivo. Birdoj ĉie: anasoj, cignoj, kolomboj, aliaj akvobirdoj. Nutri ilin ŝajnis esti kutimo de la lokanoj. Preterpasantoj haltis sen hasteco, disĵetis panpecetojn, restis momenton, kaj poste plu iris. La lago akceptis ilin ĉiujn.

Mi atingis la alian flankon de la lago, ankaŭ nomatan *Roath Park*. Tie ĉio estis plena je sunlumo. La suno milde varmigis mian korpon. Kvankam mi jam longe promenis, tamen mi sentis nek malvarmon, nek lacecon. La vetero en oktobro ĝuste estis simple perfekta.

Homoj moviĝis laŭ la lago: promenantoj, sportemuloj, paroj kun interplektitaj fingroj, gepatroj kun infanoj, homoj kun hundoj. Ĉiu iris laŭ sia ritmo. Mi sidiĝis sur benko ĉe la lago. Ĉirkaŭ mi estis birdoj, verda herbo, blua ĉielo, blankaj nuboj, la trankvila lagakvo — kaj cignoj, kiuj staris aŭ naĝis ĉe la bordo, atendante, kvazaŭ ili scius, ke pano venos.

Tiam mia atento haltis ĉe maljuna viro apud la lago. Tio estis la plej forta bildo de tiu tago. Aliaj homoj kutime nutris la cignojn dum kelkaj minutoj kaj poste foriris. Sed tiu maljunulo sidis tie. Apud li staris granda sako, plena je pantranĉaĵoj, zorge aranĝitaj. Li prenis kelkajn tranĉaĵojn kaj donis ilin al la cignoj ĉe siaj piedoj. Plej ofte la cignoj atingis la panon unue, kaj la cetero restis por aliaj birdoj, eĉ por kolomboj.

Li ankaŭ ne forgesis la cignojn kaj sovaĝajn anasojn pli fore en la lago. De tempo al tempo li ĵetis kelkajn tranĉaĵojn malproksimen en la akvon, kvazaŭ zorgante, ke neniu restu sen sia parto.

En tiu momento ŝajnis, ke la tempo haltis. Mi rigardis la maljunulon, la cignojn luktantajn pro la manĝaĵo, la akvon moviĝantan sub la sunlumo — kaj sentis, ke io profunde tuŝas min. Mi ne sentis bezonon iri ien ajn. Mi ne pensis pri tio, kio venos. Nur simple mi restu ĉi tie.

Tiu momento ne estis granda evento, sed ĝi estis silenta donaco, donita sen kialo. Tia momento restas en la memoro ne pro tio, kio okazis, sed pro tio, ke dum kelkaj minutoj la mondo ne bezonis ŝanĝiĝi. ◆

Mia unua Esperanto- vespero

Arko Gong

La 18-a de julio 1983 restas por mi neforgesebla dato.

Tiun tagon, dum tagmanĝo en la fabrika manĝejo, mi renkontis mian patron, kiu laboris kiel ĉefinĝenerio en la sama fabriko. Li diris al mi, ke iu telefonis al la oficejo sciigante min, ke instruistoj de la Esperanto-koresponda kurso el la urbo Huangshi atentos min ĉe la Hotelo Jiangxi (Konstruaĵo I, ĉambro 402) ĉi-vespere je la sepa kaj duono.

Mi ege ĝojis. En la kursa informilo de KEK jam estis menciite, ke dum la somero instruistoj faros rondirajn gvidadojn kaj donos ĉeestajn lecionojn al la progresintaj kursanoj. Mi ne atendis, ke tio okazos baldaŭ. La subita novaĵo ekscitis min tiel forte, ke mi eĉ ne povis manĝi trankvile. Mi tuj revenis al la laboratorio, sidiĝis ĉe la tablo kaj komencis laŭtlegi tekstojn en Esperanto. Mi timis, ke mi ne komprenos, se la instruisto parolos al mi en Esperanto.

Post pli ol unu horo da lernado mi revenis al mia ĉambro en la fabrika amasloĝejo por siesti. Kuŝante sur la lito, mi ne povis facile ekdormiĝi. Ekde la komenco de mia lernado de Esperanto mi revis renkonti instruiston, aŭ unu samideanon, sed vane. Mi memlernis ĝin tute sola.

Post la laboro, je la sesa horo posttagmeze, mi iris al la Hotelo Jiangxi per la fabrika buso. Restis ankoraŭ pli ol unu horo. Estis tempo vespermanĝi, sed mi ne havis tempon manĝi. Mi ne sentis malsaton, nur soifon. Mi aĉetis botelon da sodakvo. Mi neniam antaŭe eniris gastejon kaj ne sciis, kie troviĝas la unua aŭ la dua konstruaĵo. Post demando mi fine decidis atendi proksime de la enirejo, apud barilo, rigardante la homojn promenantajn sur la vasta placo antaŭ la hotelo. Mi pensis: eble la instruistoj estas inter ili. Sed ni ne rekonis unu la alian.

Dum mi atendis, demandoj senĉese aperadis en mia kapo: Kiom da progresintaj kursanoj estas en la urbo? Ĉu mi estos la plej malforta inter ili? Momente mi ektimiĝis, sed tuj konsolis min: eĉ se mi estus la plej malbona, la instruistoj certe ne malestimos min.

Fine, iom post la sepa, mi kuraĝiĝis kaj eniris la hotelon. Post demandado mi grimpis ĝis la kvara etaĝo, sed trovis la pordon de ĉambro 402 ŝlosita. Sur ĝi estis papereto: oni translokiĝis al ĉambro 329. Sur la noto estis la nomoj Lin Liyuan kaj Wang Letian — ambaŭ jam konataj al mi el Esperanto-rondoj. Mia koro tuj pleniĝis de ĝojo.

En ĉambro 329 mi renkontis instruiston kun milda rideto. Li varme invitis min sidi, eĉ proponis al mi la solan seĝon kaj direktis la ventumilon al mi. Li prezentis sin: Xu Daorong. Mi apenaŭ povis kredi, ke tiu afabla kaj senpretenda homo estas la fama gvidinstruisto de la progresinta kurso, lektoro de fremdaj lingvoj ĉe la Instituto de Fero kaj Ŝtalo en Wuhan. Lia esperanta nomo estis Ikso.

Ni baldaŭ ekparolis senĝene. Kompreneble, en la ĉina. Li demandis pri mia laboro, pri mia lernado, kaj laŭdis mian progreson. Poste alvenis alia instruisto, Zhang Xinsheng, ankaŭ tre sincera kaj entuziasma. La etoso en la ĉambro estis vigla.

Dum la interparolo, s-ro Xu subite demandis min en Esperanto:

“En kiu jaro vi naskiĝis?”

Li parolis tiel flue, ke mi unue ne tuj reagis. Instruisto Zhang, sidanta apud ni, helpis klarigi al mi en la ĉina la signifon de la demando. Mi respondis esperante, ke mi naskiĝis en 1962. Aŭdinte tion, Ikso tuj ekĝojis:

— “Do vi havas nur dudek unu jarojn! Tiel juna, kaj vi jam lernas Esperanton tiel bone.”

Li poste demandis, denove en la ĉina, ĉu mi jam akiris la profesion titolon de teknikisto. Mi kapjesis. Li diris, ke inter homoj de mia aĝo estas tre malofte, ke iu jam ricevas tian titolon; en la progresiga kurso virinaj lernantoj jam estas raraj, kaj li sincere konfesis, ke li antaŭe ne malkovris min, sed ke estonte li certe volos doni al mi pli da atento kaj instigo. Tiuj vortoj restis profunde en mia memoro.

Ikso demandis, ĉu mi havas iujn problemojn en mia lernado. Mi diris al li, ke mia parola kapablo estas malforta, ke mi timas erarojn en prononco, kaj ke mi ankaŭ havas demandojn pri poezio. Li petis min laŭtlegi tekston por li. Mi malfermis la lernolibron kaj legis fragmenton el “Adiaŭo en malfrua printempo” de Hasegawa Teru (Verda Majo). Mi legis sufiĉe rapide, kaj kelkaj vortoj ne estis facile prononceblaj. Por aŭskulti pli klare, li petis min sidi pli proksime kaj legi malrapide fragmenton el la antaŭparolo.

Poste li diris, ke mia legado estas ĝenerale komprenebla, sed atentigis pri unu vorto — fierinda — en kiu mi glutigis la e. Li petis min ripeti ĝin, kaj poste mem korektis la prononcon. Mi konfesis al li, ke mi neniam antaŭe parolis Esperanton kun iu ajn kaj ke mia aŭdkompreno estas malforta. Li ridetis kaj diris:

— “Diru kelkajn frazojn, provu.”

Kaj tiel komenciĝis mia unua vera Esperanto-dialogo:

- “Kie via patro laboras?”
- “Li laboras en fabriko, en sama fabriko.”
- “En la sama fabriko de vi?”
- “Jes, en la sama fabriko de mi.”
- “Kian laboron via patro havas?”
- “Li estas inĝeniero.”
- “Ah, jes. Kie via patrino laboras?”
- “Ŝi laboras... ŝi instruas en elementa lernejo.”

Instruisto Zhang helpis konfirmi:

- “Do ŝi estas instruistino de elementa lernejo?”

Mi kapjesis, kaj Ikso plu demandis:

- “Ĉu vi havas gefratojn?”
- “Jes, mi havas du fratojn.”
- “Ĉu ili estas pli aĝaj aŭ malpli aĝaj ol vi?”
- “Unu estas pli aĝa ol mi, kaj la alia estas malpli aĝa.”
- “Do en via familio estas kvin membroj.”
- “Jes.”
- “Ĉu vi havas avinon?”
- “Jes, mi havas. Ŝi estas en Shanxi.”

Ĉe tiu punkto, Ikso diris ankoraŭ ion, kion mi ne plene komprenis. Instruisto Zhang tradukis por mi: laŭ tio, via familio devenas de alia regiono. Mi kapjesis kaj respondis:

- “Jes, sed mia patrino estas el Jiangxi.”

Ikso laŭdis min sincere. Li diris, ke por homo, kiu neniam antaŭe interparolis kun aliaj en Esperanto kaj neniam aŭskultis realan konversacion, la fakto ke mi povis kompreni la demandojn kaj respondi al ili estas jam tre bona komenco. Mi mem antaŭe pensis, ke mi estos la plej malforta lernanto en la grupo, sed mi tute ne atendis ricevi tian laŭdon.

Mi ĝojis interne. Kvankam mi sciis, ke mi ankoraŭ havas longan vojon antaŭ mi, tiu vespero donis al mi ion tre gravan: la konvinkon, ke se mi persistas kaj laboras serioze, mi ja povas lerni Esperanton bone.

Dum la vespero alvenis ankaŭ aliaj kursanoj kaj instruistoj. La ĉambro pleniĝis je ridoj kaj viglaj interparoloj. Kvankam mi parolis ne multe, mi atenteme aŭskultis, sentante min parto de granda kaj varma familio.

Je la deka horo oni zorgeme aranĝis mian revenon, ĉar publika transporto jam ne funkciis. Du samideanoj bonvole veturigis min per biciklo ĝis la fabriko. La instruistoj akompanis nin ĝis la pordo de la gastejo kaj adiaŭis nin nur post kiam mi jam sekure forveturis.

Sur la vojo mia koro restis plena de emocioj. Tiu vespero estis mia unua vera Esperanto-vespero: la unua fojo, kiam mi renkontis esperantistojn, parolis kun ili, kaj sentis la varmecon de la internacia spirito. Mi komprenis, ke Esperanto ne estas nur lingvo en lernolibro, sed vivanta ligo inter sinceraj kaj bonkoraj homoj.

Tiun vesperon mi neniam forgesos. ◆

Intervjuo kun Laure Patas d'Illiers

Laure Patas d'Illiers

Erika Godó

1 Kio instigis vin interesiĝi pri literaturo?

Ekde mia junaĝo mi ŝategis legi.

2 Kiam vi verkis vian unuan rakonton?

Mi ne precize memoras, probable kiam mi estis infano, probable temis pri bildstrio.

3 Kio estas la fonto de via inspiro por verki rakontojn?

Ideoj estas ĉie, senĉese ili ŝvebas antaŭ niaj okuloj aŭ englitas en niajn orelojn. Miaj ideoj ofte venas de fikciaj legaĵoj, artikoloj, filmoj, videaĵoj. Ankaŭ de eroj de dialogo inter nekonatoj hazarde aŭditaj sur strato, en butikoj, en metroo...

4 Ĉu vi havas specialajn temojn, kiujn vi amas esplori?

Mi ŝatas sciencfikcion, tia mi verkis libron *Sur bluaj planedoj*, kiu enhavas sciencfikciajn novelojn. Sed mi ankaŭ ŝatas diversecon, tial mi verkas pri multaj temoj.

5 Ĉu vi povus rakonti al la legantoj iom pri vi mem?

Mi nomiĝas Laure Patas d'Illiers, prononcu "lor patas dilje". Mi vivas en Parizo, en Francio. Dum jardekoj mi laboris kiel komputada inĝeniero en la francaj publikaj administracioj, nun mi estas emerito kaj dediĉas min al verkado, pentrado, asocioj (esperantaj kaj ne-esperantaj), kaj kompreneble legado!

6 Kio estas la plej grava afero en la vivo por vi?

Esti bonvola al si mem – kaj al aliuloj.

7 Vi plurfoje gajnis la Belartajn Konkursojn de UEA — kion tiuj rekonoj signifis por vi?

En 2017, la prezidento diris ke [la BK-on li rigardas kiel pordon apertan al novaj verkemuloj](#). Kiam mi gajnis en 2017 kaj 2018, de mallonga tempo mi estis verkanta en esperanto. Mi ĝojis kaj fieris, la premioj kuraĝigis min plu verki.

8 Ĉu vi sentas vin pli komforta en la mikronovelo aŭ en la romano? Kial?

Mi ĉefe verkas novelojn, kelkfoje mikronovelojn (mikronovelo estas tre mallonga novelo, maksimume unupaĝa). Eble iam mi dediĉos monatojn al verkado de longa romano.

9 Kiel via propra vivo aŭ spertoj influis viajn rakontojn?

Vizito en loko, regiono, lando, kelkfoje donas al mi inspiron por novelo.

10 Kio signifas por vi esti membro de la Esperanta PEN-Centro?

PEN internacia estas asocio de verkistoj, prestiĝa kaj mondscale respektata. Multaj famaj verkistoj membriĝis kaj membriĝas. Ĝiaj PEN Centroj ne reprezentas ŝtatojn, sed literaturojn, t.e. lingvojn. Danke al Esperanta PEN Centro, nia lingvo estas oficiale agnoskita kiel literatura lingvo. Mi tre ĝojas ke la Esperanta PEN Centro bonvolis akcepti min.

11 Ĉu estas loka Esperanta grupo en via urbo kaj se jes, kiel ofte vi partoprenas iliajn kunvenojn?

Jes, en Parizo estas pluraj esperantaj asocioj kaj mi ofte partoprenas iliajn kunvenojn. De pluraj jaroj mi estas sekretario de loka klubo [Espéranto Paris Ile-de-France](#) kaj kunorganizas monatajn kulturajn vesperojn.

12 Kiel vi vidas la rolon de Esperanto en nuntempa literaturo kaj kulturo?

Nuntempe tre malmultaj homoj konas Esperanton, do nia lingvo ne povas efike influi la literaturojn kaj kulturojn.

13 Ĉu vi pensas, ke Esperanta literaturo havas apartan “voĉon” kompare kun nacilingvaj literaturoj?

Danke al Esperanto ekzistas interkultura literaturo.

14 Kiuj aŭtoroj (Esperantaj aŭ ne) plej influis vin?

Maupassant, Kipling, kaj multaj aliaj. En Esperanto mi multe legis Piron kaj Modest.

15 Kiaj estas viaj estontaj planoj rilate al via verkado?

Mia eldonisto baldaŭ publikigos mian novan libron. Temas pri novelaro, la titolo estas *Legu min ie ajn*. Mi mem ilustris ĝin. Mi kreis ĝin sen uzo de AI (Artefarita Inteljekto). Cetere, mi plu verkos por gazetoj, interalie Literatura Vivo.

16 Kion vi ŝatus diri al la legantoj de Literatura Vivo ?

Danke al Literatura Vivo, vi ĉiunonate ricevas multege da tekstoj. Elektu, legu, ĝuu!
Mi deziras al la gazeto longan vivon kaj al la legantoj plezuratan legadon. ◆

Eksterlanda studentino

Laure Patas d'Illiers

Kiam unuafoje ŝi endormiĝis, Jozef tranĉis la ĉefan ŝnuron de la hamako, apud ŝia kapo. Li ridegis kiam ŝi glitis teren.

La slovaka agrikultura universitato en Nitro plenplenas je kamparanoj. Multaj en sia poŝo portas ŝnuron kaj tranĉilon.

Ŝi ŝatas la prelegejon en formo defluganta telero, la studentojn kiuj ripozas sidantaj en herbejo aŭ kuŝantaj en retaj hamakoj al kroĉitaj al arboj.

Hodiaŭ ŝi denove endormiĝis. Jozef kaŝe ŝnurligis la randojn de la hamako, fermante ĝin kiel fiŝreto.

Ĉiuj studentoj estas foririntaj. Noktiĝas.

Jozef revenas. Li ridas.

— Mian tranĉilon mi ne uzos. La maŝoj sufiĉe larĝas por vin fiki.

ERIKA GODÓ, LA TALENTA ESPERANTISTINO EL HUNGARIO

INTERVJUO farita de *Elena Popova*

„Mi estas poligloto kaj esperantistino“ – skribis ŝi. Jes, interese estas, ke Erika Godo, laŭ profesio estas filozofo kaj sociologo, kaj pro amo al la lingvoj – poligloto. Krom la hungara ŝi parolas anglan, hispanan, italan kaj Esperanton.

- Kiam, kaj pro kio vi elektis la lingvon Esperanto? Kiu estas viaj instruistoj? Nun vi havas multe da geamikoj el la mondo, dank' al Esperanto, ĉu tio vin ĝojigas?

- Mi havis amikindon en universitato, kiu poste fariĝis Esperanto-instruisto, ŝi ĉiam diris al mi, ke mi devus lerni Esperanton, ĉar ĉi tiu lingvo estas por mi. Do en 2018 mi eklernis Esperanton, mia amikino estis mia unua instruistino, kies nomo estas Mónica Forgács. Poste mi plenumis plurajn kursojn, kie Renato Corsetti estis mia instruisto.

Mi havas tiom da amikoj en la mondo, kun kiuj mi parolas ĉiun semajnon. Mi tre ŝatas paroli kun ili kaj mi trovis multajn tre bonajn amikojn helpe de Esperanto, kiel John Huang el Kanado, Karlo Olivio el Brazilo kaj Miguelángel Bueno Ávila el Hispanio.

Mi ankaŭ estas membro de Bobelarto, estas iniciato por subteni la literaturon en Esperanto, fondita de teamo de entuziasmaj homoj pri nuntempa literaturo en Esperanto. Ni verkas, legas kaj diskutas pri literaturo, partoprenas verkatelierojn, konkursojn.

Verka kaj premia agado

Erika Godó estas poeto, verkisto, kantoverkisto... Ŝiaj rakontoj aperis kaj aperas en La Ondo de Esperanto, Monato, Penseo, Beletra Edeno. Ŝi ricevis premiojn en la Internaciaj Literaturaj konkursoj.

Ŝi gajnis duan premion en Itala Literatura tradukkonkurso pro ŝia traduko de "Oh, nokto" de Giuseppe Ungaretti en 2024. En la Esperanta Konkurso Kuba Esperanto-Asocio Unua Havana Festivalo en 2024, unua loko en branĉo kanto kun Ruĝa papavetoj kaj unua loko en branĉo prozo kun La Marvirineto. En la 8-a TRADUKKONKURSO "LUCIJA BORČIĆ" en branĉo poezio, 3-a premio por la traduko de la poemo LA SILENTA TAGO de Luis Gonzaga Urbina (fonto-lingvo: Hispana) en 2024.

Tria premio en Itala Literatura tradukkonkurso pro ŝia traduko de "Ĉu eble mi estas poeto?" de Aldo Palazzeschi en 2025.

Ŝi gajnis duan premion el la Literatura konkurso EKRA per du poemoj, la titoloj de poemoj estas Sekretoj de rozoj kaj Larmoj de mia patrino en 2025.

Ŝiajn artikolojn publikigitajn en la Monato kaj mi regule skribas pri ekonomiaj temoj en La Merkato ankaŭ.

foto de [John Huang](#)

FB en la grupo Esperanto – literaturo kaj muziko ŝi prezentas la rakontojn, poemojn kaj kantojn tre interese kun bildoj. Estas ĝojo legi...

Poema fragmento..

Mil deziroj, mil esperoj, senfina,

magio de nokto, neniam fina.

Ĉiu stelo estas rakonto,

flugas longe en la tempo.

Mil steloj en la ĉielo, mil vojoj, eterna pasinteco vivas en revoj.

Estontaj planoj

Ĉu viaj revoj realiĝis en 2025?

Jes. Ekde junio 2025, ŝi kune kun la kanada ĉindevena esperantisto John Huang fondis la retan literaturaĵ-revuon Literatura Vivo. La revuo celas por montri la riĉecon de esperantlingva literaturo per diversaj ĝenroj kaj voĉoj — poemoj, prozo, kantotekstoj, eseoj, intervjuoj kaj recenzoj.

Kio estas viaj planoj en 2026?

Mia unua poemaro estos publikigita ĉi-jare, pri kio mi estas tre ĝoja. La Literatura Konkurso Kálmán Kalocsay kaj la Traduka Konkurso Vejdo okazos por la unua fojo ĉi-jare, organizitaj de John Huang kaj mi, kaj la Konkurso Vejdo estas ankaŭ subtenata de UEA.

Mi ankaŭ dediĉis min al verkado de kantotekstoj denove kaj nuntempe kunlaboras kun talenta israela muzikisto Stas Golovin kiu vestas miajn vortojn per muziko.

Sukcesojn, al la talenta esperantistino Erika Godó! ♦

Jaro de la fajra ĉevalo

Sub flamanta ĉielo brulas maten' en ardor',
sparkoj dancas en ora kant';
tra nubaro tondras hufoj kun forta fervor',
vento fajras kun viva bruant'.

Erika Godó

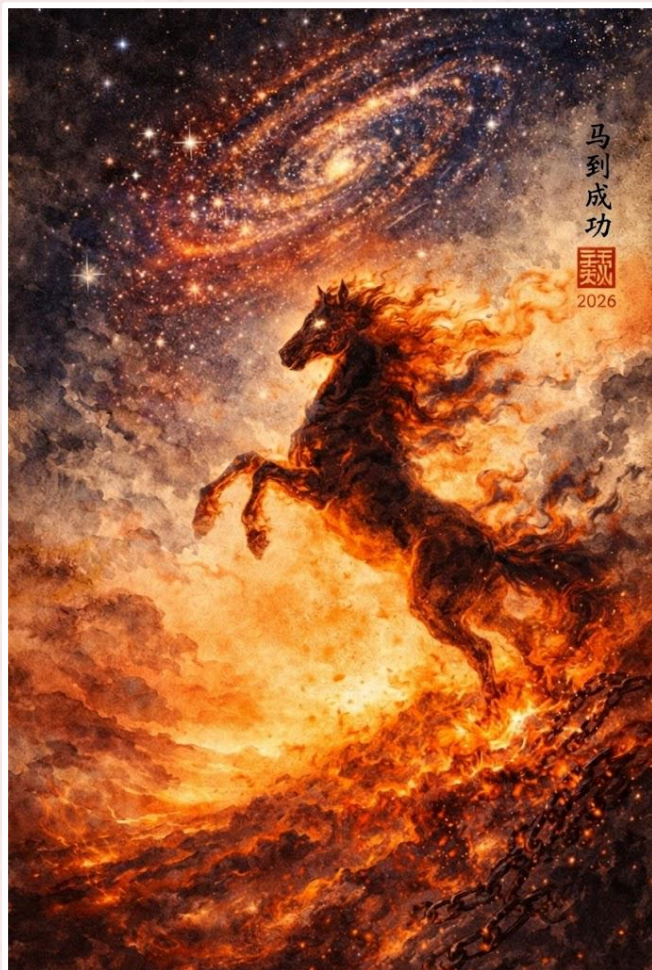
Kolhararo – vento mem en rapida irad',
okuloj kiel stelar';
ĝi skuas la teron per sovaĝa paŝad',
kaj rompas ĉenojn el ŝtal'.

La Fajra Ĉevalo galopas en nokt',
sub steloj en arda bril';
ĝi vekas en koroj kaŝita fervor'-flam',
kaj portas revon al ĉiel'.

Ĝi ne timas ŝtormon nek ombra tim',
kun vento ĝi kuregas;
kie ĝi batas kuraĝa kaj brava anim',
nova epoko leviĝas.

Jaro brulanta, revoj en flam',
sparkoj falas sur voj';
kiu kuraĝas kun ĝi en dram',
ĝi trovas liberon kaj ĝoj'.

Post hufoj el fajro kaj cindr' en spir',
nova mondo ekĝermas;
en Jaro de Fajra Ĉeval' en rapid',
ĉiu revo ekkuras.

Vojeto en la frostoj

La arbarbranĉoj frostiĝis en blanka silento,
prujno sidiĝis sur arbo kaj eta elemento.
Silenta pejzaĝo, arĝente polvita ĉiel',
kie la vento paŝetas sen sono, sen cel'.

Kurbiĝa pado el ligna, bruneca vojeto
kuras en nebulon, en frostan sekreton.
Kaj sur ĝi flamo en kuraĝa momento:
ruĝa mantelo rompas la blankan silenton.

La animo ne frostiĝas, se celo distancas,
kvankam la frostoj tra bluaj ĉieloj balancas.
En senfina blanko ununura koloro :
varmo ankoraŭ batas en vintrofresta koro.

Erika Godó

Kafo

de *Jenja Amis*

Mi estas laca.

Kaj mi estas dormema.

Mi volas kafon.

Damne, mi ne rajtas havi kafon.

Iri al la hospitalo je la sesa matene kaj ne havi kafon estas torturo.

Mi ne tiom pensas pri la operacio mem, kiom pri la kafo.

Mi surmetas la jakon. Ĝi odoras kiel kafo... kafo, kafo, kafo.

Mi ne sciis antaŭe, ke mia jako odoras kiel kafo.

Mia haŭto ankaŭ odoras kiel kafo, sed kafo de hieraŭ, ne de hodiaŭ.

Ĉar damne, mi ne povas havi kafon hodiaŭ...

Diable, kial tiom da homoj en la metroo trinkas kafon?

Por pasi al la ĥirurgiejo ni devas trairi la hospitalan kafejon.

La sono de la espreso-maŝino dolorigas ĉiujn miajn sentojn.

Fakte, la kafo ne estas la sola afero, kiu mankas.

Mankas ankaŭ manĝaĵo. Ĉar mi ne rajtas manĝi, pro tiu damna operacio.

Mia kapo doloras. Iom da akvo helpus... sed mi ne rajtas trinki eĉ akvon.

Mi enuas jam preskaŭ ses horojn en tiu senkolora hospitala atendejo.

Ses... horoj... sen.. kafo... imagu... tion...

La stulta masko jukigas mian nazon.

Mi volas esti jam sub narkozo por simple ne senti malsaton... kaj la kafomankon.

Nu finfine! Mia vico. Mi surmetas malbelajn operaciajn vestaĵojn.

Helflava robo kiu fiksiĝas per du rubandetoj ĉe la dorso.

La plata ĉapeto por la haroj estas hida.

La bluaj monstraĵoj kiujn mi devas meti sur la piedojn estas preskaŭ insultaj.

Jen la ruligilo sur kiu mi devas kuŝi.

Kial mi ne simple povas marŝi ĝis la operaciejo? Mi ja tute povas.

Mi sentas min senpovigita. Senkafigita kaj senpovigita.

La flegisto, kiu ruligas min al la operaciejo, parolas pri sia vojaĝo al Portugalio.

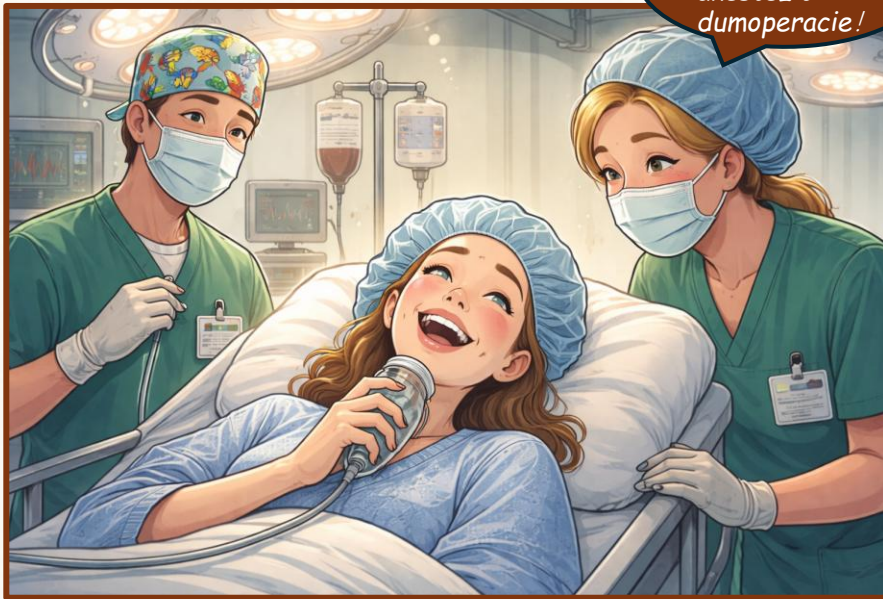
Antaŭ monato... antaŭ jarcento...

Mi volas, ke li silentu.

La flegistino demandas, ĉu mi fartas bone. Ha-ha, certe, certege!

Mi plendas pri la kapdoloro... kaj la kafomanko.

Ŝi ŝercas, ke oni aldonos la kafon kun anestezio dumoperacie.

Tio amuzas min.

La papag-kolora ĉapeto de la ĥirurgo estas eĉ pli hida ol la mia.
Ĝi supozeble devas distri min. Sed ĝi dolorigas miajn okulojn.

Oni ŝanĝas mian bluan maskon por la anestezia masko, kiu iras sur mian buŝon kaj nazon.

Mi devas kalkuli ĝis dek.

Unu, du, tri...

Mi vekigigas postoperacie.

Mia gorgo doloregas.

Nu, almenaŭ la masko estas for. Mi povas spiri.

Mi ankoraŭ ne vidas min, ĉar mi kuŝas en la rulilo.

Mi imagas kiel aspektas la monstreca cikatro sur mia kolo.

Mi jam komencas strategiumi, kiel kaŝi ĝin.

Dio mia, mi estas tiom vanta...

Mi vere ne povas pensi pri io alia...

Tio, kaj kafo...

Mi volas tusi. Sed mi ne povas, ĉar tio povas damaĝi la mian gorgon.

"Jes, pli da sendolorigiloj, mi petas. Dankon."

Nu finfine, en la hospitala ĉambro.

Mi estas sola momente, sed trans la kurteno estas spaco por alia paciento.

Ke alia homo ne venu, ke alia homo ne venu...

Mia edzo verŝajne nun trinkas kafon en la hospitala kafejo.

Feliĉulo.

La solaj kafejoj malfermitaj kovime estas en la hospitaloj, ĉu vi sciis?

Mi tekstas al li.

"Portu kafon. Grandan. Plej grandan. Plej plej grandan." ♦

Unuminuta rakonto ... pri mia avino

Lilaketo

Avino mia estis tre severa...

Nur malofte gajis kaj ĝojis, neniam brakumadis, neniam kisetis min.

Okazis iun aŭtunan tagon,

kiam la suno subiris malantaŭ ni, grizhara viro preterpasis nian pordegon.

Lia rigardo falis sur mian avinon kaj li nur diris: "bonan vesperon".

Neniam antaŭe kaj neniam poste mi vidis tiun sparkon en la okuloj de mia avino. Severe, malvarme, la respondo estis nur, "bonan vesperon".

Sed tiu momento, kiam la okuloj de la du maljunuloj renkontiĝis, estis pli kortuŝa ol iam ajn: kiel du birdetoj kun rompitaĵoj en la brakumo de la aŭtunaj lumoj, ili ĝuis la reciprokan proksimecon por sekundoj.

Mi neniam forgesos tiun momenton... ♦

Kial...

Lilaketo

Klakas en mia kapo vorteto...

Foje ripozante cedas ejon
al la turmentaj, doloraj sentoj,
kiuj tiel malofte aperas.

Malgranda vorto, preskaŭ nenio,
tamen dum horoj rigardas flegme,
tra la mensnebulo palpebrumas
eĉ ridetas silente, leĝere.

Ne ekzistas la bona respondo
nek malbona, nek ia klarigo...
Malpleno falas sur okulojn nur,
vualo da larmoj, mil kaj un'.

Miért...

Egy pró szó kattog fejemben...

Néha pihen és teret enged
a kínzó, fájó érzéseknek,
melyek oly ritkán sejlének fel.

Egy apró szó, szinte semmiség,
mégis órákon át flegmán néz,
kipillantva az elme kódén,
s csak mosolyog némán, könnyedén.

Nincs rá válasz, mi jó lehetne,
se rossz, se semmilyen felelet...
Csak az üresség hint szememre
kőnnyes lepelt, ezer és egyet.

Armenaj okuloj

Armenaj okuloj, belegaj okuloj,
"nuboj"... Dum longaj jarcentoj malhelas pro

/ Sarmen/

-Sed kion rakonti? Pripensis poeto,
Longjaraj demandoj, respond' estas preta,
Jen ĝemas la ŝtonoj kaj ploras montetoj,
Okuloj armenaj ne povas rideti.
Kovrita per nuboj belec' de sunlando,
Ne bruas riveroj, silentas la kantoj,
Malhela ĉielo, la ŝtormo kaj vento
Okuloj armenaj ne povas rideti.
Sed en la memoro - mirakla vizio
Kaj ĉiu admiras pro "songo" magia,
La bildo, pentraj' - junulino gracia
Okuloj armenaj - steletoj tre brilaj.
La lipojn ektuŝas tenera rideto,
Irad' milda, manoj - flugantaj "birdetoj",
Kaj am' en rigard' al patrujo, al tero,
Okuloj armenaj ne kaŝas esperon!

Rita Mkrtĉjan

/ Fotajo de Meri Tiratsuyan en nacia armena vestaĵo/

LITERATURO ESTAS "ŜI"!

Verkistoj multas, la famuloj,
Poetoj eminentaj, la saĝuloj,
Ĉiu nomo kiel stela brilo.
Kaj eble staros granda vico
De ili, por kontraŭdiri,
Sed ni konfirmos kaj reskribos
LITERATURO ESTAS "ŜI"!

Rita Mkrtĉjan

Kaj iĝas iuj nur skribistoj,
Obstine nomas sin verkistoj,
En viv' kutimas tio ĉi,
Sed ni ripetos sen hezito
Sen luksa lumo de sofitoj,
LITERATURO ESTAS "ŜI"!

La poetino diris vere,
"Se scius vi, ke ofte strofoj
el balaĵo kreskas kiel floroj",
Sed povas kreski el sufero, tristo,
El rido, el feliĉa kri',
LITERATURO ESTAS "ŜI"!

La tempo pasos, la poemoj iuj
droniĝos en profunda mar'
kaj ni ekvidos sur surfaco
Nur spuroj de "literaturo",
Sed kreu, venkos histori',
Konvinkos ĝi, anoncos brue
LITERATURO ESTAS "ŜI"!

Kaj apartigos homa menso
"kreaĵojn" trompajn per Al
APEROS LA LITEROJ ORAJ
-LITERATURO ESTAS "ŜI"!

LITERA TURO

Rita Mkrtčjan

Kiam mi pripensis krei la grupon "LITERA TURO", en 2021 jaro, mi ne planis nur aperigi miajn proprajn verkojn, originalajn, tradukitajn, sed mi pensis, ke ĉiuj literaturamantoj rakontos pri siaj amataj aŭtoroj, nuntempaj aŭ, tiuj, kiuj verkadis en pasintaj jaroj, rakontos pri ŝatataj verkoj, prezentos la perlojn de nacia literaturo.

Kaj tiel ĉio efektiviĝis.

Diversaj interesaj rubrikoj en la grupo LITERA TURO, rakontoj pri la poetoj, verkistoj, rememoroj pri niaj amikaj rilatoj kun niaj samtempuloj, kantoj kun interesaj bonegaj tekstoj, ankaŭ devis alvoki reagi kaj ne nur per signo. 😊

Mi ofte skribas pri tio, ke sole, aŭ eĉ duope ne eblas ion fari.

Unu el famegaj armenaj verkistoj- Muracan (Grigor Ter-Hovanisjan) diris(en unu el siaj verkoj)-

"Per unu floro ne alvenos printempo kaj per unu mano ne eblas aplaŭdi".

Kion mi intencis diri al la samgrupanoj, al gesamideanoj, al ĉiuj geesperantistoj - Se povas legi- legu, se povas aŭskulti- aŭskultu, se povas paroli-parolu, se ne povas- provu ekpovi.

Inter granda amaso de balaĵo ni povas trovi perlon, aŭ eĉ perlojn, kaj ni kredu, ke ĉi tio aldonos feliĉon al ni, kaj eble ni feliĉigos aliajn homojn.

"LITERA TURO estas "turo" de literoj, "turo" de vortoj, frazoj, de verkoj, kiuj povas "eniri" en nian vivon kaj resti ĉiam kun ni.

Oni diras, ke nur tiuj literaturaj verkoj, kiuj vekas bonajn sentojn en homoj, la verkoj, kiuj iĝas niaj amikoj, amikoj de niaj amikoj, povas esti eternaj "loĝantoj" de grandega mondo, Literatura Mondo".

Ĉi tiujn vortojn mi skribis kiel informo (antaŭparolo), pri la grupo LITERA TURO.

LITERA TURO estas vere alidirekta grupo inter ĉiuj literaturaj grupoj, ne dank' al administranto, sed dank'al samgrupanoj, kiuj atentis cion novan, kio estis prezentata en la grupo, legas kaj provas partopreni rubrikojn, kiuj abundas en la grupo.

Mi povas skribi, ke mi pripensis tion, por ke la grupo ne estu nur kesto por afiŝi ion, sed estu komunumo, kie ĉiuj estas bonvenaj kiel kunagantoj.

Mi ĝojas, ke ekzistas kelkaj literaturaj grupoj.

Mi uzas eblecon aldoni, ke ĉiuj administrantoj de la grupoj devas ne nur aperigi ion en la grupon, aŭ kunhavigi ion, sed devas atenti komentojn, penadi, krom la prezento de la verko, poemo, kanto, aldoni infomon pri la aŭtoroj.

La grupoj ne estas "stando" por ion montri, sed estas bonega ebleco ekscii ion interesan, ion novan kaj ankaŭ ekkoni niajn samtempulojn.

Grupo LITERA TURO provis agadi tiel. Kaj estu "Turo" de bonegaj literaturaj verkoj atingebla, amata kaj interesa por ĉiuj, kiuj provos "supreniĝi"!

Multnombraj interesaj rubrikoj ĉiam altiris kaj altiras atenton de la samgrupanoj, gesamideanoj.

Pripensu organizi "Dialogoj -n", intervjui niajn gesamideanojn, kiuj verkas, aktive agadis kaj agadas en Esperantujo, rakonti pri samgrupanoj, kiuj ĉiam konatigas nin kun novaj verkoj, pripensoj, interesaj eseoj, artikoloj, belegaj poemoj el "Internacia liriko", tradukoj de verkoj el nacia literaturo, kantverkoj kaj multe da diversaj prezentaĵoj- ĉio, priskribita estas LITERA TURO!

Pardonu karaj legantoj, en fino mi sonigos ankaŭ unu penson, kiun mi eble jam ripetadis en la artikoloj.

Mi salutas homojn, kiuj agadas en virtuala kampo de Esperanto-lando ne por iu honoro, ne por profito, ne por gloro, sed por prospero de la lingvo Esperanto kaj por anonco de vera amikeco, amikeco inter kulturoj, interesoj, inter landoj, inter homoj kaj inter koroj.

Ĉu eble pri tio pretas rakonti ankaŭ nia grupo LITERA TURO? ◆

La haŭto, kiu en mi loĝas

Nazaré Laroca

Mi kantas la memoron
de l' haŭto, kiu en mi loĝas:
la mantelon, kiu min ŝirmas
kontraŭ eksteraj damaĝoj;
Epidermon, teksaĵon,
kiun tempo plugas
per sulkoj,
sekretaj skrapoj
de l' animo,
neforviŝeblaj do.

Jen ridoj, odoroj
perditaj,
el infanaĝo finita
sur la dimanĉa portreto:
patro, patrino
kaj gefratoj etaj.

Ho! Infana haŭto:
sepjaraĝa...
Tamen ne malfruas
por ke mi aŭdu
ĝian krion ribelan,
kiu kontraŭ mi
min protektas.

A pele que me habita

Eu canto a memória
da pele que me habita,
o manto que me protege
de externos danos.
É tela, é trama
que o tempo sulca
em ranhuras,
rasuras secretas
da alma,
indelévels, pois.

Risos, odores
perdidos,
da infância finita
naquele retrato
de domingo,
pai, mãe,
e três irmãos pequenos.

Oh, pele menina,
sete anos de idade!
Mas não é tarde
para ouvir The Enim
o grito rebelde
que me protege
de mim.

Lumo

Mi preferas trinki
La naivajn matenojn,
Kiuj preteratentas
La maljunecan
Puntan haŭton.

Ĉar ili verŝas
Oran lumon
Sur la haŭtsulkojn.

Do mi estas tiel
De mi mem fianĉin',
Kvankam la nokto
Insistadas ronĝi
Ĉiujn sonĝojn miajn.

Maria Nazaré Laroca

Luz

Prefiro beber
A ingenuidade das manhãs
Que não se importam
Com a renda amanhecida
Da minha pele.

E então despejam
Ouro em luz
Em cada ruga.

Assim de mim sou noiva,
Por mais que a noite
Teime em roer meus sonhos.

Clelia Conterno Guglielminetti

(Torino, 1915–1984)

itala instruistino, literaturistino, kaj esperantista verkisto

Clelia CONTERNO GUGLIELMINETTI (Torino, 1915-1984) estis itala doktorino pri beletristiko, instruistino en alt- kaj mezlernejoj kaj verkistino en Esperanto kaj en itala lingvo.

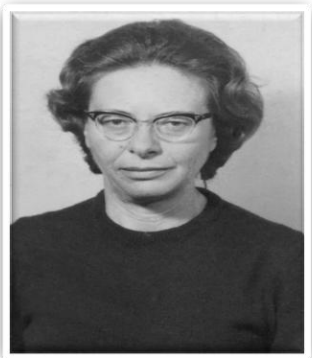
Conterno eklernis Esperanton en 1934, vojaĝante trajne, laŭ kelkaj fontoj, de Torino ĝis Venecio per simpla legado de la reguloj, laŭ aliaj fontoj, de Torino ĝis Stokholmo (kie okazis la tiama Universala Kongreso) per parolado kun la esperantisto Roger Bernard. Tuj ŝi kunlaboris en *La Pirato*, komence per desegnaĵoj kaj poste per verkaĵoj. Dum la dua mondmilito, ŝi verkis por la virina itallingva revuo *In Marcia!*. En la internacia lingvo, ŝi kunlaboris kun la *Nica Literatura Revuo*; en Italio ŝi estris la revuon *L'Esperanto* kaj estis ankaŭ kunredaktorino de *Literatura Foiro* kaj de *Rivista Italiana di Esperanto*. Conterno havis diversajn postenojn en la itala movado kaj estis membro de la Akademio de Esperanto.

En la Belartaj Konkursoj ŝi klasifikiĝis dufoje unua, (en 1958 pro la versaĵo "Kantiko por mia kreitaĵo" kaj en 1959 pro la amuza rakonto "Vivo kaj morto de Wiederboren"), unufoje tria (en 1962 pro la rakonto "Dometoj") kaj ŝi akiris ankaŭ honoran mencion en 1962 ("Aspazio" - versaĵo) kaj laŭdan mencion en 1957 ("Vivo perdita" - versaĵo); ŝi estis premiita ankaŭ en itala konkurso.

Verkado

Conterno esperantigis "*L'imitazione di Cristo*" (en 1946) kaj reviziis, komentis kaj pretigis la unuan (1964) kaj duan (1980) eldonojn de *La Divina Commedia* (La Dia komedio) de Dante, tradukita de G. Peterlongo. Ŝi dufoje prelegis en ISU. Kiel verkisto, ŝia ĉefa trajto estas la sprita satiremo, konvinkemo, vervo, kiu tre malofte mistrafas; kiel poeto, ŝi kapablas krei multaspektajn kunligojn inter melankolio, spleno, malespero, espero, miro kaj ĝojo pere de intesa priskriba stilo.

Ŝiaj verkoj estis tradukitaj en multaj lingvoj, inter ili - la ukraina (vidu Vsesvit, 2007, 3-4), trad. Viktor Pajuk.

Verkoj

Una Piccola Vita (poemaro, 1957)

Eta vivo (poemaro, 1969)

La Tempesta (poemaro, 1959)

Kantiko por mia kreitaĵo (versaĵo - Belartaj Konkursoj, 1958)

Vivo kaj morto de Wiederboren (prozo - Belartaj Konkursoj, 1959)

In tanti a dire di no (romano, 1968)

Bambino mio tanto atteso - Lettera ad un bambino che e' nato (romano, 1977)

Unu tago post la alia (traduko de "Bambino mio tanto atteso" fare de Roger Bernard, 1982)

Ho, tomboj de l'prapatroj (romano, 172p, eldonita fare de Iltis, 2015). Familia kroniko kun fajne konceptitaj detaloj kaj psikologia realismo.

Recenzoj

Pri Eta vivo

Citaĵo

„ino donas al ni kolekton de poemoj verkitaj inter la jaroj 1935a kaj 1969a.

La versoj estas ĝenerale mallongaj, ankaŭ la poemoj estas tiaj. Mi legis ilin pli kaj pli avide, kaptite de ilia natureco, de ilia sonoro, de ilia agrablo, malgraŭ la foresto de striktaj rimado kaj ritmado. Tial oni vane serĉus en la libro strangaĵojn gramatikajn, kaj tial ĝi estas rekomendinda eĉ al ne tre spertaj esperantistoj. Jam de sia 20a jaro la aŭtorino esprimis siajn sentojn en Esperanto. De tiam ŝi enkorpigis, enanimigis al si Esperanton" tiagrade, ke eĉ la poemoj rezultintaj el la militepoko saturita je doloro, krueleco, morto, fluis spontane en la lingvo internacia kvazaŭ en la gepatra, kio pruvas nedubbele, ke dum almenaŭ tridek-kvin jaroj Esperanto vivis vigle tiel same en ŝia kapo kiel en ŝia koro. ETA VIVO, la 66a volumo de Stafeto, leginda kolekto de poemetoj delikataj, meritas ne nur laŭdon sed akiron kaj atentan legadon.

La libro estas tre zorge eldonita kun klara preso, sen preseraroj. Mian gratulon al la eldonisto, S-ro Juan Régulo Pérez pro la aperigo de tiu originale verkita poemaro, kiu pliriĉigas nian literaturon. ”

— Salvador Gumá. Boletín n188 (nov 1971)

Marto 1945

de Clelia Guglielminetti

de Clelia GUGLIELMINETTI
aperis en Nica Literatura Revuo, 4/2, p. 53
(Partizana Meso. Dekjara datreveno)

Marta mateno,
blankaj nebuloj kontraŭ ora suno,
timetanta promeso de tepido.
Unuaj herboj ĉe preĝejo-pordo,
necerta ekanonco de printempo,
preĝejo eta,
arĝenta sonorilo.
Devenas lazura fadeno
el la vala malalto, de kameno:
la preĝo de l' humilaj domlaboroj.
Ĉe la altaro, forlasata kuŝas
mitralpafilo,
kaj surgenuas brunhaŭta junulo
kun trikolora signo sur la koro.
Viroj preĝadas ĉirkaŭ
l' altaro florumita, lumetanta,
kiel eble preĝadis ili hieraŭ,
en la vilaĝoj kie ili vivis,
vilaĝoj tre similaj al ĉi nuna,
kie varmiĝas en la marta suno
sur monteta deklivo
plaĉeto kun la fonto,
blankaj dometoj kaj sonorilturo,
simplaj legom-ĝardenoj kvarangulaj,
aprilon atendantaj.
Pasas malantaŭ kliniĝintaj fruntoj
memoroj pri antikvaj
vortoj duone forgesitaj, dume
dormas la morto flanke de l' altaro,
Marta mateno,
mateno suna,
lastaj nebuloj, unuaj herberoj,
senkompato destina,
am-bezono senfina...

Vivo perdita

de Clelia Guglielminetti

de Clelia GUGLIELMINETTI
(Mi ne estos patrino)
aperis en la nica literatura revuo,
3/2 p. 57

Iam, kvazaŭ vualo
de matena nebulo
envolvanta feliĉan malproksiman
insularon,
eblan por mi havenon en futuro.
Sed nun la posttagmeza
fulmotondro
skuas, ŝiras, dishakas, furiozas.
Pluvbatataj fantomas la insuloj
en nigra nubodenso,
nenio ol minacaj nudaj rifoj,
neatingeblaj formoj.
Kaj al aliaj
eble denove fariĝos haveno:
al mi, se ankaŭ tra gutantaj nuboj
de l' vespero briletos la sereno,
la feliĉaj insuloj,
espero senespera,
restos por ĉiam la vana fantomo
de tuta vivo.

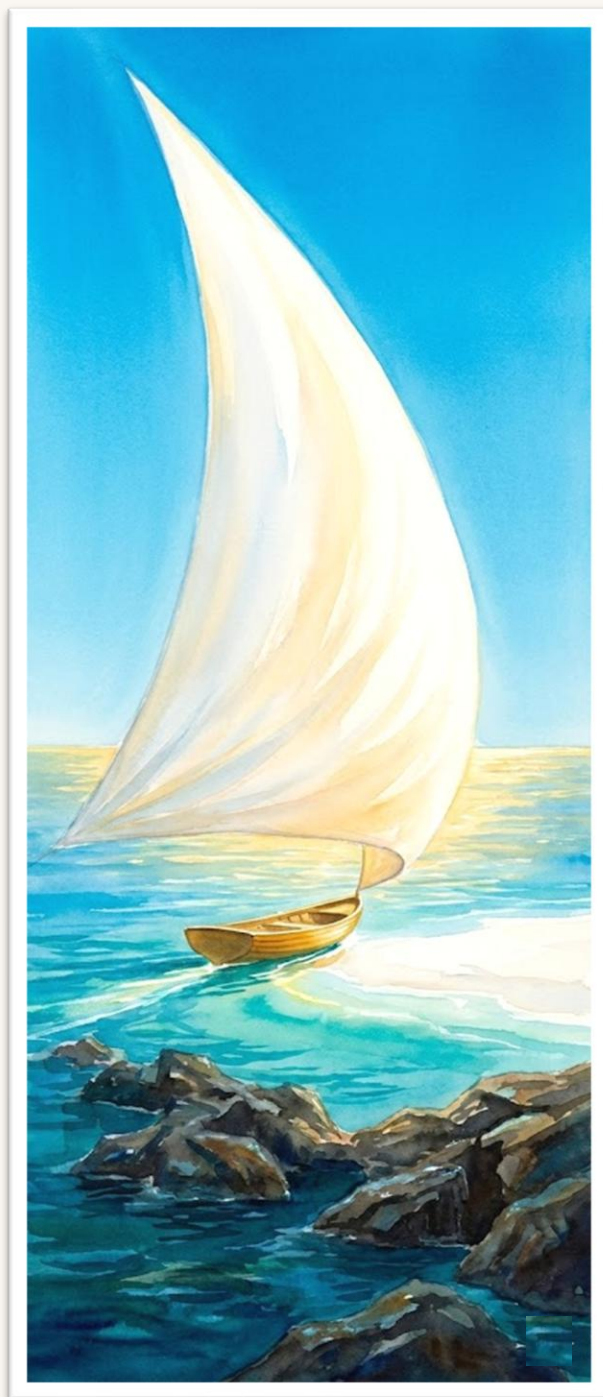
Vivo retrovita

de Clelia Guglielminetti

de Clelia GUGLIELMINETTI

(Mi estos patrino)
aperis en la nica literatura revuo,
3/2 paĝoj 57-58

La ondoj frapis nur nudantajn
rifojn.
Sed el morta brakumo de la ŝtonoj
jen saviĝis boato,
kaj nun sur sablo knaras la kareno,
kaj tera pezo
fariĝos sur la akvo
spirita senpezeco
super terur' de sonditaj abismoj
por atingi l' insulojn de l' feliĉo,
helan delikatecon de glazuro
en eterna lazuro
mar-ĉiela.
Boaton puŝos
la blanka certo de ŝvelanta velo,
kaj dolĉa blovo de fidinda vento.
Ho dorno-floraj kronoj
pretaj sur la altaro
de la eta diulo nekonata
por la mistera
momento de l' alveno...

Poemoj de Lina GABRIELLI

Lina GABRIELLI (1930 — 16-a de decembro 2016 en Ascoli Piceno, Italio) estis itala ĵurnalistino, doktoro pri ekonomiko, publicistino, eldonistino kaj verkistino esperantista ekde 1955. Ŝi estis precipe produktiva en la 1970-aj jaroj. Ŝi estis membro de Esperanta PEN-Centro, esperantlingva sekcio de PEN Klubo internacia; multfoje premiĝis en belartaj kaj aliaj literaturaj konkursoj. Ŝi kunlaboris kun regionaj kaj naciaj tagĵurnaloj kaj ricevis la oran medalon de la ordeno de ĵurnalistoj de la itala regiono Komarkoj (itale: Ordine dei Giornalisti delle Marche) interalie pro ŝia profesia aktivado per la Esperanto-kulturo.

Lina GABRIELLI

Esperanton ŝi lernis en 1955 en Bologna. Ŝi gvidis multajn Esperanto-kursojn, ekzemple en la liceo B. Rosetti en San Benedetto del Tronto. En la 86-a Universala Kongreso de Esperanto en Zagrebo en 2001 ŝi estis elektita kiel Honora Membro de Universala Esperanto-Asocio (UEA).

Ŝi kunlaboris interalie kun la beletraj revuoj “Fonto”, “Literatura Foiro” kaj membris en Esperanta PEN-Centro. Ŝi kandidatis por la Blanka Listo al la unua Senato de la Esperanta Civito (2001). Membro de UEA ekde 1957, delegito de tiam ĝis 1984 kaj honora membro de UEA.

Membro de Esperantlingva Verkista Asocio, ŝi redaktis kaj eldonis dulingvan bultenon, Voce del Centro Esperantista Piceno, de kiu aperis pli ol 280 numeroj, regule ilustrite kun artaĵoj de la itala artistino kaj esperantistino Elena Bullo.

Aktiva ankaŭ kiel kultura organizantino, Lina Gabrielli iniciatis literaturajn konkursojn kaj ofte prelegvojaĝis. Ŝi ankaŭ gajnis premion post partopreno en la 31-a “Concorso internazionale di poesia regionale 1999” (Konkurso internacia de religia poezio 1999).

MI FROSTAS

Mi frostas,
tremas.
Serĉu min,
mi petas!
Mi lasos min
trovi.

MI REVAS BLANKAJN STRATETOJN

Mi revas blankajn
stratetojn;
mallargajn,
kaŝitajn
stratetojn
inter la altaj muroj
de la domoj,
kie oni povas
facile brakumi
kaj kisi arde
libere.

EN MI ĜERMIS IO

Sendube en mi
ĝermis io,
nur ke mi estis
blinda
kaj ne konsciis.
Nun
mi elfosas
pere de ci
alian mondon.
Deziroj
sentoj
pensoj
kantas en mi.
Ne gravas
ĉu kostas pekon
tiu malkovro
mia.
Ĉu vere estas peko?

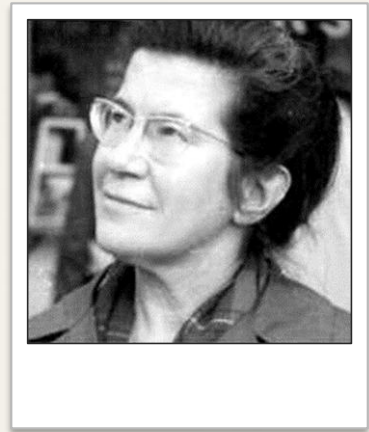
Vesna Skaljer-Race poemoj

IU EKKREDAS

Iu ekkredas
kompreni ilin,
volas esti ilia kamarado,
ludi kun ili.
Ili respondas
ke ili estas tro aĝaj
por ludado.

Li transformiĝas en libron
kaj atendas surbrete
ke oni etendu la manon
je li.
Vane li atendas
kaj vermoj ekkonsumas lin.

Poste
li fariĝas akvo,
por ke oni povu
refreŝiĝi per li.
Kaj oni elverŝas lin
en kanalon.

Vesna Skaljer-Race

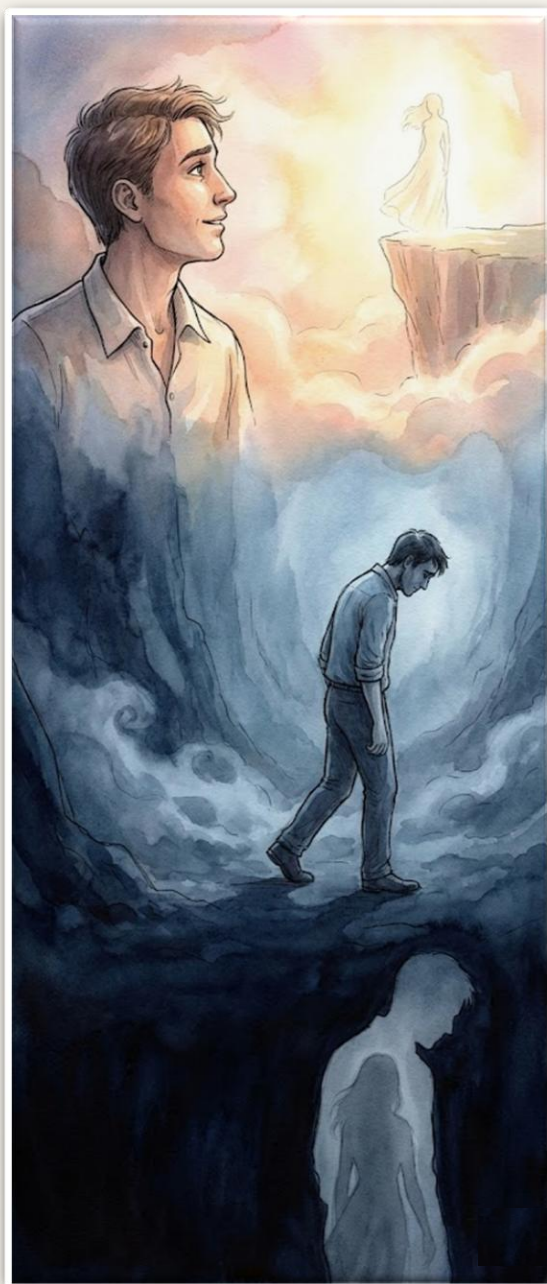

LI ENTUZIASMIĜIS PRI ŜI

Li entuziasmiĝis pri ŝi.
Persvadis sin mem
ke la vivo
ne eblas sen ŝi.

Kiam li komprenis
ke ŝin konkeri
povos li neniam,
li foriris
en malrevenuĵon.

Ŝin neniam iu vidis.
Malaperis ŝi kune kun li,
ĉar ŝi estis ombro
kaj restis en li.

Tri poemoj de Kristina Aleksova

Kristina Aleksova

Bulgara esperantistino. En la aĝo de 37 jaroj, ŝi estis paralizita dekstre, nekapabla stari aŭ marŝi. Ŝia kuracisto preskribis al ŝi Esperanton kiel kuracilon. Ŝi ne povis legi, skribi aŭ paroli. Ok jarojn poste ŝi partoprenis la agadojn de la literatura esperanta rondo en Sofio kaj gajnis naciajn kaj internaciajn premiojn.

EL UNUA ETAĜO

Bruo de fosmaŝino.
Oni asfaltas straton.
Parolas laboristoj
kaj obstine fosadas.

Mi staras kaj rigardas
el unua etaĝo,
se mi manon etendos,
la homojn mi tuŝos.

Mi povas nur rigardi.

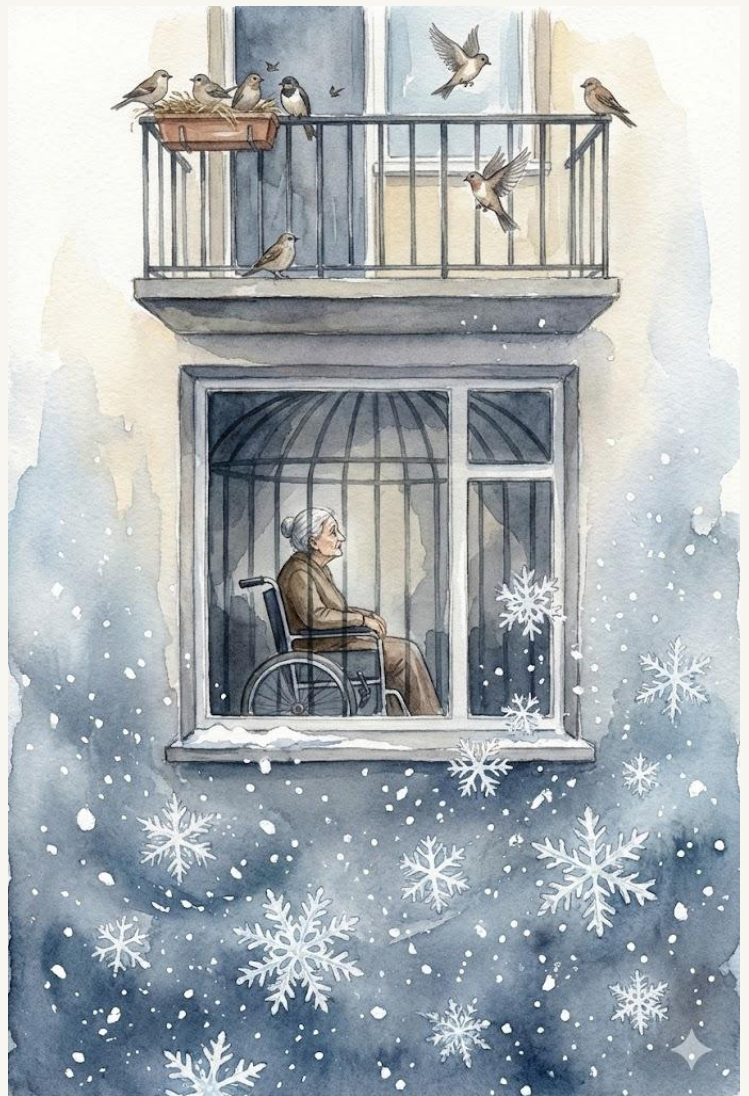

KAĜOJ

Sur mia balkono nestas birdoj,
birdoj sen kaĝoj.
Ankaŭ mi volas vivi
en mia maljuna aĝo
sen kaĝo!

La paralizo estis unua
mia kaĝo; dua -
la terura soleco.
Eh, ĉien persekutas min
la kaĝoj.

Ekstere neĝas. Neĝeroj dancas
belaj, liberaj.
Ekzistas mallonge,
tamen feliĉaj, liberaj
sen kaĝoj.

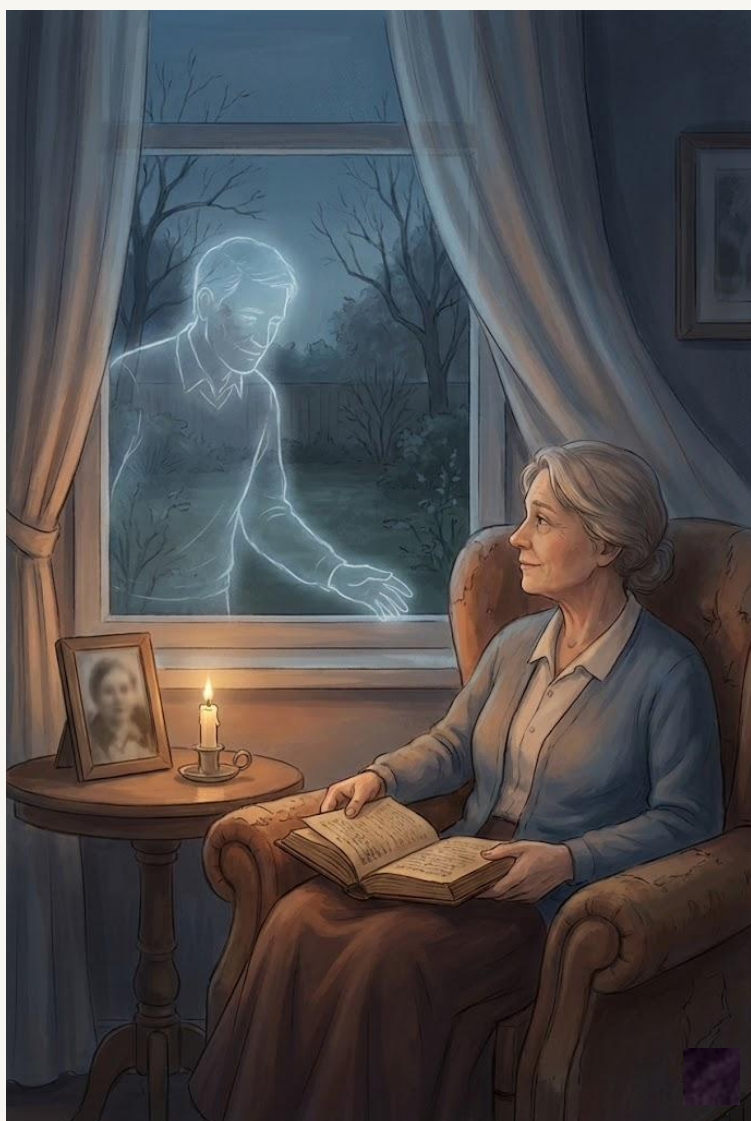
ĈU VI POVAS KISI LA VENTON

Jam pasis tuta, tuta jaro
en plorego de mia koro
pro forpaso de miaj karaj:
edzo, amiko kaj amikin'.

Vane mi sonĝas mian edzon
reveninta en nia domo.
Al mi ridete li parolas,
pro kio mi kore feliĉas.

Vane mi atendas novaĵojn
de kara mia amikino.
Sed mi legas ŝiajn rakontojn,
kvazaŭ kun ŝi mi nun parolas.

Vane, vane! Ĉu ĝis hodiaŭ
iu revenis el la nigra tero?
Ĉu vi povas kisi la venton?

LA MIOZOTO

En strata polvo kuŝas bela floro
Malgranda, blua kun flaveta koro.
La luntan tagon homoj ĝi pasis,
Sed tamen la floron ĝi polvon lasis...
Ĉi floro estis iam nomo de knabo,
Kiu foriris por la land' de l' amato.
Tre ĉarme la eta floro bluis
Per ora koro la vivon ĝuis...
Sed, foje kiam krepusk' alvenis
Virina mano ĝin milde prenis.
Je l' amoro elkore donita
Ĝi malproksimen estas forportita...
Tempo pasadis... Velkis la floro.
Lante paliĝis pri ĝi memoro...
Nun forĵe kuŝas sur la tero
La forĵetita flor' de l' printemero.
Junulo revenas. Ĉu spite al sorto
Memoro restos pri la miozoto?

Margarethe-Greta Stoll

1956

NUR PECO DA PANO

Vesna SKALJER-RACE

Kial ne
ĝuste nun paroli pri ĝi?

Se ĉiun sekundon tri homoj naskiĝas,
unu por esti sata, por malsati la dua
kaj la tria por morti pro malsat’;
ne povas mi aparteni al la unuaj
kaj resti trankvila.

Bele estas sidi ĉe festena tablo,
sed ĉiu dua homo naskiĝas por malsati
kaj tria ĉiu
por morti pro malsat’!

Kiom ĝi nombras ĉiun horon?

Ĉu vi scias kio estas peco da pano,
nura peco da nuda pano,
kiam la stomako
konvulsias en malsat’?

Vesna SKALJER-RACE (naskiĝis en 1911, mortis en 2000) estis jugoslava esperantistino kaj UEA-membro ekde 1955/56. Ŝi estis kvar jardekojn delegito pri instruado de lingvoj.

Ŝi funkciis kiel direktoro de Esperanto-Instituto por Serbio ĝis 1960, gvidis kursojn kaj kontribuis al la revuoj La Progreso kaj La Suda Stelo. Ŝi verkis same nacilingve kiel en Esperanto. Ricevinte inter 1962 kaj 1987 ne malpli ol 15 diversajn premiojn de Belartaj Konkursoj, ŝi iĝis ties tria plej premiita aŭtoro.

Sopiro

Nedeljka Ložajioć

Virtuale ja senĝene

renkontiĝas ni ĉiele;
manko de la man' tuŝanta
tamen igas min ploranta.

Kie estas vi je Dio,
l' kor' krevas pro sopirkrio;
via fora, milda vorto
estas mia vivoforto.

vian diron kun admiro
ĉiam sekvas mi sen spiro,
sed ensonĝe mi nur revas
ke vin trovi mi ja devas.

nokte serĉas mi anime
vian bildon ja senfine;
sed dumtage kuraĝ' foras
kvankam mi vin ja adoras!

Kie estas vi je Dio,
vekas min ja amokrio;
proksime mi vin vidi devas
pro l' sopir' la koro krevas!

Mi ĝojas

Nedeljka Ložajc

Pluvas; pluvombrelon mi ne posedas.

Pluvas; mi ĝojas. -

La larmojn oni ne vidas.

Pluvas, fulmotondras. -

La ĝemon oni ne aŭdas.

Pluvas, mi tremas. -

Pri l' kaŭzo oni ne konjektas.

Pluvas; mi ĝojas. -

La pluvo min protektas.

Disŝiras la terglobon ŝtata lim'

Auderskaja Tatjana Viktorovna, Ukrainio

Disŝiras la terglobon ŝtata lim',
Disigas homojn la lingvar' abunda.
El nekompreno iĝas honta tim',
Aroge regas la malam' profunda.
La antaŭbabilona Paradiz'
Reveni povas, se ni nur deziros.
Kaj preterpasos nin terura kriz',
Se ni al la frateco kune iros.
Ligiĝas ĉiuj kontinentoj
Per ĉen' de l' homoj laboremaj.
Boncelas la eksperimentoj
De esperantoj bonfaremaj.
Similas al matematik'
La lingv', por ĉiu unusola.
Ĝi kiel Sun', sen artifik',
Al ĉiu estas benevola.
Jam tempos limojn pereigi,
Kaj kun la kant' popolojn ligi!
Kiel ĉielon la Atlantoj,
Terglobon tenos Esperantoj!

Pri iu evento okazinta dum presentado de opero “Karmen”

Auderskaja Tatjana Viktorovna, Ukrainio

Ĉu vere, ke neniam mi ekvidos
La finan kvinan akton de “Karmen”?
Malica fort’ nin ĉiujn vipe gvidas
Al memestingo kaj al malEden’.
Sirenoj muĝas pro aerdaŝero,
Al rifuĝej’ sin ĵetas la publik’,
Kurteno falas... Premas atmosfero
Kaj jam neniu zorgas pri l’ klasik,
Spektakl’ rompiĝis. Ĉu aperos ree
Sur la scenej’ kantanta aktorar’?
Aŭ baldaŭ ĝi eksonos jam armee?
De stulta disvolvanta sin koŝmar’
Aper’ senfina. Oper’ sen fino...
Sirene sonas voĉo de l’ destino.

Renkontiĝo

Lenke Szász

Pasis dek tagoj ekde la lasta renkontiĝo postbakalaŭra de nia klaso. Tiaj renkontiĝoj okazas ordinare nur en ĉiu deka jaro, sed kiam ni fariĝis kvindekjaruloj, ni decidis organizi tiujn renkontiĝojn en ĉiu kvina jaro. Ja dum dek jaroj povas okazi multo ... Kelkaj gesamklasanoj jam ne plu vivas, kaj ankaŭ nia klasestro jam forpasis.

Helena ne venis al la lasta renkontiĝo, kaj mi ne estis certa, ĉu ĉi-foje ŝi venos. Ni estis amikinoj en la mezlernejo, kaj mi scias, ke ŝi ne ŝatas bankedojn. Ŝi estis stranga knabino, la sola en la klaso, kiu ne sciis danci kaj timis kanti, pensante, ke ŝia voĉo estas malbela. Ŝi ne havis multajn amikinojn. Ŝi malaprezis tiun malsinceran amikiĝon, kiu karakterizas la virinajn amikecojn. Mi pensas, ke ŝi amis min pli profunde, ol mi ŝin amis, kaj nun mi hontas pri tio.

Ankaŭ mi estis tiutempe iom snoba; mi preferis amikiĝi kun la plej popularaj knabinoj en la klaso, kaj ŝi ne apartenis al ili. Kiom da prestiĝo ŝi havis, tio rezultis ĉefe el tio, ke nia instruistino pri desegnado aprezis ŝiajn pentraĵojn; vere ŝi estis la plej bona en la klaso. Ŝi estis tre modesta knabino, mallaŭta, kiu evitis la knabojn. Verdire ŝi timis ilin. Ĉiuj miregis, kiam ŝi, unua el la klaso, edziniĝis. Kiam iu dum la bankedo menciis tion, ŝi estis surprizita. Mi kredas, ke ŝin neniam interesis, ĉu ŝi edziniĝis unua aŭ lasta; pri tio mi estas konvinkita, ĉar mi plej bone konis ŝin. Ŝi neniam vivis en la realo, sed ie en la mondo de la arto. Ŝi volis „montri sin” pere de kreaĵoj. Funde de la animo ŝi deziris, ke oni amu ŝin pro tio, kiu ŝi vere estas, ne pro tio, kiel ŝi estas vestita. Tiamaniere oni ne vekas intereson de la knaboj. Sed ŝi ne deziris allogi knabojn, por kiuj gravas nur la eksterajoj. Estis surprizo por ni ĉiuj, ke ŝi tamen trovis amanton, kiu ŝin edzinigis, eĉ antaŭ ĉiuj knabinoj de nia klaso. Mi kredas, ke ŝi neniam pensis, ke ŝi superas nin per tio. Stranga knabino ŝi estis, sed modesta, pro kio, eĉ se ŝi ne apartenis al la „stelulinoj”, oni ne malŝatis ŝin, kaj kelkaj eĉ simpatiis kun ŝi.

En la korto de nia iama lernejo ni kolektiĝis antaŭtagmeze. Ni gaje interbrakumis, interkisadis, sed enpense ni diris: „Ho, kiel ŝi maljuniĝis!”

Renkontiĝo post jardekoj estas renkontiĝo kun niaj iamaj memoj, kiam ni estis junaj. Fakte la kerno de la karaktero ne ŝanĝiĝas. Sed la apero de Helena inter ni estis surprizo por ĉiuj. Ŝi estis ŝi, tamen iu alia: ne malmodesta, tute ne, sed ŝia konduto sugestis iun afablan memfidon, kiu estis nova por ni, kiuj konis ŝin antaŭ kvardek jaroj. Samklasano eĉ menciis: „Vi ŝanĝiĝis en bona senco.” Knabo (ho, „knabo” sesdekjara!) sincere diris, ke ŝi tute ne maljuniĝis. Kaj ŝi respondis kun afabla rideto: „Do, ĉiam mi estis tiel malbela?”

Ni konsumis la tagmanĝon en restoracio, trinketis, babiladis. La plej populara, plej sukcesa knabino de nia klaso delonge forpasis post tumulta vivo: multaj amantoj kaj divorco. Aliaj tri mortis pro malsano, ankaŭ la plej bona sportulino de nia klaso. Mi jam sciis tion, ĉar mi ĉeestis ankaŭ la antaŭan renkontiĝon; nur por Helena tio estis novaĵo. La ĝlasetoj iom post iom malpleniĝadis, la babilado vigliĝis: „Ĉu vi memoras, kiam ...” komencaj frazoj plioftiĝis. Ni estis gemaljunuloj, kaj la orkestro elektis la repertuaron laŭ nia supozata gusto. Foje eksonis la malnova melodio „Bésame ...” Mi rimarkis larmojn en la okuloj de Helena, kvankam ŝi volis tion kaŝi. Ni duope foriris el la restoracio pli frue; la aliaj samklasanoj ankoraŭ restis; kelkaj ekdancis.

Helena mendis ĉambron en hotelo, sed mi invitis ŝin al mi por ankoraŭ babiladi iomete. La vera surprizo trafis min tiam, kiam ŝi konfesis pri la unusola granda amo de sia vivo. Jam la fakto, ke tia knabino, kiu ĉiam evitis, timis la knabojn, edziniĝis unua el la klaso, estis surprizo, sed kion ŝi nun rakontis, eĉ pli multe min surprizis. Ja ni jam estas avinoj, kaj ŝi parolis pri tiu amo, kvazaŭ ŝi estus junulino. Ŝi parolis en sia karakteriza, mi diru, „viktoria” stilo pri la amrilato. Videble ŝi „cenzuradis” sin; ankaŭ la nomon de la viro ŝi ne malkaŝis („ja vi ne konis lin”). Mi eksciis, ke li jam forpasis de kelkaj jaroj, sed antaŭ lia morto ili jam disiĝis, pro lia malfideleco. „Ja vi konas min. Por mi ne plej gravas la sekso. Nur tio ne sufiĉas.”

Kiam ŝi diris tion, sur ŝia vizaĝo ekaperis iu hontema rideto. „Sed ... mi devas konfesi, ke per li mi eksciis, kion signifas esti vere allogata de iu. Ne imagu scenojn, kiel en la nuntempaj filmoj. Mi ne deprenis lian ĉemizon aŭ simile, sed post niaj maloftaj renkontiĝoj mi sentis, ke orkestro eksonas en tuta mia korpo, kun multaj instrumentoj mi ŝvebis irante sur la strato, kaj mi amis ĉiujn preterpasantojn. Lia voĉo estis la plej rava muziko por mi. Tiu kanto, ‚Bésame ...’ lin memorigas al mi”, ŝi finis.

Poste kun hontema rideto ŝi aldonis: „Sufiĉas. Mi jam eldiris multajn stultaĵojn. Jam estas la tempo adiaŭi vin kaj iri al mia hotelo. Morgaŭ matene mi forvojaĝos. Ni renkontiĝos ... post kvin jaroj”, ŝi aldonis kun melankolio. Kiu scias, ĉu ni vivos post kvin jaroj?

Ŝi foriris, sed mi longe kuŝis ankoraŭ sendorma. La kerno de la karaktero restas senŝanĝa, oni kredas. Sed al mi ŝajnas, ke mia amikino fariĝis alia homo. Aŭ ĉu mi ne konis ŝin sufiĉe? Verdire, mi estas iom envia. Mi konis antaŭ la edziniĝo plurajn virojn. Poste mi enamiĝis al mia edzo, sed mi ne memoras tiel profundajn sentojn, ke mi eĉ nun emociiĝu, ekaŭdinte kanton kaj pensante pri iu ajn el la viroj, kiujn mi konis. Kaj mi kredas, ke la plejmulto el la virinoj estas tiaj. Alvenas la tempo de la enamiĝo, kaj oni kredas, ke tio estas la amo, se al ni plaĉas reciproke viro kaj virino. Ni geedziĝas, naskas, plenumas la ĉiutagajn devojn, forgesas la romantikon. La vivo fariĝas griza. Iuj komencas drinki, aliaj postĉasas monon, sed ĉu vere tio estas la vivo? Helena memoris ie legitan citaĵon, ke ne gravas, kiom longe ni vivas; gravas nur, se ni havis en la vivo unu horon, por kiu valoris naskiĝi.

Kaj mi min demandas, ĉu mi havis tian horon? ♦

OKAZIS SURSTRATE

Történt az utcán

István Asztalos (1909 – 1960)

Tradukis: *Lenke Szász*

Tio jene komenciĝis.

Hundo flaretadis en balaĵo de la strato. Griza, hirta, tia urba hundo, kiu vivtenas sin per elĵetaĵoj, danke al la bonvolo de la homoj. Magra, malpura, nenies hundo. Okulfrapaj estis ĝiaj mamoj pendantaj de ĝia ventro, eble ie ĝi havis idojn, kiuj elsuĉis tiel plata ĝian korpon.

Ne restis stratangulo, kiun ĝi ne estis traserĉinta. Ekde forĵetita fruktostumpo, ĉion ĝi formangiĝis. Ĝi povis havi jam abundajn spertojn, ĉar tiam ĝi vagadis, kiam ankoraŭ ne venis la urba balaisto, sed jam la servistinoj elmetis la balaĵojn sur la randon de la trotuaro. La amasetojn de la balaĵoj ĝi laŭvice ĉirkaŭflaretis.

En la alia fino de la strato loĝis bonkora buĉisto, kiu ĉiutage ĵetis al ĝi ion. Tion ĝi lasis por la lasta fojo, unue ĝi traflaretis la straton.

Nu, la hundo haltis ĉe kesto de balaĵo, kaj eble trovis ion pli specialan, ĉar ĝi ne vidis, nek aŭdis ion ajn. Ĝi ne rimarkis, ke proksimiĝas knabo, tia lentugvanga urba knabo. Ho, ĝi havis ankaŭ pri tio spertojn, kaj se ĝi estus vidinta la knabon venantan, ĝi estus evitinta lin, sed ĝi nazplugadis ĝiskole en la balaĵo.

La knabo atingis la hundon. Sur lia vizaĝo montriĝis malbela rideto. Li levis la kruron kaj per plena forto piedfrapis ĝin.

La hundo rulfalis de sur la trotuaro, sed klopodis restariĝi, tiam ĝi ricevis la duan piedfrapon. Instinkte ĝi ekkaptis al lia piedo, ion ĝi atingis per dentoj, kaj la pantalono de la knabo ricevis novan truon, aldone al la jam ekzistantaj.

La knabo ekkriis. Viro rigardis tiudirekten.

Kio estas, knabo?

Mordis min tiu ĉi bestaĉo – montris la knabo al la malproksimiĝanta hundo. – Ĝi atakis kaj mordis min.

Ĉu ĝi atakis vin? Ĝi povas esti rabia – diris ekscitite la alparolanto kaj kaptante ŝtonon, li ĵetis ŝtonon al la hundo.

Kio okazis? – demandis alia scivolanto.

Mordis lin rabia hundo... diris la ŝtonĵetinto kaj kliniĝis por nova ŝtono.

Virino, kiu ĉion aŭdis, komencis kriadi al la alvenantoj:

Atentu, rabia hundo!

Ŝia voĉo, samkiel ondo ĉirkaŭ ŝtono ĵetita en akvon, disetendiĝis. Jam kvar homoj postkuris la hundon, plengorĝe kriadante:

Rabia hundo, rabia hundo!

Poste pli kaj pli da homoj transprenis la kriadon, pli kaj pli da homoj aliĝis al la ĉaspelantoj. La hundo ne komprenis. Ĝi kuris por eldangeriĝi. Ĝi alvenis en la mezon de la strato kaj kuris. Sed ĝi estis malforta, laca, ne eltenis la ĉaspelon.

La strato pleniĝis de kriegoj, ĉiuj kriadis. La vorto rabia ĉiujn influis. El la alvenantoj, la pli malkuraĝaj rigardis, tiriĝinte sub pordego la kurantan beston, pridiskutante kun la elirintaj loĝantoj la okazintaĵojn. La pli kuraĝaj, sin ŝarĝinte per ŝtonoj, alvenis antaŭ la hundon kaj ekscitite gestadis kun brakoj. Burĝo kun pluvombrelo, ruĝvizaĝe kuregis kun la ĉaspelantoj. Lin gvidis nur agovolo. Per voĉo malfortiĝinta de fortostreĉo li komandis:

Oni devas kuri vidalvide, oni devas antaŭi ĝin!... Oni devas batfalogi ĝin! Policanon!... Policanon!

La hundo jam ŝanceliĝadis. Ĝi jam ricevis kelkajn batojn. Ĝiaj kruroj tremadis pro laciĝo, ĝia lango elpendis.

Subite ĝi ekvidis la buĉejon kaj la bonkoran buĉiston antaŭ la buĉejo. Instinkte ĝi alkuris, li estis la sola homo, kiun ĝi sentis proksima al si.

La buĉisto terurite flankensaltis de antaŭ la hundo rampanta al li, kaj komencis gestadi per manoj kaj piedoj. La piedfrapo trafis la hundon, kiu nun ekfuĝis duonfreneza pro la teruro.

Ĝi volis mordi min – pepis la ektiminta viro, kaj de sur sia dika vizaĝo li forviŝis la ŝvitgutojn.

La hundo kuris en malgrandan straton. Malfeliĉe al ĝi, tio estis sakstrato. Ĝi atingis altan, lignan palisaron, tie ĝi ekhaltis plorbojante pro la timo. Montrante siajn dentojn, ĝi rigardis al la ĉaspelantoj, kiuj ne kuraĝis alproksimiĝi, nur de malproksime ĵetadis al ĝi pezajn ŝtonojn.

Ĝi estis duone mortbatita, kiam alvenis policano. Li elprenis sian revolveron kaj proksimiĝis al la hundo.

La hundo nur staris tremante, sangante. Kun rigardo direktita al la policano, ĝi atendis.

La policano ekhaltis. Pafbruo... la hundo malrapide falis apud la palisaro. Ĝiaj kruroj rigidiĝis, el mamoj gutadis lakto.

Iu virino rimarkigis:

Eble ĝi havis idojn.

En la homamaso jam ĉesis la ekscitiĝo, kaj multaj komencis kompati la hundinon.

La povra! – diris la ruĝvizaĝa burĝo, poste pendiginte sur brakon la pluvombrelon, li ekiris post la aliaj.

Tiel tio finiĝis. ♦ 1938

Rozoj

Lenke Szász

Malantaŭ blokdomo fluas rivereto. En ĝi malmultas la akvo.

Kiam antaŭ jardekoj la bloko estis konstruita, la akvo atingis la genuojn de la tiamaj infanoj. La infanoj estis de la tiamaj junaj ekloĝantoj. Ili ĝuis la varmetan someran akvon en kiu videblis fiŝetoj.

Jardekoj pasis, la tiamaj loĝantoj maljuniĝis kaj la tiamaj infanoj jam havas nepetojn. La akvo malpliĝis, ĝi ne estas pli profunda ol 10 cm. Somere ardas la varmego, vintre raras la neĝo. La monda vetero draste ŝanĝiĝis. Ŝanĝiĝis ankaŭ la loĝantoj. Iuj konstruis proprajn domojn, aliaj transloĝiĝis en alian urbon, en alian landon.

Restis nur unu el la komencaj loĝantoj, maljunulino, vidvino. Ŝi naskiĝis en vilaĝo, kie apud la gepatra domo estis ĝardeno kun legomoj, pomarboj kaj floroj. La maljunulino rememoris ilin kun sopiro.

Sur la bordo de la rivereto ŝi plantis florojn kaj akvumis ilin el la malmulta akvo de la rivereto. Pene ŝi iris malsupren ĝis la akvo kaj pene ŝi iris supren kun la siteleto plenigita. Ĉiun vesperon ŝi akvumis ame siajn florojn.

En unu vespero la najbarinoj ne vidis ŝin akvumanta, nek la duan vesperon, nek dum la sekva tago. Iu telefonis al ŝia filino loĝanta en fora urbo. Ŝi alvenis, eniris la apartamenton. La patrino kuŝis sur planko de la antaŭĉambro, la sitelo estis apud ŝi. Ŝi volis iri al la rivereto por akvo, akvumi la florojn.

Sekvis entombigo, kaj la heredintoj vendis la apartamenton.

La nova posedanto faris ŝanĝojn: forigis la muron de la antaŭĉambro, ŝanĝis kahelojn, forigis la malnovan fornon. Ekestis amaso da rompopoj, fatraĵoj. La nova loĝanto portis ĉion sur la mallarĝan bordon de la rivereto, sur la florgardeneton de la maljunulino. La ĝardeneto fariĝis alta rubejo.

La malnovaj najbaroj preterirantaj rememoris la maljunulinon pene prizorgantan, ame akvumantan sian florgardenon. Poste oni alkutimiĝis.

De sub la monteto de rubaĵoj en iu somera tago ekaperis la enterigita rozarbeto, kaj kreskis ruĝaj rozoj. Rozoj de la maljunulino. Ŝia amo por la floroj venkis la malsentemon de la nova loĝanto, kiu jam vendis la apartamenton.

PASVORTO "FANTAZIO"

Elena Popova

Vintre, dum ĉiuj dormis, la Tero ekbrilis blanke. Ĉu iu helpas al ĝi? Ivo miris, apogante sian nazon al la fenestro. Neatendite li aŭdis voĉon: "Mi, la Norda Vento, estas ĝia helpanto. Kia vintro estos, se ĝi ne estos malvarma kaj blanka." La vento ĵetis neĝon al la fenestro kaj forflugis, fajfante. Ĉu tio ne estis invito por ludi? Certe, la vintra vento estas juna kaj povas serĉi amikojn. Vespere la vento dormis ie, kaj matene la tero, la domoj, la arboj estis eĉ pli nerezoneblaj. La infanoj iris eksteren kaj eklaboris. Baldaŭ Neĝulo staris sur la neĝo. Ili rigardis la nazon de la karoto, kaj diris al ĝi, ke ĝi ne metu sian nazon en la fremdan lokon. Ili eĉ metis balailon en ĝiajn manojn, por ke ĝi estu laborema. Ĉi tiu blanka kaj malvarma "homo" havis ĉion, sed ĝi ŝajnis iom brovsulkita. Ili metis al ĝi ĉapelon kaj koltukon. Ilia "Homo" fariĝis bela - la infanoj rigardis ĝin kontente kaj ludis apude dum ili estis invititaj hejme. Dum la nokto Ivo parolis kun ĝi. Li ne sciis, ĉu tio estas sonĝo, sed ĉio estis tiel reala. - Dankon, knabo, ke vi kreis min! La luno diris al mi, ke mi estas la plej bela el ĉiuj neĝuloj, kiujn ĝi vidis. Vi pravis, estas io pri kio mi malkontentas. Mi ne volas ĉi tiun balailon! Ne ke mi hontas, sed... Metu al mi lernejan sakon. - Nu, jen la plej stranga deziro, kiun mi iam aŭdis - lernanto - neĝulo. Vi ne povas moviĝi, kiel vi iras al lernejo? - Kun la sako mi diferencigos de la aliaj. - Jes, mi komprenas, vi volas aspekti kiel lernanto, kvankam... - Knabo, vi ne lasis min fini - ne nur mi aspektos, sed mi estos lernanto. La vento diris, ke ĝi rakontos al mi ĉiujn lecionojn, ĉar ĝi kviete eniris la klasĉambrojn ĉiutage kaj aŭdis ĉion. Mi memoros. Mi ankaŭ parolis kun la Luno, ĝi amas min kaj rakontos al mi pri tio, kion la Vento ne scias... La sekvan tagon la infanoj plenumis la deziron de la Neĝulo. - Ĉu vi volas, ke ni nomu ĝin Zvezdin? Nia "Homo" estas vere bela - Ivo demandis siajn kamaradojn. - Bone, Ĝi estas la unua revulo el neĝaj steloj - diris iu. Zvezdin ridetis, lumigita de la Luno, ĝi aspektis tre kontenta. Iliaj konversacioj daŭris. Kiaj ili estis? Kiu volas scii, la pasvorto estas "Fantazio". ♦

NOKTA BALO

Elena Popova

Ĝkneĝis nokte – malrapide, trankvile. Ĉiuj dormis, eĉ la strataj hundoj, kaŝitaj ie en seka loko. La maldikaj branĉetoj de la arboj, demandis unu la alian kio iĝis. Ili estis junaj kaj ne konis la vintron.

Komenciĝis la balo de la neĝeroj. Silenta muziko de nevidata orkestro. Vintra spektaklo de netera reĝisoro.

La luno vane provis rigardi la teron – nun ĝi estis maldika, kiel arko kaj la neĝeroj malpermesis al ĝi vidi.

La unua tago de la vintro estis blanka – bona aŭguro. ◆

AMU MIN, MIA IDO! (1)

Elena Popova

**Nia terglobo kiel aromas!
Kiel parolas sendorma!...**

Mi promenis en la parko kaj sidiĝis por ripozi. Arboj kaj floroj estas florantaj, abeloj zumas. Papilioj, samaj flugantaj floroj, silente okupiĝas pri siaj aferoj. Birdoj kantas... La suno sendis radion por karesi min kaj mia koro malfermiĝis al amo.

Mi ravita ekrevis...

Ĉu iam estis paradizo ie, mi ne scias, sed mi certas, ke ĉi tie sur la tero estas almenaŭ paradizaj ĝardenoj, se ne io pli.

Mi decidis rakonti pri parteto el la ĉiela beleco, kiun mi vidis kaj sentis dum mia longa vivo, plejparte en mia hejmurbo.

Mi komencas per miaj printempaj renkontiĝoj, ĉar Printempo estas kiel juneco – rapida, senpacienca, memfida, sed portanta la novan Vivon.

EDZIĜFESTO

Februaro longe pripensis, ĉu geedziĝi kun la juna kaj bela Marto, kaj ĉe la fino de sia regado ĝi decidis. La orkestro de la vento ekludis, Marto venis gaja, ridanta. Kaj kiel devus esti, vestita per blanka robo, ornamita per steloj. Marto estis laborema, ĝi bone prepariĝis – ĝi metis blankajn tapiŝojn sur la vojoj kaj kampoj, donis blankajn donacojn al baptopatroj, parencoj kaj geamikoj... Ĉiuj estas feliĉaj, ili klinas la kapon antaŭ la mistero de la Tempo. Nur frue veninta cikonio rigardas malĝoje el la nesto...

Reĝino Marta ridas kaj ploras, estis tempo forlasi la domon de sia patro. Kaj Februaro? Ĝi abdikis ĝis la sekva jaro.

7 marto 2022

KONVALO /MAJFLORO/

Legendo diras, ke la floro devenis el la larmoj de la plej juna filino de la Mara Reĝo, la bela Princino Dea. Ĝi estas simbolo de pura kaj sindona amo.

Mi sidis ĉe ĝi:

– Maja floro, pro kio vi estas malgaja? Kial viaj blankaj sonorilfloroj rigardas la teron, kvazaŭ ili eksploras? Mi legas legendon kaj mi petas vin rakontu la memorojn, kaŝitajn en via memoro.

– La amo de la princino estis kondamnita, ĉar ŝi kaj ŝia amanto estis el du malsamaj mondoj. Mi atestis ĝian malĝojon. Kaj nun mi aŭdas ĝin diri: “Kie estas mia karulo? Ĉu ni renkontiĝos?...”

Larmoj fluis el ŝiaj okuloj, kaj mi ĝermis el ili. Nun, mi donas amon por la konsolo de homoj, kiuj amas kaj suferas.

– Mi legis, ke eĉ nun la junulo ludis ie apud la rivero, vokis ĝin kaj atendis ĝin. La rivero ankoraŭ skuis lian boaton kaj aŭskultis la plorkanton pri la neplenumita amo. Ĉu la tempo helpas forgesi?

– Ne! La granda kaj vera amo estas eterna en la tempo, ĝi ne malaperas. Ili ĉiam serĉos unu la alian... Ili renkontiĝos iam, sed ĉu ili konos unu la alian? ...

La floro eksilentis. Liaj blankaj floroj falis teren, kiel larmoj. ♦

Printempo de 2020 *Daŭrigota*

Luiza CAROL – verkistino

Naskiĝis je la 1-a de marto 1947 en Bukareŝto (Rumanio).

Loĝas en Israelo ekde 1980.

Esperantistiĝis en 2005 pere de la programo “lernu!”.

Instruisto pri la angla kaj piano.

Denaska lingvo: la rumana.

Publikigas en la rumana (ekde 1969), la angla (ekde 1981), Esperanto (ekde 2006), kelkfoje ankaŭ en la franca aŭ la hebrea.

Verkas por infanoj kaj/aŭ plenkreskuloj: poemojn, prozaĵojn, teatraĵojn, kantojn, eseojn, tradukojn.

Ekde 2013 konstanta kontribuanto de “Juna Amiko”, eldonita en Slovakio.

Kvar kontribuoj al la simpozioj de la Rumana Akademio, Dpt de Socio-Homaj Esploroj (Kluĵo) kun eseoj pri la Esperantaj lingvo kaj kulturo (nov 2016, jun kaj okt 2017, nov 2019).

Studioj:

- La lernejo “Iulia Hașdeu” en Bukareŝto (1953 – 1964)
- Alta lernejo pri muziko no. 2 en Bukareŝto (1961-1965) (paralelaj studoj)
- Fakultato pri la angla kaj rumana, Universitato de Bukareŝto (1964 -1969)
- “lernu!” – interreta kurso pri Esperanto (aprilo 2005 – januaro 2006)
- Internacia Perfektiga Koresponda Kurso (pri la historio kaj kulturo de Esperanto), gvidata de Akad. D-ro Boris KOLKER (aprilo 2006 – aprilo 2007).

Redaktora agado:

1989-2004 – en la redaktostabo de “Voices Israel”, revuo pri angla poezio.

2008-2012 – en la redaktostabo de “La Karavelo”, literatura revuo en Esperanto eldonita en Portugalio.

2008-2020 – en la redaktostabo de “Internacia Pedagogia Revuo”, eldonita en Hungario.

2008-2020 – en la redaktostabo de “Esperantista Vegetarano”, eldonita en Hungario.

Premioj en literaturaj konkursoj:

- Unua premio en “Kansas Poetry Contest” (pri poezio en la angla), Usono 1981.
- Diplomo de merito en la konkurso “Seed-In-Hand” (pri poezio en la angla), Usono 1981.
- Diplomo de merito en “Ruben Rose Poetry Competition” (pri poezio en la angla), Israelo 1991.
- Premio “Irina Gorun” (pri poezio en la rumana), Israelo 1995.
- Dua premio en “Belartaj Konkursoj”, branĉo eseo en Esperanto, Nederlando 2008
- Dua premio en “Belartaj Konkursoj”, branĉo teatraĵo en Esperanto, Pollando 2009.
- Tria premio en “Belartaj Konkursoj”, branĉo prozo en Esperanto, Kubo 2010.
- Premio en konkurso “Letero al Zamenhof” (en Esperanto), Rusio 2010.
- Premio “Luigi Minnaja” (unua premio) en “Belartaj Konkursoj”, branĉo eseo en Esperanto, Vjetnamio 2012.
- Tria premio en “Belartaj Konkursoj”, branĉo poezio en Esperanto, Vjetnamio 2012.
- Tria premio en “Belartaj Konkursoj”, branĉo teatraĵo en Esperanto, Islando 2013.
- Honora mencio en “Belartaj Konkursoj”, branĉo teatraĵo en Esperanto, Argentino 2014.

Aliaj literaturaj premioj kaj diplomoj:

- Premio “Ianculovici” pri rumana literaturo, Israelo 1995.
- Premio “Nicu Palty” (estrita de ACMEOR) pri rumana literaturo, Israelo 1998.
- Diplomo por la plej bona beletraĵkriticisto en 2006, voĉdonita de “The International Poetry Translation and Research Centre” (Internacia Centro de Tradukado kaj Esploro pri Poezio) en Guanĵinkiao, Ĉinio 2007.
- Premio Choi Lai Sheung por elstara beletraĵkriticisto, Ĉinio 2010.
- Literaturaj premioj de Ĉina Radio Internacia: jan kaj sep 2018, apr kaj okt 2019.
- Prikultura premio de la Festivalo “Literaturaj vesperoj en Pădureni”, Romania 2021.

Okaze de la UK en Lisbono 2018, la kroata eldonejo Dokumenta Esperanto-Centro en Durdevac ricevis la premion “Infanlibro de la jaro” por la publikigo de la libro “Tikiriki Tok el strobilo” de Luiza CAROL. ◆

Fonto: <https://luiza.luch.co.il/biografie>

Vero vivos

Luiza CAROL

Svarmas malveroj en dikaj manlibroj

pri la nuntempo kaj pri historio.

Plenas ĵurnaloj je falsaj priskriboj
generacio post generacio.

Tro multaj homoj klaĉadas pri tio
kion neniam neniel ekkonis.

Tro multaj homoj konsilas pri ĉio
kvankam neniam neniel scipovis.

Plenas la mondo je aĉaj malveroj
disvastigataj pro homa nescio,
krom mensogaroj kaj mensogeroj
disvastigataj samkiel rabio.

Vortoj de vero perdiĝas en vento,
spurojn de vero la sablo forviŝas,
revoj pri vero fariĝas lamento
kiu dolore, korŝire fandiĝas.

Muĝas la voĉo de fikalumnio;
vero kaŝiĝas en nest' de l' silento.
Serĉi la veron fariĝas defio
pli kaj pli akra en nia jarcento.

Varman gratulon, ho, juna amiko
kiu aprezas la flustron de l' vero,
dum la malver', kiel falsa muziko
fie bruegas surdige sur tero.

Spite al ĉio la vero ne mortas,
ĉar ĝiaj semoj subgrunde ekdormas.
Mute, mirakle, la semoj kaŝiĝas
eĉ dum jarcentoj, sed poste vekigiĝas.

La deturniĝo

Luiza Carol

Li estis 90 jarojn aĝa. Tiu ĉi estis lia unua ekspozicio. Ĝi signifis kaj debuton kaj bilancon por li.

Ĝis la aĝo de 80, li vivis kiel simpla bienisto, kies ŝatokupo estis skulptado. Neniu aparte aprezis liajn kreaĵojn ĝis tiam. Lia domo estis plen-plena de nevenditaj skulptaĵoj. Liaj aliaj skulptaĵoj plenigis la ĉambrojn, kelojn kaj subtegmentojn de najbaroj, kiuj plendadis pri tio, ke ili ne plu havas spacon por liaj verkoj. Ili petadis lin ne plu donaci al ili aliajn skulptaĵojn.

Je la aĝo de 80, al li okazis subita mistera ŝanĝo, kiun la artokritikistoj nomis “la deturniĝo”: li ŝanĝis sian stilon tutece kaj subite iĝis famega skulptisto.

Nun li estis jam 10 jarojn post “la deturniĝo”. Lia korpo estis kurbiĝanta kaj tremanta, liaj okuloj nebulkovritaj. Ĉiuj grandaj muzeoj en la mondo estis provintaj aĉeti liajn skulptaĵojn. Li malkonsentis pri ĉiuj ofertoj. Li ambiciis konservi ĉiujn siajn verkojn en sia montara antikva vilaĝo, kie oni ĵus organizis lian unuan ekspozicion, sentegmentan, ene de grandega parko.

Li elektis neniun verkon de sia junaĝo por tiu ĉi ekspozicio. Ŝajnis kvazaŭ lia tuta vivo okazis nur dum la lastaj 10 jaroj, post “la deturniĝo”.

– Kaj kio igis vin, Majstro, ŝanĝiĝi tiom profunde je la aĝo de 80?

La juna raportistino atendis kun la mikrofono enmane. Li aŭskultis la demandon, dum liaj okuloj ŝajnis observi ion, kio estis nevidebla por ŝi. Li trankvile respondis:

– Ne, mi ne ŝanĝiĝis; la tempo muldis min, je la sama maniero laŭ kiu pluvo kaj vento muldas ŝtonon.

– Tamen – insistis la raportistino – post “la deturniĝo”, viaj verkoj ŝajnas pensitaj de alia menso, sentitaj de alia animo, ĉizitaj de alia mano...

– Prave – li diris, kun iom ironia rideto. La verkoj post “la deturniĝo” ne estis ĉizitaj de miaj manoj.

La raportistino silentis konsternite. La maljunulo daŭrigis:

– Ekde la aĝo de 80, miaj manoj tremas, mia ĉizilo glitadas el miaj fingroj, miaj okuloj apenaŭ ebligas min vidi kvazaŭ tra nebulo. Ekde la aĝo de 80, mi ne plu ĉizas la ŝtonojn, mi karesas ilin. Mi ne plu vidas la ŝtonojn, mi aŭdas ilin. Mi ne plu laboras en la laborejo, mi promenas tra la montaro rajdante mian azenon. Mi aŭdas la ŝtonojn alparolantaj min kaj meditas pri iliaj vortoj. Mi forpuŝas la muskokovritan aŭ herbokovritan grundon kaj elprenas ŝtonojn kiuj kaŝis sin sube.

Malheliĝis. La duopo trankvile kaj malrapide trairis la ekspozician parkon. La Majstro rajdis malaltan azenon, la juna raportistino akompanis lin piedirante, kun funkcia surbendigilo enmane. Super ili, la ĝiba luno ŝajnis maljuna, malsana, ĝia korpo ŝajnis tremi kaj ĝiaj okuloj ŝajnis nebulkovritaj.

La vojo daŭre supreniris tra la malnova arbaro, kiun oni aliformis en ekspozician parkon. En la branĉoj de la arboj ekfunkciis rondaj neonaj lampoj, kiel mildaj diketaj lunidoj, scivolaj kaj demandemaj. La ŝtonoj de la Majstro troviĝis inter la arbotrunkoj. Kiam la duopo alproksimiĝis al ili, la ŝtonoj ekviviĝis laŭvice kaj ekparolis per homa voĉo. Fakte, ili ĉiuj parolis per la sama trankvila voĉo de la Majstro, ĉar ili mem ne havis buŝojn. La surbendigilo estis funkcia. Unu post la alia, la ŝtonoj aŭdigis siajn vortojn.

“Kio ne mortigas vin, tio plifortigas vin...”

“Ĉiu tago estas nova komenco...”

“Misoj ne ekzistas. Ekzistas nur lecionoj, pri nerefarindaj agoj...”

“Aŭskultu la voĉon de via interna vero...”

“Fali estas nekontinde. Ne plu leviĝi estas kontinde...”

“Ĉiu baro estas ŝtupo al via celo...”

“Lernu el la estinteco kaj konstruu por la estonteco...”

“Por venki, vi devas helpi aliajn venki...”

“Ne portu senbezonatajn pezaĵojn...”

“Ju pli vi donas, des pli vi riĉiĝas...”

“Aliformu ĉiun tagon en festotagon...”

“Vivu ĉiun tagon kvazaŭ ĝi estus via lasta tago...”

Malrapide, la duopo atingis la montopinton. La lasta ŝtono troviĝis tie, je la rando de profundegaĵo. Ekde tie, la vojo deturniĝis subite dekstren, subirante laŭ malhela kruta deklivo.

La lasta ŝtono silentis. La Majstro silentis. Li forlasis la azenon kaj sidis senmove apud la lasta ŝtono, gapante al la kruta deklivo. La ŝtono similis brakon kun malfermita manplato, kiu ŝajnis teni la ĝiban lunon.

La ŝtono silentis. La Majstro silentis. La surbendigilo daŭre funkciis. La raportistino kriis:

– Majstro! Majstro! Majstro!

La Majstro silentis. La monto silentis.

La azeno levis la kapon kaj esploris. Dum kelkaj minutoj, ĝiaj raŭkaj ĝemoj falis en la profundegaĵon, frapante la ŝtonajn murojn de la valo.

La raportistino malfunkciigis la surbendigilon. Ŝiaj manoj ekstremis. Ŝi elprenis la kasedon el la surbendigilo kaj forĵetis ĝin en la profundegaĵon. Ĝi falis senbrue, kiel folio portata de vento. ◆

FESTI LA PATRINON

Su Fidler Cowling

436 mejloj per aŭto. Mi kutime haltas tri fojojn. Unu por benzino, du por urini. Jen Louisville, kaj la unua ŝosea-impostejo. Mi ne devas halti, ĉar ie en la aero, io legas mian numerplaton kaj sendas al mi la fakturon: \$7.25. Tio ĉi metodo estas oportuna, sed alarma.

Jen la tunelo. Mi ŝatas veturi tra la monteto. Mi ne scias kial.

Mi preterpasas tiun etan belan restejon kun la arboj kaj floroj. Antaŭ du jaroj, mi kutimis eniri tien, sidis sur piknikan benkon, ludis du-tri kantojn per mia koncertino, por malstreĉiĝi. Lastatempe, mi ne emas ludi, nek malŝpari tempon.

Nun en Kentucky, sur la tiel nomata Burbono Pado. Se mi estus drinkulino, mi povus halti laŭvice ĉe la dudek sep distilejoj, ĉu? Verŝajne ili havas apudajn hotelojn. Bedaŭrinde, mi ne drinkas. Ankoraŭ ne.

Jen Ashland, kun la fumtuboj kaj aĉaodoro. Ĉiam pluvas ĉe Ashland. Kaj jes pluvas nun. Ĉiuokaze, mi devas halti por benzino. Kial mi ĉiam haltas por benzino dum la pluvo? Ĉar baldaŭ mi eniros la montaron de West Virginia, kie oni trovas malpli da servostacioj. Ombroj, jes. Serpentumaj vojoj, jes. Nebulo. Laŭ mia infanca-memoro, oni povas flari la nebulon, oni povas kaŝiĝi ene. ("Panjo, venu. Loĝu ĉe mi en Indiana. Estus pli facila por ĉiuj." -- "Ne. Tie ĉi, en West Virginia, estas mia hejmo.")

Jen, en West Virginia, la dua ŝosea-impostejo. Ĉi tie, oni devus halti kaj pagi per moneroj ĉe la malmoda budo. \$4.25.

Ombroj, malhelaj verdaj montoj, tre altaj montoj. Memoro: En la montaro, la suno estis tre malproksima. La ekstera mondo estis tro malproksima. Oni preskaŭ ne kredis je la ekstera mondo. Certe la suno brilis fojfoje, ĉu? Do, finfine oni trovas ke la ekstera mondo ekzistas. ("Panjo, venu vivi ĉe mi." -- "Ne. Mi volas morti tie ĉi.")

Rivero, urbeto. Serpentuma-vojo, supre kaj malsupre. Tria ŝosea-imposta budo en mezo de nenie. \$4.25. La virino kiu prenis miajn monerojn aspektas laca, sulkoplana, eluzita. Antaŭ multaj jaroj, kiam mia edzo unue vizitis la montojn, mi diris al li: "Vi vidis ke ĉiu virino sur nia monto aspektas sama, kiel mi. Vi vidis." Li ja vidis, kaj miris. Nun, li ne plu vojaĝas ĉi tien, preferante resti en Indiana kie li komprenas kiel oni bonkondukas, amuziĝas. Ankaŭ mi ne plu invitas lin. Kial? Kial

mi preferas fari ĉi tion sola?

Finfine, la elirejo. Jen la lasta vojo al la vilaĝo, al la maljunejo. ("Bedaŭrinde, panjo, mi ne povas loĝi ĉe vi nun, mi ne povas flegi vin. Mia vivo kaj edzo estas en Indiana. Venu ĉe mi.")

Jen la ĉarma, parolema oficistino. "Ho, saluton, sinjorino! Plaĉas min vidi vin denove tiel baldaŭe! Ĉu vi venas por festi la naskiĝtagon de via patrino? 96 jaroj! Ni bakis kukon kaj pendigis balonojn. Kompreneble, ŝia plej ŝatata donaco estos vidi vin!"

Jen la fizioterapiisto: "Ho, bonege! Mi ĝojas ke vi venis. Ni volis festi ŝin per kuko kaj balonoj, sed ŝi ne volas aliĝas al la grupo en la manĝoĉambro. Certe vi povas levi ŝiajn spiritojn."

Jen ŝia dormĉambro. Mi mallaŭte frapas, eniras. Ŝajnas ke ŝi dormas. Mi sidas sur la brakseĝon. Ŝi dormas sub monto da kovriloj, ĉiam malvarma. Ŝi aspektas pala, pli malgranda. Tri flavaj balonoj pendas de la litkadro. Peco da kuko estas en la rubujo. Nun ŝi ekvekiĝas, kaj mi iras al la lito, premas ŝian manon.

Mi: Feliĉan naskiĝtagon, panjo. Kiel vi fartas?

Ŝi: Ĉu vi estas mia kara filo?

Mi: Mi estas via filino, panjo. Mi alportas donacojn. Vidu, mi alportas novan noktorobon. Kaj, ĉi tiu puzzle. Ĝi havas bildon de floroj.

Ŝi: Kie estas mia kara filo?

Mi: Kaj ĉi tiun foton de viaj genepoj kaj pragenepoj.

Ŝi ekdormas denove. Mi sidas. Malsata, mi konsideras ĉu mi volus repreni tiun kukon el la rubujo. Ŝi ekvekiĝas denove.

Ŝi: Ho, ĉu vi estas mia kara filo?

Poste, mi tranoktis ĉe la maljuna familia domo, kie neniu vivas nun, kiu estas malvarma. En ĉiu spegulo, mi vidas la vizaĝon de la patrino. Mi sidis en la gazono, vespermanĝante supon kaj panon. Mi rigardas dum nokto iĝas. Ombroj, rosumo, kaprimulgo. Nebulo. La montoj rekonas min. La montoj minacas kapti min.

Mi: Bonan matenon, panjo. Mi alportis tiun fragan laktoskuaĵon kiun vi ŝatas. Kompreneble, mi devas iri hejmen hodiaŭ, do ...

Ŝi: Kie mia kara filo?

Mi sidiĝis apud ŝi sur la lito, premis ŝian manon. "Panjo, mi estas via filino. Mi estas via sola infano. Vi ne havas filon. Ĉu komprenas? Vi ne havas filon. Vi havas min, vian filinon, vole-nevole, sole min. Komprenas?"

Ŝi silente trinkas la laktoskuaĵon.

Hejmen. 436 mejloj. Ashland pluva. La tunelo. Alia \$15.75. Finfine hejmo, edzo, vivanta domo. Mi telefonvokas al mia damnita frato.

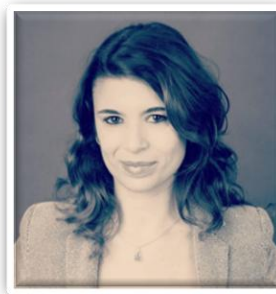
Mi: Vi devu viziti panjon.

Li: Mi estas tre okupata. Vi scias ke mi estas okupata.

Mi: Jes, tamen, ŝi pensas ke ŝi ne havas filon. Ĉu tion vi volas? Ĉu vi volas ke ŝi forgesu vin? Ĉu? Ĉu? ◆

Speguloj

Sara Spanò

Por aktoro, voĉperdo estas en si mem katastrofo.

En mia kazo, eĉ pli granda katastrofo, ĉar post tri tagoj mi debutos kiel aŭtorino, per recitado de mia unua monologo.

En ĝi mi voĉigas komence du malsamajn vidpunktojn, rigardante min en spegulo. La unua movimento de Tabula Rasa de Arvo Pärt – Ludus – eksonas, energie. Voĉo admonas min: estu pli dolĉa, pli obeema; kontraŭa voĉo skoldas min: estu pli batalema, kontraŭstarema. Sinteze, por neniu el la du alternantaj, kverelantaj voĉoj mi estas taŭga. Iam ĉio silentas: mi ribelas kaj skandale rompas la spegulon. La dua movimento de Tabula Rasa – Silentium – eksonas, lante. Mi aŭdigas trian voĉon – finfine la mian –, kaj fine forlasas la scenejon, dum la fona muziko finiĝas per neludita, nur aludita noto.

Estas multe el mia persona historio, en tiu teatraĵo, kaj estis granda defio verki ĝin: mi ne scias kiom da tempo tio postulis, ĉar mi neniam kontentas pri mi mem, des malpli pri mia unua enscenigota verko. Mi tute ne scias kia estos la reago de la publiko al tiu monologo; la ĉefa problemo nun estas la risko entute ne ricevi reagon, pro malebla enscenigo.

La debuto alproksimiĝas, kaj mi ĉiam pli intense zorgas, por ne diri ke mi panikas. La okazintaĵo estis jam disanoncita, kaj mia frua karierfazo malpermesas lastmomentajn rezignojn: mi volas eviti ke la publiko pensu ke mi jam kapricas kiel teatra stelulino. Mi volas ke la publiko ekkonu min ankaŭ kiel aŭtorinon, kaj mi tute ne povas rezigni nun. Prefere mi aperu sursceneje kun skribitaj ŝildoj, prefere mi recitu per gestoj, anstataŭ rezigni. Se nur tiu angoro malaperus, kune kun tiu stranga, voĉklariga,

gorĝograta tiko kiu akompanadas min de semajnoj... “Do, kiel fartas nia Marvirineto?”.

La gaja voĉo de René distras min el miaj pensoj kaj el la fona bruo en la kafejo. Facile ironii pri aliula misfortuno, kiam oni havas tian basan, sonoratan voĉon.

Kiam li eniras la kafejon, ĉiuj turniĝas ridete al li: lia elegante ekstravaganca, blanka kostumo, la ruĝa floro ĉe lia butontruo, lia blanka panama ĉapelo, liaj rondaj sunokulvitroj altiras la ĝeneralan atenton, interalie ĉar la nuna siroka pluvo tute ne akordiĝas kun tia vestelekto. Estas admira atendo, en tiaj ridetoj: ĉiuj pli malpli sekrete esperas ke li improvizu spektakleton en la kafejo, kiel li tute malregule kaj kaprice faras, ekde kiam li decidis abrupte retiriĝi kiel profesia operkantisto. Mi envias lin: por li ĉiu loko estas potenciala scenejo. Tio diveneblas el liaj gestoj, el lia korpa sinteno, el liaj mienoj: li estas tiom memfida, spite la fakton, ke li certe ne similas klasikan statuon. Tute male, mi ĉiam angoriĝas, kiam mi devas aperi antaŭ publiko. Des pli nun, apenaŭ havante voĉon.

René skuas sian ruĝan ombrelon, enmetas ĝin en la ombrelujon, reciprokas kelkajn ridetojn kaj salutajn kapgestojn, kaj alproksimiĝas.

Li malkovris min antaŭ tri jaroj ĉi tie en Lieĝo, dum legadvespero ĉe itallingva literatura rondo, kaj post la aranĝo li alproksimiĝis al mi laŭdante mian voĉon kaj mian deklamanieron. Tiam mi movis miajn unuajn artajn paŝojn, kaj konsideris min ne pli ol amatorino – ĝis tiam mi havis tedan administran laboron ĉe financa oficejo –, sed mi konsciis ekde la komenco ke mia plej granda pasio estas monologoj. Ekde nia unua renkontiĝo, René iĝis unu el miaj plej altvaloraj konsilantoj, kaj helpis min pli profesie regi kaj ekzerci mian voĉon. Ĉifoje, mi tamen dubas ke li trovos solvon en tiom malmulte da tempo.

“Ha, kia vetero!”.

Nenio nova en lia repertuaro: li ĉiam plendas pri la vetero en Belgio. Mi senkonscie ridetas.

“Nu, almenaŭ mi sukcesis eltiri rideton. Ĉu vi jam mendis?”.

“Ankoraŭ ne” mi respondas, senkonvinke.

“Espereble vi ne mendos vian depriman varman teon” li rebatas kun moka rideto, demetante la ĉapelon kaj la sunokulvitrojn.

Unu el la plej laŭdindaj kvalitoj de René estas ke li ĉiam scias kiel ekvilibrigi seriozecon kaj ŝercemon. Ofte li tuj kapablas iĝi dolĉa kaj severa, kiel ĉiokaze.

“Mira, ni solvos ĉion”.

René nomas min Mira, kiel ĉiuj miaj konatoj, sed li insistis ke por la publiko mi uzu mian veran nomon, Palmira. Siatempe mi klarigis al li ke tiu nomo ŝuldiĝas ne nur al mia praavino, sed ankaŭ al la palmo kiu fiere elstaris ĉe la domo de miaj geavoj. Memoroj de kiuj mi tre volonte liberiĝus. René tamen firme opinias, ke oni devas alfronti sian propran historion. Li estas orientgermano kaj debutis unu jaron antaŭ la falo de la Berlina Muro. Lia nekredebla talento – lia kromnomo estas “Nigra Diamanto”, pro la rara sonpureco de lia voĉo – determinis lian tutmondan sukceson, aparte en la demoneca rolo de Mefistofelo kaj en aliaj famaj basaj roloj. Tamen, ne estis facile dresi la scivolemon de la publiko pri lia persona historio, ankaŭ ĉar tiu scivolemo ofte iĝis kompatato: antaŭ ol iĝi la Nigra Diamanto, li estis por ĉiuj misfortuna GDRa knabo.

René sukcesis, tamen. Mi ne. Mi suspiras kaj kapskuas. Anksio ne ĉesas premi mian stomakon kaj mian gorĝon. Mia voĉklariga, ĝorgograta tiko remanifestiĝas.

Li ne donas al mi tempon por pluedi al malhelaj animstatoj kaj rapide surtabligas malhelverdan etan juvelujon.

“Donaceto por vi. Fare de Hyacinthe”.

René ne estas nur mia voĉtrejnisto: li estas ankaŭ la sekretario de Hyacinthe, juna mecenato kiu estras fondaĵon por talentaj artistoj, aparte orientitan al subteno de italdevenaj artistoj en Eŭropo. Hyacinthe, mem duonitalo, estas unu el la plej artsentemaj homoj kiujn mi iam ajn renkontis dum mia ankoraŭ ne matura arta kariero. Ekzemple, la enmeto de Tabula Rasa de Arvo Pärt en mian monologon estis lia ideo. La unua vigla movimento, Ludus, dum la du voĉoj disputas, por kresĉende amplifi la tension kaj substreki la trompemon de la spegulo, baroka simbolo de iluzio; la dua sombra movimento, Silentium, post la spegulrompo, por kontraste elstarigi mian voĉon, por kvietigi la internan konflikton, sed por samtempe lasi al la publiko la impreson pri nigra obseda ombro trakuranta ĉion, pri io nesolvita. Se temas pri sia propra identeco, fakte nenio povas esti komplete solvita, sendepende de kiom da energio oni elspezas por disbati siajn modelojn, ĉu estintajn, ĉu estontajn. Forviŝi ĉion de sia tabulo maleblas.

Kiam René enkondukis min al Hyacinthe, lia etera beleco frapis min. Kurioze, tiam ial ni parolis pri la Lucifera marmora statuo en la ĉiteia katedralo, kiu portretas la estontan Satanon kiel apolonecan anĝelon kun vespertaj flugiloj. Kiam mi komentis ke nekutimas vidi tiajn statuojn, aparte en preĝejo, li rigardis min per siaj helbluaj – preskaŭ lunŝtonaj – irisoj, ridetis melankolie kaj rebatis ke malbono proteeĉe rapide aliaspektiĝas por pli efike funkciigi siajn kaptilojn, kiel bone sciis la kontemplemaj monaĥoj en la dezerto.

Dum tiuj ĉi jaroj ni ekkonstruis tre fortan fidrilaton. Mi konfesu ke, kvankam mi havas tre bonan rilaton kun René, estas aferoj pri mi kiujn nur Hyacinthe konas. Foje mi ne konscias pri kiom da personaj aferoj mi rakontis al li.

“Kio estas tio?” mi demandas al René, ĵetante scivoleman rigardon al la ujeto.

“Malkovru mem” li respondas, kaj komplica rigardo trakuras liajn jadverdajn, katecajn okulojn.

Malferminte la ujeton, mi vidas la plej bizarajn orependaĵojn kiujn mi iam ajn vidis.

Ili prezentas insekton tute nereconeblan por mi. Kvar longaj kruroj antaŭe, du multe pli mallongaj malantaŭe. Kiraso raspa, segmenta, iel armadeleca. Ĉiu el la du ĝemelaj insektoj, flanke ornamitaj per tre delikataj vitaj tigoĉiroj, tenas per siaj imponaj, tenajlaj makzeloj rubenan oblongan muntumon.

“Rubenoj” mi nur sukcesas murmuri.

René rebatetas ion, sed mi apenaŭ perceptas lian voĉon. La sangoflua pulsado ĉe miaj tempioj kovras ajnan alian sonon.

Rubenoj.

Ne, ne povas esti.

Mia praavino Palmira, kies nomon mi heredis, votoferis siajn rubenajn orependaĵojn al la Madono de la Piliero en Cosenza, ĉar kaŝiĝema frokvestita koboldo kun unu mano el vato kaj la alia el fero – legende konata kiel ‘u Monacheddu, la Monaĥeto – unue promesis al ŝi trezoron kondiĉe ke ŝi prisilentu ilian renkontiĝon, sed poste, konstatinte ŝian babileman perfidon, punis ŝin per manfrapo kaj voĉperdo. Ŝi estis deksesjara kaj devis edziniĝi, do la nura maniero por rehavi sian voĉon estis votoferi ion al pli altranga protektantino, nome cedi al superstiĉa transakcio. Mia avino tre ofte rakontis tiun okazintaĵon kaj difinis ĝin vera, ĉar ŝia patrino neniam mensogis. Kun la tempopaso, mi duonkomprenis ke eble temis pri halucino kaŭzita de timo je tro frua edziniĝo, aŭ de alispeca traŭmato, eble de unu el la familiaj sekretoj pri kiuj mi neniam volis pli profunde enketi. En mia origina familio oni ofte kaj fiere deklaris sin kristanoj, sed eble ili devintus memori, ke oni pekas ne nur per malvirtaj pensoj, vortoj kaj agoj, sed ankaŭ per silento.

Nun, ke mi mem perdis mian voĉon, jen reaperas rubenoj.

Ne, ne povas esti simpla koincido.

Ĉu mi rakontis eĉ tion al li?

Trovu vian voĉon, sekvu vian voĉon, estas instigoj kiujn kaj René kaj Hyacinthe tre ofte ripetas al mi, aparte post mia decido ekreciti miajn verkojn. Iam ili asertis ke perdi sian voĉon aŭ adapti ĝin al sia aŭskultanto estas kompromiso, samkiel estis kompromiso tiu interkonsentita de la Marvirineto de la fabelo de Andersen, kiu ricevis gamboparon – kio fakte ne utilis al ŝi por integriĝi en fremdan mondon, kiu restis fremda – kontraŭ sia unika voĉo.

Mi tamen ne volas komenti tion nun; estas malfacile regi la emociojn. Mi funde enspiras.

“Pri kiu insekto temas?” mi demandas, por ĉesi pensi pri la rubenoj.

René serioze kuntiras siajn lipojn, elpoŝigas kajereton kaj konsultas notojn.

“Momenton... Jen. Estas mirmeleona larvo. Duone formiko, duone leono. Ĝi turmentis plurajn kristanajn aŭtorojn, kiuj ne sciis kiun signifon atribui al ĝi”.

Mi ne surpriziĝas pri tiuj notoj: interalie, Hyacinthe doktoriĝis pri kristanaj temoj, kaj liaj studoj iĝis por li dumviva akompano.

“Ĉu? Kial?”

René plukonsultas siajn notojn kaj respondas:

“Laŭ kelkaj ĝi estas simbolo de nedecidemuloj, pro sia duobla naturo; laŭ aliaj, ĝi estas demona simbolo, ligebla eĉ al Satano”.

La voĉo de René skandas tiun nomon kaj alprenas la tonon tipan de kiu volas krei suspenson.

Jen plia karakteriza spuro de Hyacinthe: kiel specialisto pri kristanismo, li havas iaspecan obsedon pri demonecaj temoj.

“Ĉu? Mi ĉiam pensis ke Satano aspektas pli fascine, kiel la statuo en la katedralo” mi ridete ŝercas.

René ridetas, komplice.

Post mallonga paŭzo, li daŭrigas, riĉigante la notojn per tre elokventaj mangestoj:

“Pri la mirmeleono, ŝajne la interpreto pri ĝia demoneco estiĝis pro ĝia ĉasmetodo. Ĝi kaŝiĝas en sablon, kaj je la ĝusta momento ĝi ekkirlas sablerojn kaj enfaligas siajn blindigitajn predojn en funelajn kaptilojn. Poste ĝi tenajlas siajn viktimojn per siaj makzeloj kaj venenas ilin”.

Mi ne povas ĉesi rigardi la orependaĵojn kaj la insideman besteton kiun ili enkorpiĝas. La bildo pri la sablovortico per kiu la mirmeleono blindigas siajn predojn antaŭ ol kapti ilin estas terura kaj fascina samtempe. Sablo pensigas min pri la dezerto, la preferata teritorio de la Diablo, kaj samtempe pri mia infanaĝo ĉe suditala marbordo, pri tiu blankarda varmeco je tagmezo, pri ĉiuj speguloj kiuj misreflektis mian bildon, pri ĉiuj krevoj en tiu trompe ĝoja vivepoko, pri la ogroj kiujn mi ne povis – aŭ volis – rekoni. Ilo perturbas, naŭzas min.

Distras min eta koverto en la supra parto de la ujo: sopra, simpla karteto, plene laŭ la stilo de Hyacinthe.

Ekzistas malamikoj ne tuj identigeblaj

Sibila, seninterpunkcia, enigma frazo. Ofte Hyacinthe ŝatas paroli per enigmoj, kio malkomfortigas min, sed ĉifoje mi sentas min eĉ pli malkomforta, ĉar mi sentas ke mi havas la ŝlosilon por kompreni tiun ĉi mesaĝon, ĉar ĝi adresas nur min, neniun alian.

Subite, vortoj kaj bildoj ĉeniĝas en mia menso, en nehaltigebla, kapturna akceliĝo.

Kaptiloj. Koboldoj. Trompoj. Ogroj. Speguloj. Voĉo. Silento. Ofero. Kompromiso. Marvirinetoj. Voĉo. Eĥaj nomoj. Ripetiĝanta historio. Rompo. Bruo. Spegulsplitoj. Sepjara misfortuno. Preferinde, blindeco. Dezirinde, silento.

En unu momento, mozaikeroj el ĉiuj tempaj dimensioj de mia vivo kaj de mia historio ĥaose ekkirliĝas en mia menso, kune kun spuroj de konvulsia violona muziko. Estas io nekaptebla nun, sed iam ĉio kohere kunmetiĝos. Iam. Ne nun, tamen. Nun mi bezonas halti.

Mi renkontas la rigardon de René. Li kapjesas, trankvilige.

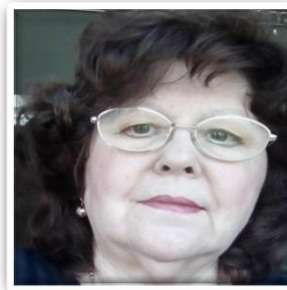
Surmetinte la okulpendaĵojn, mi turnas la rigardon al la kafeja fenestro.

Sur la nokta malhela fono, mi klare ekvidas mian bildon. ◆

La liberigo

(Parto de la romano)

Tófalvy Éva

Ota Krátky ne estis favorato de la sorto. Kaj ankoraŭ malpli de la Husák reĝimo. Pri tio ĉi li ĉiutage konsciiĝis malfermante okulojn en sia ĉambro sur la kvina etaĝo de la fraŭla hejmo en la strato Pod Zvonařkou kaj ellitiĝante el la knaranta, rustumita soldata ferlito, kiu servis al li kiel kuŝloko. Lia unua penso kutime estis: hodiaŭ kio ne estas? Nome, matene aŭ akvo, aŭ elektro, aŭ ambaŭ ne estis. Tro multaj volas samtempe lavi sin, jen la problemo, diris la domzorgato, ne mirinde, ke la akvo rapide elĉerpiĝas! Alifoje li respondecigis la nesufiĉan akvopremon, pro kio la altajn etaĝojn ne atingas sufiĉe da akvo. Pro la elektrokurentaj paŭzoj laŭ li kulpas la troŝarĝita reto, kiam cent dudek viroj volas samtempe sin razi aŭ kuiri kafon. Do, ĉiu skoldu sin mem pro la absurda pretendo, ke matene volas laviĝi kaj havu konscienciproĉon pro la nefarita razado kaj kafo! Tiel pensas tiuj ĉi, la potenĉavantoj, por ke la kolero ne direktiĝu al la disfalinta socialisma sistemo, indigniĝis Ota.

Tiun ĉi septembran tagon en la kvina etaĝo akvo ne estis, oni devis descendi al la subteretaĝa komuna lavejo. Kun bunta blasfemado Ota ĵetadis en saketon sapon, viŝtukon, dentopaston, dentobroson kaj ekiris laŭ la ŝtuparo, ĉar elevatoron oni ne konstruis en tiu kazernosimila konstruaĵo en la tempo de la Monarĥio antaŭ ĉirkaŭ cent jaroj. En la malsupra etaĝo evidentiĝis, ke varma akvo ne estas, do Ota abunde fluigis al si malvarman duŝon. Kiel siatempe dum la soldatservo, li pensis, almenaŭ mi vekigiĝos.

Li estis ankoraŭ iom malsobra post la hieraŭ vespera fraŭlofesto. Hieraŭ li sufiĉe multe drinkis, kial ne, estonte li devos sin reteni. Apud la junedzino li ne plu povos daŭrigi sian de multaj eniatan fraŭlan vivon, kiun li mem jam delonge enuis. En la pasintaj sep jaroj, post la divorco de sia unua edzino, vane li ludis kun la ideo de nova edziĝo, ĝis kiam li ne renkontis Lilin, lia plano ne efektiviĝis. Antaŭ nelonge ol li ekkonis Lilin, li havis konkretan planon, nome ke li edziĝos al okcidenteŭropa fraŭlino kaj poreterne forlasos tiun ĉi teruran landon, sian naskolandon, kie la intencon de la reganta reĝimo rilate la estonton anoncas tutlande grandegaj afiŝoj: „antaŭen sur la lenina vojo”, „kun Sovetunio ĝis la lasta horo”. Ota opiniis, ke ne havas sencon atendi lastan horon de la Sovetunio, ĉar la subpremanta imperio eltenos ĝis la mondfino, aŭ se ne ĝis tiam, certe ĝis la fino de lia vivo.

Ota en la antaŭa jaro, 1976 iĝis tridekkvin jara, kaj esperis vivi ankoraŭ almenaŭ tridekkvin jarojn, kaj neniel volis pasigi tiun tempon kiel soveta subulo. Kiam li tion ĉi bele planadis, kun io ne kalkulis: kun la amo.

La amo venis neatendite, forbalais ĉiun planon kaj Ota nun devas cerbumi, kiamaniere li kreu por Lili kaj por si mem viveblan medion en tiu ĉi prizonlando. Ilia situacio el multaj vidpunktoj ne estis simpla. Lili estis hungarino kaj eĉ unu vorton ne parolis ĉeĥe. Ota estis ĉeĥo, pli precize moraviano, kaj ne parolis hungare. Kiam ili diris tion al aliuloj, tiuj plejparte ridetis kaj iel tiel reagis: „vi eĉ ne devas paroli, ja internacia lingvo de la amo estas kiso kaj ĉirkaŭbrako”, „vi almenaŭ ne povas kvereli”. Tamen Lili kaj Ota havis unu komunan paroleblan internacian lingvon, nome la tiutempe laŭmodan Esperanton, pere de kiu ili perfekte komprenis unu la alian.

Kiam ili interkonatiĝis, kun miro malkovris, ke krom Esperanto ili havas multon komunan malgraŭ tio, ke ili plenkreskis en malsamaj landoj, aliel estis edukitaj kaj alio altiris ilin en la apartan mondon de la esperantistoj. Ili ambaŭ estis provincanoj, kiuj pro siaj universitataj studoj transloĝiĝis al la ĉefurbo, en la filozofia fakultato ili frekventis instruistan fakon, poste anstataŭ esti mezlerneja instruisto ili preferis labori kiel ĵurnalistoj, kaj ke la simileco estu ankoraŭ pli absurda, por fakteritorio ili ambaŭ elektis la eksterlandan politikon.

La gejunuloj, kiuj antaŭe neniam vidis unu la alian, kelkajn tagojn post ilia interkonatiĝo decidis kunligi siajn vivojn. Tio okazis jam pli ol antaŭ unu jaro, depost tiam ili devis venki sennombrajn malhelpojn por povi geedziĝi. Burokrataj preskriboj de ambaŭ landoj kvazaŭ adicius, Ota kaj Lili nur la pasintan semajnon sukcesis aperi antaŭ matrikulisto en unu geedzeca salono de Budapeŝto. Ambaŭ sciis, ke ili devas kalkuli neantaŭvideble longan tempon ĝis havi propran loĝejon por kune loĝi. Ili decidis iom superruzi la burokracion jene: Lili transloĝiĝos al Prago, Ota kontrabandos ŝin en la fraŭlan hejmon, poste estu kiel estos! Ili kune vizitos loĝejsekciojn de la ĉefurbaj distriktaj konsilioj, kaj klopodos fari bonan impreson. Rideto de la ab ovo senvorta, ĉarma, juna virino veninta de trans la landlimo espereble favore influos la oficistojn, pensis Ota.

Entute unu-du semajnoj, kaj Lili estos tie ĉi. Ĝis tiam lin atendas multaj taskoj, necesas malaperigi el la ĉambro la soldatan ferliton, kaj aĉeti unu, al ili ambaŭ taŭgan je lito malfermeblan kanapon. Vestoŝranko ankaŭ estus bezonata, la vestoj de Lili ne povas pendii en najloj sur la muroj kiel la liaj, kvankam kiu scias, tiuj eble plibeligus la dezertan ĉambron, meditis Ota. Ĉiukaze li devas aĉeti novan elektran forneton, ĉar la nuna foruziĝis pro la daŭraj elektrokurentaj paŭzoj, do, ĝi hazarde ne mortbatu Lilin! Ankoraŭ hodiaŭ li iros al la Magazeno Majo, tie li povas aĉeti ĉiujn ĉi aĵojn, kompreneble nur tiam, se iu ne estas manka varo. Ĉar la vivon de la praganoj kaj ĝenerale de la civitanoj de Ĉeĥoslovakio daŭre amarigas ankaŭ la manko de varoj. En tiu ĉi jaro la potenculoj rulumas kiel ŝtonegojn preskaŭ neelteneblajn malfacilaĵojn antaŭ la ĉiutagan vivon. La popolo ribeladas, grumblas, sed vane estas manifestadoj, amasprotestoj, la situacio ne ŝanĝiĝas. Kvazaŭ oni ŝatus provoki, ke venontjare okaze de la deka datreveno de la praga printempo 1968 eksplodu revolucio.

Eble estis eraro inviti Lilin tien ĉi, pensas Ota, kion povas fari la kompatinda knabino, se mi ne trovos al ŝi laboron? Kiel laborloko estus konvena nur tia institucio, kie sufiĉas koni nur la hungaran lingvon. Eble oni dungos ŝin en la Hungara Kultura Instituto, kie Lili povos labori uzante sian gepatran lingvon ĝis kiam ŝi ellernos la ĉeĥan. Estas vero, ke ŝi scipovas la portugalan, sed sen la ĉeĥa ŝi nenion atingos, kaj trovi okupon pere de Esperanto estas absurdaĵo. Estos pli bone, se ili eĉ ne mencios la Internacian Lingvon, ĉar aŭdante pri ĝi, en la vizaĝo de la plej multaj homoj aperas rideto kvazaŭ ili dirus: kompatinduloj, ho, vi parolas artefaritan lingvon, ĉu vi estas maŝinoj? Sekve, se ni ne volas aspekti primitivaj, ni devas silenti pri Esperanto, meditis Ota.

La Hungara Kultura Instituto, kiun oni nomas mallonge Hungara Kulturo, havas vendejon sur Národní třída, tien li iros kaj serĉos kompetentulon, kiu povas doni laboron al Lili. Feliĉe, ke por hodiaŭ li prenis liberan tagon. Aĉetado, postenserĉado, malagrablaj programoj. Apud la angulo de strato Spálená kaj Národní třída li eltramiĝis kaj por malfortigi sian angoron pro apero ĉe la Hungara Kulturo, li decidis halti apud Magazeno Majo rigardi montrofenestrojn ĉu li vidos tie kanapon kaj elektran forneton, kaj se jes, verŝajne li havos pli bonan humoron.

Diable, kio estas kun mi, li pensis, mi devus esti feliĉa, ke mia edzino estos tie ĉi, ni interkonsentis venki obstaklojn... Sed kial nia vivo estu obstaklokonkurso?! Lia obseda malbonhumoro kulminis kiam ekpluvis. Ota entuziasmis por Prago, nur tion li ne ŝatis, ke kiam ajn neatendite povas ekpluvi. Li denove ne kunportis pluvŝirmilon, tamen li sciis, ke sen ĝi ne estas konsilinde paŝi surstraten. Nun ĉu li restu sub defluilo de la magazeno Majo, aŭ iru ĉirkaŭrigardi enen kaj atendu tie ĝis finiĝos la pluvo? Dum lia hezitado oni admonis lin ne bari la vojon al eskalatoro gvidanta malsupren al la superbazaro. Fine oni forpuŝos min, li pensis, kaj ĉar la homamaso kreskis, li ekiris laŭ la montrofenestro alidirekten. Li iĝis tute malbonhumora, aldone pro la pluvo obsedis lin tia dormemo, ke eĉ starante li povus ekdormi. Subite li konsciiĝis, ke li rigardas la virinajn vestojn. Kvankam tio ne rolis en liaj tiutagaj planoj, la vestoj rememorigis lin, ke li promesis al Lili, se ŝi alvenos Pragon, tiam li akompanos ŝin aĉetadi. Lili volis nigran vesperan robon por tiuj okazoj, kiam ili vizitos koncertojn. Mi ege ŝatas la ĉeĥan muzikon, ŝi diris, mi adoras barokon, Stamic, Zelenka, Benda, Dušek, Bixi, tiujn mi konas, sed certe estas ankaŭ aliaj, ni ofte iros al koncertoj, ĉu ne? Pri kio ne revadas tiu ĉi knabino? Evidente ŝi ne scias, en kia lando ŝi alvenos, vesperan robon ŝi bezonas, nu, tian certe oni ne vendas, indignis Ota. Kial ŝi ne aĉetas ĝin en Budapeŝto, tie eblas elektadi! Lili menciis multekostecon, Ota promesis al ŝi, ke post ŝia alveno li elektos unu belegan robon, kostu kiam ajn. Mi estis senrespondeca kaj denove ion fuŝis, li konstatis.

Dume al ekstera observanto povis ŝajni, ke Ota ĉiam pli kaj pli enprofundiĝante rigardas la virinajn vestojn, efektive la vestoj iom post iom malaperis antaŭ liaj okuloj kaj ilian lokon okupis la bildo de lia ĉefo, la dikstatura Haluŝka, kiam li reĵetis la lastan artikolon de Ota. Tiu bildo ekfulmis antaŭ li kiam li eldiris en si mem, ke li denove fuŝis ion. Kvazaŭ projekciitan sur vitro de la montrofenestro li vidas Haluŝkan, kiu arogante ĵetas manuskripton sur la tablon de Ota kaj dume movigas la suban lipon. Tiu stranga buŝmovo de Haluŝka estis timiga por la kunlaborantoj de la eksterlanda politika fako, la ĉefo kvazaŭ balbutus: via artikolo estas fekaĵo, fekaĵo, fekaĵo, kaj la stranga buŝmovo efektive tion signifis, nur la plej aĝaj rememoras pri tiu tempo, kiam Haluŝka akrasone blasfemis, liaj mallaŭdoj onidire aŭdiĝis ĝis la statuo de Venceslao, sed unu belan tagon li ricevis partian riproĉon pro la aĉa parolmaniero kaj depost tiam Haluŝka ne parolas aĉe, nur balbute grumblas.

Kial mi volas je ĉiu prezo esti ĵurnalisto, kial mi ne kontentiĝas pri la tradukista posteno, tiel almenaŭ neniu envias min, la ĉefo ne mallaŭdas, mi povus ekzisti ĝis la pensio tiel silente, kvazaŭ mi jam nun estus pensiulo, li pensis. Sed ĝuste tio estas la sveneto, tiu ĉi prema trankvilo, el kiu li, estante tridekses jara, nun ne sukcesas elrampi, pli malfrue estos ĉiam pli malfacile, se neeble. Haluŝka promesis, se Ota skribos posemajne unu bonan artikolon, li rekvalifikos lin. Ota elektis Amerikajn Unuiĝintajn Ŝtatojn kiel sian fakteritorion. kvankam li estis konvinkita, ke Usono estas la plej bona loko en la mondo, per sia elekto li entreprenis, ke li skribos pri ĝi nur malbonon. Tiujn du aferojn estis malfacile akordigi, sed li esperis, ke kun iom da ruzo li superos la problemon. Sed post certa tempo li rekonis sian eraron. Antaŭnelonge, kiam li volis trovi edzinon en Okcidento kaj kalkulis pri la transloĝiĝo tien, li klopodis fabriki pozitivtonajn artikolojn, ke en iu okcidenta lando ne estu malagrabla klarigi la voĉon de siaj skribaĵoj. Ĉar tiun planon li devis forĵeti, estiĝis nova situacio.

Ŝajnis al li, kion li fuŝis en la lasta artikolo, tamen li devis analizi tiujn reĵetajn aferojn, esperante, ke foje li divenos la sekreton de la oportuneco. Mi skribis, li refreŝigis en li mem la artikolon, ke en tiu arizona universitato, kie antaŭnelonge oni batis la studi dezirantajn malhelhaŭtajn gejunulojn, hodiaŭ unu kvarono de la studentoj estas malhelhaŭta. Du eraroj povis piki la okulojn de Haluŝka: uzado de la vorto „malhelhaŭta”, kiu verŝajne ne estas akceptebla, sed kion skribi anstataŭe, pri tio Ota ne havis ideon. Sed la baza mistrafo evidente estis prezento de evoluo kaj ties pozitiva prijuĝo. Ĉar en Usono ne estas evoluo, ĉio stagnas, hodiaŭ, fine de la 1970-aj jaroj oni same persekutas la posteulojn de la iam el Afriko pelitaj homoj por esti sklavoj, kiel antaŭ dudek jaroj... Ej, sufiĉe, li pensis, kiom ankoraŭ mi meditos pri tio? Subite eklumiĝis antaŭ li ebleco de korekto, jes, tiun esprimon necesas uzi anstataŭ „malhelhaŭta” kio nun hazarde, dum subkonscia funkciado de la instinkta memcenzuro, venis en lian memoron: „posteuloj de la iam el Afriko pelitaj homoj por esti sklavoj”. Kaj la tekston tiel li devas transskribi: „En la universitato Woodlake (Arizona), kie ankoraŭ antaŭnelonge batis la studemajn posteulojn de la homoj iam pelitaj el Afriko, ankoraŭ hodiaŭ nur kvarono de studentoj apartenas al tiu ĉi kategorio”. Ne, tamen tio ne estos bona, tio sonas kvazaŭ ili apartenus al la kategorio „batitaj” ... Ota ankoraŭ pli malinklinis, elprenis poŝtukon kaj viŝis sian ŝvitan frunton. Diable, Haluŝka, transskribu vi, kaj iru en la inferon!

Unu kruĉon da biero li devus trinki por rekonsciiĝi, en tia malbonhumoro li nenion povas fari, des malpli trakti kun iu hungara ĉefo pri la posteno de Lili, sed eĉ aĉetadi li ne emas. Li rigardis brakhorloĝon kaj surprizite vidis, ke estas jam tempo de tagmanĝo. Kien li iru? Plej proksime estas la strato Na Perštyně, delonge li ne estis en la bierejo U Medvídků, ĉar lia amika rondo kunvenadas regule en la bierejo U Pinkasů, kaj krome li pli ŝatas la pilzenan bieron ol la Budvaron, sed nun ne domaĝas eta ŝanĝo, li opiniis, do, iris al U Medvídků.

Estis sufiĉe da libera loko, en simpla labortaga tagmezo verŝajne nur dungitoj de la ĉirkaŭaj laborlokoj venadas tien ĉi, ŝajnis al Ota el la frazfragmentoj de interparoladoj, kiuj atingis lin de la najbaraj tabloj. Nur li sidis sola iom streĉe ĉe la sespersona tablo, sed kelnero trankviligis lin, sinjoro, vi povas resti eĉ ĝis vespero, neniu petis rezervi tiun ĉi tablon. Dum li atendis la tagmanĝon drinkis du kruĉojn da biero kaj tuj sentis restariĝi lian spiritan pacon. La bovofritaĵo kun knedlikoj alportis ankaŭ la korpan trankvilon. Liaj pensoj vagis ĉirkaŭ la hieraŭa fraŭlofesto, kiu kompare al la geedziĝo iomete malfruis, tamen kompare al la alveno de la junedzino okazis tro frue, sed liaj amikoj opiniis, ke jen la ĝusta tempo, kaj Ota obeis. Propre li eĉ ne volis fraŭlofeston, tamen invitis la amikojn, ne al iu luksa loko, sed al ilia kutima tablo en la bierejo U Pinkasů. Ĝi ne estis tia fraŭlofesto, kiajn oni vidas en amerikaj filmoj, sed bonhumora amika kunveno kun pikantaj ŝercoj kaj ŝtormaj ridaĉoj.

Ili, la sep amikoj renkontiĝas ĉiam tie, en la bierejo U Pinkasů, kie en ĉiu etapo de la tago estas ĝenerale viroj kiuj glutas unu bieron post la alia en la fumplena ejo. Malofte estas tie ĉiuj sep je unu fojo, sed iuj ĉiam bivakas tie. Tiuj ĉi amikoj, laŭnome Milan, Jozef, Karel, Miroslav, Jindra kaj Stanislav pro io ĝenerale ne klopodas hejmeniri. Aŭ ili estis fraŭloj aŭ jam eksedziĝintaj, io ne estas en ordo kun iliaj vivoj, prefere ili sentas sia hejmo la bierejon U Pinkasů ol tiun lokon, kie ili efektive loĝas. La fraŭlofeston ĉeestis ĉiuj, salutparolon diris Milan, la plej malnova amiko de Ota, kiun li ekkonis ankoraŭ en la universitato, ili estis samklasanoj, jam tiam evidentiĝis, kia grandioza amiko vi estas, diris Milan en la salutparolo, sen vi mi neniam vizitadus la enuajn slavonajn studhorojn, sed vi ĉiam enruligis min! Tion oni devis kompreni laŭvorte, ĉar Milan pro infanparalizo ekde sia dekdua jaraĝo estas ligita al radseĝo. Lia privata vivo estas sekreto antaŭ aliuloj, se entute ĝi estas, pri tio iel ne decas lin demandi. Li laboras en la Historia Esplora Instituto, kie je la kvina posttagmeze finiĝas la labortempo, kaj tiam plejofte veturigas lin Jozef rekte en la bierejon, kaj se Jozef havas tempon, ili restas ĝis fermo. Jozef estas kunlaboranto de Milan, kiu havas propran aŭtomobilon kaj kiu post lia kelkfoja oferto al lia kolego veturigi lin per aŭto, iom post iom iĝis ŝoforo de Milan. Depost kiam Jozef eksedziĝis, foje eĉ dum semajnfinoj veturigas lian amikon, kaj ne opinias tion tro granda afableco. Karel estas fotografisto, momente sendependa, Ota ekkonis lin en la Ĉeĥoslovaka Novaĵagentejo, kie Karel antaŭnelonge postenis, kien de tempo al tempo oni sendadis Otan elekti fotojn por Lidové ohlasy. Karel rakontis, ke nuntempe li havas grandan laboron, kun kamero li veturas tra la lando kaj faras filmon pri la ĉiutagoj de Ĉeĥoslovakio.

– Vi sciu, knaboj, ke malgraŭ tio, ke nek unu ribela aŭ ribeliga vorto eksonas el la buŝo de la homoj, tamen ĉiu raporto pruvas tion, ke al la popolo jam tro sufiĉas el la reĝimo.

– Kaj kion vi faros kun la filmo, kiam vi finpretigos ĝin? – demandis Milan.

– Plej unue mi prezentos ĝin al vi. Poste mi aŭskultos viajn opiniojn kaj fine... nu – iomete enpensiĝis Karel – mi sendos ĝin al Francio.

Miroslav, kiu depost 1969 apartenas al la punitoj, vane li estas diplomita inĝeniero, devas labori kiel helplaboristo en la Paco Ŝumanfakturo, malaprobe skuis la kapon:

– Multe vi riskas, atentu, el tio povas esti malbono!

– Kia malbono? – demandis kun sufiĉe indigna voĉo Jindra, kiu samkiel Miroslav estis helplaboristo en Paco Ŝumanfakturo kun tia diferenco, ke en 1968-1969 dekkvar monatojn li estis la direktoro de tiu uzino. Dum la Dubĉeka turno oni nomumis lin, kaj tiam oni eksigis lin kiam post la 21-a de aŭgusto li permesis, eĉ subtenis la longdaŭran strikon. La pasintaj jaroj ekstermis el li ĉiaspecan reziston, sed li alte taksis, se iu, kiel nun Karel, povas kaj volas ion fari.

Stanislav estas la unusola efektiva laboristo inter ili. Li estas seruristo, kiu tre ŝatas sian metion. Li laboras en Smíchov, en ĈKD, kaj ne sopiras alion. En la ĝiganta fabriko, kiu oficiale portas la nomon Ĉeskomoravská Kolben-Danek, Stanislav fartas hejmece. Li estas provinca knabo, kiu anstataŭ la hejma trankvilo ŝatas la movriĉan vivon, samtempe li ŝatas preskaŭ senpersone miksiĝi inter aliuloj. Ĉion ĉi li trovas en ĈKD, kaj krome kiam tempo al tempo li vizitadas sian vilaĝon, tie li povas ĝui abundon de rekonaj, ĉar li ĝustatempe konsciigis al ĉiuj, ke li faras seriozan kreaĵon laboron en Prago, el liaj manoj eliras la famaj tramoj Tatra. Estas vero, ke tiu krea laboro etendiĝas je la instalo de radoj, sed kien iru tramo sen radoj? En la tablosocieton Ota invitis Stanislavon kiel lian najbaron en la kvina etaĝo de la fraŭla hejmo en la strato Pod Zvoňkou.

Ota jam delonge loĝis en la strato Pod Zvonařkou, precize ok jarojn depost divorco de sia unua edzino depost la divorco de sia unua edzino. Se li rememoras pri tiu periodo nun, kiam kun Lili pliboniĝis lia vivo, li klare vidas, ke el la ok jaroj sep pruviĝis avaraj, kiam nenio sukcesis al li. La malbonŝanca periodo de lia privata vivo komenciĝis aŭtune en 1969, kiam neatendite konfuzo estiĝis en la rilato kun la edzino, Jana, kies konduto subite ŝanĝiĝis. Unu jaron post la okupado nenio estis en ordo nek en Prago, nek en la tuta Ĉeĥoslovakio. En la prema atmosfero de la restaŭrado de la diktaturo la homoj timis unu la alian. Printempe de 1968 ĉiu malkaŝe aŭdigis sian opinion, kaj atendis ne nur pli bonan propran sorton, sed ankaŭ ekfloron de la lando, aŭtune 1969 ĉio silentiĝis, kaj en la silento ĉiu centfoje pripensis ĉu ekparoli. Ne tiel Jana. Ota ne komprenis, kio okazas kun ŝi, la edzino komencis strange kondukti, vizitadis friziston, kozmetikiston, farbis sin, ĉiam estis gaja, kaj tiu bonhumoro ne konvenis al la okazoj, kiuj tiam estis. Estis nur premaj okazoj, diversaj kunsidoj en la laborlokoj, konfuzaj, malsinceraj paroladoj, el kiuj ne estis eble ekscii, kiu estas tiu, kiu efektive subtenas la reĝimon de Husák, kaj kiu ankoraŭ simpatias kun Dubček, ĉar laŭ la spertoj de la pasinta periodo la plejparto de la homoj evidente apartenis al la dua tendaro, kvankam ĉiu klopodis tion kamufli. La landon ekregis timo. ♦

Poemoj

de *Jadranka Miric*

Sur riverborda kajo

Sur riverborda kajo
Longe staris ŝi
kun belaj pensoj pri vi
sur riverborda kajo,
de ligno farita,
super la boat' per forta ŝnuro ligita.
Preĝas ŝi: "Karulo, ĉu vi forgesis nin?"
Svingadis kun tuko enmane ĉiutage,
tutkore, plore kaj plenimage.
Staris ŝi longe esperante sed senrezulte,
persiste dum ne svenis stulte.

Donaco

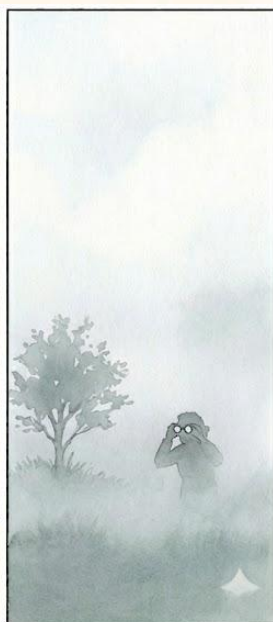
Surtabligris mi
belodoran florbukedon.
Ĉiu floreto kiel donaco por mi :
altstaturaj gladioloj de vi ,
Dankon, pro via ĝentileco , edzo kara ,
bela bukedo de nia filo ,kara ci.
rozkoloraj peonioj,ĝuste tri.
Kortuŝa alloga bukedo
kiel atestilo pri nia amokredo.
Jam trovis sian lokon
certas mi ,ĉiu ĉi floreto,
en mia plene emociigita koreto .

Nebulo

Nebulas mateno.
La densa nebulo tre
timigas min. Kun peno
vidas mi arbeton, ĉu mi nepre
uzu la okulvitrojn? Ne helpas.
Tra tia nebulo nenio videblas.
Ĉi mire brodita blanka kurteno belas,
por homoj pli danĝeras ol utilas.

Galanto

Sub la neĝa tavolo
aperetas la blanka kapeto
kun verda folieto
ĉirkaŭ ĝia kolo.
Spitas ĝi al vintra sezono
al kiu mankas pli da sunovarmo.
Pro ĝia flora karmo,
en okuloj larmo.
Mia kara ci,
tiu ĉi bukedo memorigu vin pri mi,
pri nia amo, pri fila malsano,
pri nia senfina esper'
por la paca vivo sur la ter'!

Spomenka Ŝtimec

Vikipedio

Spomenka Ŝtimec (naskiĝis en Orehovica la 4-an de januaro 1949) estas kroata verkistino, tradukisto, instruisto de Esperanto, kaj iama sekretario de la Esperantlingva Verkista Asocio. Ŝi estas interalie konata pro sia verkado de originalaj esperantaj libroj.

Ŝi nuntempe estas ano de la Akademio Literatura de Esperanto kaj loĝas en bieno en Kroatio.

Post la lernejoj ŝi translokiĝis al Zagrebo por ekstudi. En 1972 ŝi diplomiĝis pri la germana kaj franca lingvoj. En la sama jaro ŝi eklaboris profesie por Esperanto en la Internacia Kultura Servo kaj daŭrigis sian laboron tie ĝis 1994.

Ŝi eklernis Esperanton en 1964, 16-jaraĝe, per kurso gvidita de Zdenka Ivek en la gimnazio de Varaždín. Ŝi partoprenis sian unuan UK-on en Budapeŝto en 1966.

En la movado ŝi ekaktiviĝis kiam ŝi enmembriĝis en la Studenta Esperanto-Klubo de Zagrebo (1967). Ŝi poste aktivis en TEJO kaj UEA, kaj interalie organizis la IJK en Sarajevo en 1973 kaj sekretario de TEJO-kongreso en Múnster en 1974. Ŝi estis estrarano de UEA pri kulturo, kaj lanĉis la Tagon de Libro dum la UK.

Ŝi tradukis por pupteatroj kaj helpis en organizo de la Pupteatra Internacia Festivalo (PIF) inter 1968 kaj 1982. Krome ŝi estis sekretario de la Kroata Esperanto-Ligo en 1995-2018 (kaj plue...). Sekretariino de LKK en Universala Kongreso de Esperanto en Zagreb 2001. Redaktoro de la landasocia organo Tempo 1996-2018.

Ŝi verkis romanon, novelarojn kaj vojaĝopriskribajn rakontojn. Ŝia plej konata kaj eble plej grava verko estas la romano *Ombro sur interna pejzaĝo*, kiu kun delikata psikologio prezentas disiĝon de kunvivantoj. Ŝi verkis por pluraj revuoj, i.a. por la magazino MONATO. Dum pluraj jaroj ŝi uzis Esperanton kiel hejman lingvon.

Pluraj el ŝiaj vojaĝopriskribaj rakontoj estis disaŭdigitaj en la Kroata Radio.

Verkaro

Ombro sur interna pejzaĝo (romano 1984; 2a eld. 1996) — ISBN 88-7036-019-9

Tibor Sekelj. Pioniro de la dua jarcento (skiza biografio, 1989)

Nesenditaj leteroj el Japanio (persona vojaĝraporto 1990)

Aperis tradukoj al la ĉina kaj la japana

Vojaĝo al disiĝo (noveloj 1990) — ISBN 963-571-106-9

Geografio de miaj memoroj (vojaĝraportoj 1992) — ISBN 3-85182-009-6

Kroata milita noktlibro (noveloj 1993) — ISBN 3-85182-011-8

japana traduko aperis en 1993

germana traduko aperis en 1994

franca traduko aperis en 2004

ĉina traduko aperis en 2007

islanda traduko aperis en 2009

angla traduko (Croatian War Nocturnal, Phoneme Media, angligo de Sebastian Schulman) aperis en 2017

itala traduko aperis en 2021

Tena: hejmo en Mezeŭropo (familia kroniko 1996)

Dom u Srednjoj Europi (kroatlingva, 2016)

La Aŭstralia Pupo (noveloj kun sonkasedo, 1997)

Gastamo (teatraĵo 1982)

Virino kiu Flustris en Uragano (teatraĵo 1986)

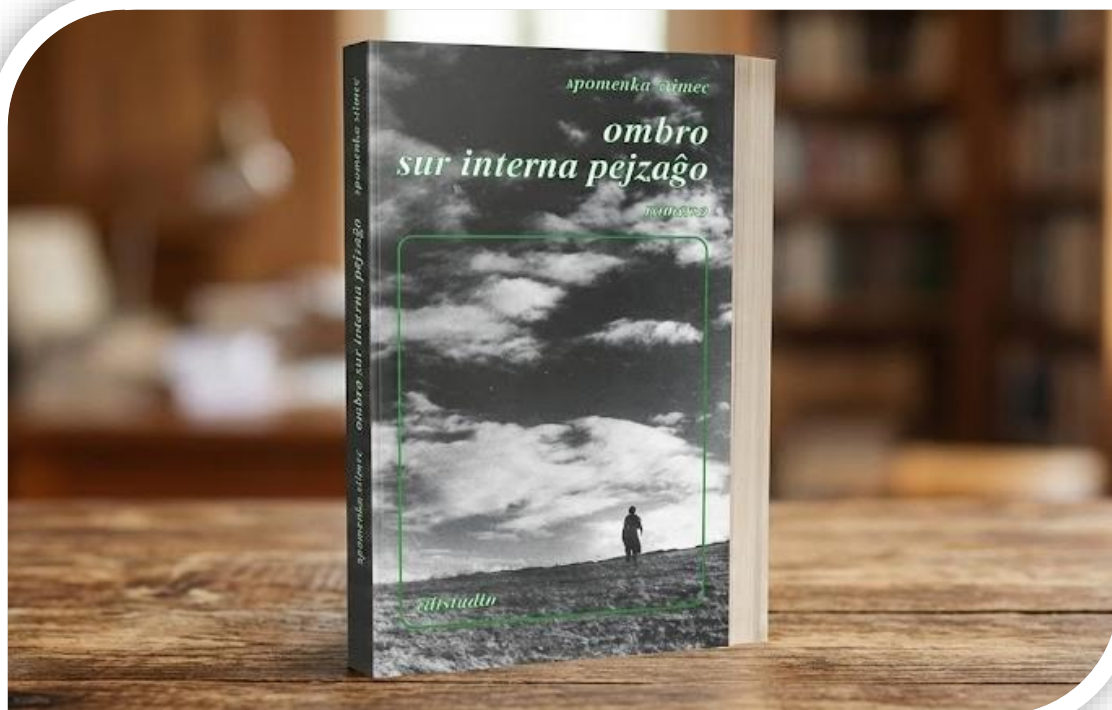
Tilla (romano 2002)

japana traduko aperis en 2005

Hodler en Mostar (romano 2006)

Tradukoj

Zlatko Kirilić: Ovo (pup teatraĵo, Zagreb 1989, versojn Lucija Borčić)

„Ombro sur interna pejzaĝo”

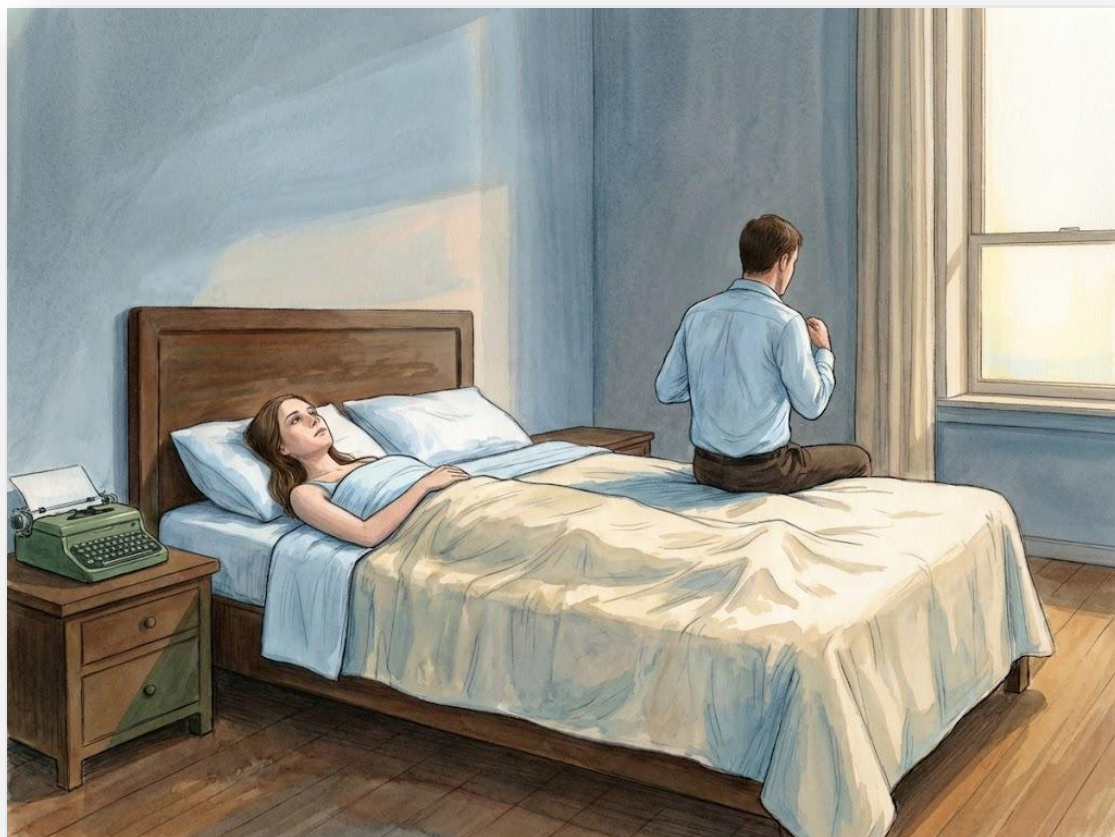
eltiraĵo el la novelo

Spomenka Ŝtimec

"Li laciĝis de nia kunvivado. Mi ne. Jen la tuta saĝaĵo. Mia eterna kaj stulta revo pri samtempeco: dum li... mi... Dum li tajpas siajn leterojn, mi lavas puloveron. Tiu "dum" subite efikis disige. Kaj kion mi volis: Ke li interrompu la tajpadon kaj venu trempi siajn manojn en mia lavujo? Kvar manoj sub ŝaŭmo. Jen estas imago pri komuna vivo antaŭ ol ĝi komenciĝas.

Iun matenon vekigis fremdulo sur mia kuseno. Lia kiso enpenetris nur tra plej maldika tavolo de mia haŭto. Li ekmalĉeestis. Unue li komencis malaperi tiel. Poste li ankaŭ fizike foriros.

Mi emis veni hejmen. Mi dum tiom longa tempo estis senhejma. Ĉe la enmeto de la ŝlosilo enseruren, mi jam sciis, ke mi trovos la domon malplena. Li dum la lasta tempo emis vagi ien. Eĉ kiam li ĉeestis, li ne ĉeestis. Tiam la voĉo, por gajigi la vesperon, lanĉis tiun diagnozon:

- Li ekmalĉeestas! Ekmalĉeestas! Vidu, kiel bela vorto! Kvazaŭ azteka! - Mi devis rideti pri la klopodoj de mia voĉeto. Tio estis kvazaŭ karesprovo. Sed ĝia spritaĵo mallonge daŭris. La tristo kapablis reinvadi:

- Kie mi fuŝis? - demandis mi mian vizaĝon enspegulan. Kaj mi ne povas rememori ion ajn.

La fakto, ke ni kunvivis tiom da tagoj, ne tedis min. Ses jaroj al mi ne sufiĉis. Mi povus refari samajn vojaĝojn kaj renkonti kun li samajn homojn.

Ĉu al li ŝajnis, ke jam ĉio okazis? Ĉu lin ĝenas, ke mi scias tro pri li? Mi per mia nevola sento por detalo enkapigis scenojn el lia infanaĝo same detaliĉe, kiel ĉiujn aliajn liajn travivaĵojn. Mi konis pli bone ol li la repertuaron de liaj ŝercoj kaj kapablis foje memori lin, dum estis lia vico por rakonti. Ĉu tio estas signo de disfalo?

Foje ni parolis pri unuaj amoj. Mi devis korekti lin: pardonu, vi transsaltis tiun japaninon. - Kiun japaninon? - Tiun, kiam vi estis soldato! - Fakte, vi pravas. Mi devos baldaŭ demandi vin, kiel nomiĝis la hundo de mia praavino.

Ni ridis. Tiumomente tio ŝajnis sprita. Nur poste ĝi doloris. Mi simple aŭskultis dum li parolis. Poste, kiam mi komencis dividi mian vivon de la alia, mi komprenis, kion el lia arkivo mi devas elĵeti. Ŝajnis al mi, ke aŭtomate miaj trezorejoj mapleniĝas.

Kiam li foriris, li forportis nenion krom tajpilo. Kiam li fermis la pordon post si, mi sentis min komplete priŝtelita.

Kial mi estis pli eltenema ol li? Ĉu ĉar nian rilaton antaŭis jaroj de soleco, dum kiuj mi akumulis neelĉerpeblan paciencon por kunvivado?

Duopa vivo kapablas esti tre bela. Tion scias nur tiuj, kiuj ankoraŭ ne havis ĝin. Aŭ jam ĝin perdis.

Mi dum jaroj de perkoresponda amo tiom ĝojis pri la fakto, ke iam lia dentobroso staros ĉiutage apud la mia, ke tiu starado ankoraŭ post ses jaroj ne amarigis min.

Li estis tuŝebla ĉiutage. Post ses jaroj mi havis tro bonan memoron pri la tempo, kiam mi nur volis, ke estu tiel. La deziro ne eluziĝis." ♦

Ferioj ĉe la maro

Ewa Grochowska

La maro estis trankvila. Ondetoj venadis al ni kaj refludis senprokraste laŭ la sama ripeta, ripoziga movo. La unua haltis ĝuste antaŭ niaj piedoj nudaj, enŝovitaj en la sablo. La dua tiklis ŝiajn maleolojn. Mi tenis ŝin ĉe la ŝultroj.

“Ne timu, vi povas iri plu je kelkaj paŝoj”, – mi diris, sentante ŝin angorplena.

Fine, nur ni du! La penso restadi sola kun ŝi multe ĝojigis min. Bonŝance, Karlo, senlabora de unu jaro, estis neatendite dungita kiel ĉefkonstruisto, do li ne povis veni kun ni. Mi deziris dorloti ŝin sen subporti kritikan rigardon de mia edzo.

“Vi tro kaĵolas ŝin. Ŝi senĉese plorgrimacas kaj vi permesas ŝin konduki vin per la nazo”, – li diris.

Plaĉis al mi ripozi ĉi tie en septembro. La plaĝo estis preskaŭ dezerta, apenaŭ kelkaj sunombreloj koloris la spacon inter la luita domo kaj la maro. En tiusezona bruejo, elektata de familioj kun infanetoj pro la maro malprofunda, nun oni aŭdis nur ondmurmurojn. La vetero estis mia aliancano: la ĉielo sennuba, la suno, kiu ne plu brulas sed karesas la haŭton. Mi malrapide reprenis la manon.

“Vidu, vi kapablas eniri la akvon sen mia helpo. La ondoj estas malaltaj, vi riskas nenion”.

Ŝi aŭdacis unu paŝon. La sekva ondo ŝprucis sur ŝiajn surojn. Ŝi ekridis laŭte. Ŝi multe ŝatis tiun plaĝejon. En la pasinteco ni ofte venis ĉi-tien. Mi rigardis ŝin tenere. La brizo malkombis ŝin kaj kelkaj hartufetoj falis sur ŝiajn okulojn. Per magriĝinta mano ŝi firme tenis sian bluan robon supre de la genuoj.

Mi revenis hejmen, tute apude, ordis la faritajn aĉetaĵojn: nutraĵojn por kvin tagoj, plurajn specojn de kukoj, skatolojn por kato kaj grandan pakon de pistukoj. Kaŝto, miaŭante, frotadis sin kontraŭ miaj kruroj. Mi neniam ŝatis la katojn, tamen mi sciis kiel ĝia ĉeesto gravas por ŝi. La aferoj orditaj, mi sidiĝis kaj observis el la teraso ŝian malgrandan, senmovan silueton. La ĉina ĉapelo aspektigis ŝin amuza kaj samtempe kortuŝa.

Subite mi aŭdis gajan bojadon. La hundo, en freneza kurado por kapti bastonon ĵetitan de ĝia mastro, impete pasis apud ŝi, revenis kaj en amika elano, lekis ŝin. Terurita, ŝi returniĝis kaj perdis ekvilibron. Kiam mi alkuris helpi ŝin stariĝi, larmoj inundis ŝiajn vangojn.

“Pardonu min, mi malsekigis la robon”, – ŝi balbutis kulpavoĉe, kvazaŭ ŝi timus esti riproĉata.

“Ne gravas, ĝi sekiĝos rapide. Dumtempe, vi surmetos alian”.

Ŝanceliĝante, ŝi kroĉiĝis al mia brako kiel al savzono, kun la vizaĝo jam ĝojradia.

“Mi ŝatus tiun, kiun vi aĉetis por mi antaŭ nia foriro, la malvan, kun poŝoj”.

Revestita, kun haroj rekombitaj en hartuberon, ŝi helpis min sensĝeligi kelkajn legomojn. Ni tagmanĝis sur la teraso. Ŝi maĉis malrapide buŝplenon da gulaŝo, ignorante la specon de la plado. Ŝia rigardo atingis horizonton de la maro ondobrila. Fore malgrandaj velŝipoj glitadis sur blua fono; proksime pasis majesta jakto, surborde juna sportisto batalis por restarigi la velon de sia veltabulo. Bedaŭrinde alfloris pasaĝerŝipo, alta kiel domo, fuŝante la pejzaĝon. Posttagmeze ŝi longe siestis. Apud ŝi ronronis Kaŝto. Mi observis ŝian dorman, kvietan vizaĝon kaj, kortuŝita, kliniĝis por aŭdi ŝian spiran ŝuŝadon kaj kisis flugtuŝe ŝian frunton. Atendante ŝian vekigon mi preparis freŝan trinkaĵon kaj ĉokoladan kukon. Dum ŝi delektiĝis per la manĝeto, ankaŭ mi retrovis guston de mia malproksima infanaĝo.

“Ĉu ni ambaŭ kantu la lulkanton pri abeloj kiuj forflugis el abelujo lasante ilian patrinon sola? Ĉu vi memoras la vortojn?”

“Junaj abeloj vekigas post longa, vintra dormego kaj frotas al si la okulojn per vilaj kruretoj, bzum, bzum, bzum...” Ŝi kantis kun mi malgraŭ la vortoj forfuĝintaj el ŝia memoro.

La sekvantan matenon mi starigis pentroportilon kaj preparis mian malnovan palestron, jam iomete breĉetitan. Poste mi instalas ŝin sur ĝardenan seĝon. Tamen samkiel por foti, ne estis facile pentri ŝin. Por eviti tiun tedaĵon, ŝi paŭtis, grimacis, strabis kaj mungis senĉese, do mia tasko estis peniga.

Kutime mi pentras pejzaĝojn, sed mi ne volis maltrafi ŝancon portreti ŝin, do mi persistis, ke pentraĵo estu finfarita antaŭ nia reveno hejmen. Finfine, mi ĉantaĝis ŝin: “Bonvolu, ne plu moviĝi! Post unu horo ni iros al la vilaĝo kaj ni manĝos glaciaĵojn kun ŝaŭmkremo”. Frandema, ŝi obeis kaj pozis senmove.

Venontaj similaj tagoj fluis laŭ la ritmaj momentoj de niaj manĝoj kaj promenoj surborde de la maro ĝis ruĝaj rokoj. Ĉi-foje, ŝi kolektis kelkajn konkaĵojn.

Vespere mi legis al ŝi ĉapitron de libro pri kastelestrino, amsopiranta je kuraĝa kavaliro, sed ofte ŝi ekdormis meze de mia legado. Mi neniam enuis kun ŝi, feliĉa havi ŝin nur por mi. Mi tiom amis ŝin!

Iom da tempo post niaj ferioj, ŝia sano difektiĝis. Dum la entombigo, pluraj personoj konsolis min dirante: “Tio estas tute natura ordo de la vivo”.

Eble ili pravis... Centjara ŝi jam estis, mia kara panjo. ♦

Ewa Barbara Grochowska naskiĝis en Kazimierz, en la okcidenta parto de Pollando, la 28-an de novembro 1946. Ekde 1981 ŝi loĝas en Francio. Esperanton ŝi «heredis» de siaj gepatroj. Ŝia patrino, Maria Grochowska, instruis la Internacian Lingvon en Bjalistoko. Jam adoleskantino, E.B. Grochowska revis pri verkado. Tamen, sub la influo de sia patro, ŝi studis ekonomion. Diplomita magistro, ŝi laboris ok jarojn en granda komerca entrepreno. Samtempe ŝi vigle agadis en la ĉefirma turisma klubo.

Esperanto revenis en ŝian vivon en la jaro 1996. Ŝi sekvis Esperanto-kurson en Grenoblo kaj ŝi iĝis unu el la plej aktivaj estraranoj de Asocio «Esperanto Grenoble Alpes». Depost sia emeritiĝo ŝi provis realigi sian revon pri verkado kaj kvar jarojn ŝi studis en interaĝa universitato en Grenoblo diversajn verkteknikojn, kiuj stimulas la imagon. De la jaro 2012 ŝi partoprenas en literaturaj konkursoj (precipe en Belartaj Konkursoj), en kiuj ŝi ricevis pli ol 20 premiojn. La grupo «Kajto» kantas tri el ŝiaj tekstoj: «Bela rev'», «Kiel la tero belas», «Nedeca tango»; Amira Chun kantas la tekston «Heredaĵo». Plie, ŝi tradukis du librojn el la pola lingvo en Esperanton: «Ruĝaj vojoj de Aŭrovilo» de Paweł Kowalczyk kaj «Bluaj Neĝoj» de Piotr Bednarski.

En la jaro 2023 aperis ŝia unua novelaro «Fantaste kaj reale». En ŝiaj rakontoj ofte io magia enplektas en la realan vivon de homoj. Malgraŭ la fantasta flanko de sia verkado, la aŭtorino sciigas ankaŭ la leganton pri historiaj aŭ sciencaj eventoj. La prezentita teksto «Ferioj ĉe la maro» estis verkita en la jaro 2013.

Hajkoj

IVANIĈKA MAĜAROVA

Kvieta nokto.

Nur katido ronronas
apud l' kameno.

Fulmoj. En l' nokto
du belombroj vagadas.
Adam kaj Eva.

Steloj sur l' fenestr'
Varma pluvo faladas.
Ili silentas.

Printempa ventet'
en l' animo de Eva.
Schubert' ekflugas.

Paser' frostiĝas
frapante la fenestron.
Panjo estas for.

En granda urbo

Lena KARPUNINA(1963–2013)

Dimanĉe Bernd kaj Erika Ŝmidt decidis promeni en la urba arbaro Grunewald. La pasinta semajno estis malfacila kaj hektika, – Bernd laboris kiel programisto en granda firmao, Erika vendis florojn en malgranda florbutiko, – kaj nun ili volis nur ripozi kaj prepariĝi por la nova laborsemajno.

La pasintan nokton neĝis la unuan fojon en tiu ĉi vintro, kaj kvankam la veterprognozo „promesis”, ke jam morgaŭ ĉio degelos kaj la temperaturo plialtiĝos, hodiaŭ la neĝo ankoraŭ beligis vojojn kaj arbobranĉojn, kaj oni havis deziron vagadi en la trankvileco de la arbaro, forgesinte la bruadon de aŭtoj, la streĉon de la granda urbo, aŭskultante nur la kvietan knaradon de la neĝo sub la piedoj kaj la pepadon de la birdoj.

Varme vestiĝinte kaj ŝlosinte la pordon, la geedzoj venis al la lifto, sed rimarkinte, ke ĝi estas okupita – la flava lampeto lumis – ili malsupreniris la ŝtuparon perpiede. Grunewald troviĝis, laŭ la ĉefurbaj, berlinaj mezuriloj, proksime: oni devis atingi en dudek minutoj la bushaltejon, kaj poste veturi kvaronan horon al la arbaro, kiu troviĝis ene de la urbaj limoj.

Malsuprenirante de sia sesa etaĝo ili ekflaris en la ŝtuparejo akran malagraban odoron, kiu plifortiĝis en la subaj etaĝoj. La geedzoj malofte iris piede la ŝtuparon, preskaŭ senescepte ili uzis la lifton, ĉu supren, ĉu malsupren, kontraste al iliaj najbaroj, kiuj, estante ĉirkaŭ kvardekjaraj, same kiel Ŝmidtoj, iris la ŝtuparon ĉiam piede. „Por trejnado de la koro,” ili klarigis, „anstataŭ sportado, por kiu la tempo ne sufiĉas.”

„Le muso putras,” diris Bernd, tordante la vizaĝon, „morta muso aŭ rato...”

Je liaj vortoj Erika ekmemoris, ke antaŭ pli ol semajno, kiam la lifto estis okupita en unu el la supraj etaĝoj, kie laboristoj riparis loĝejon, ŝi jam perceptis tiun ĉi odoron, kaj suprenirante la ŝtuparon, malfermis ĉiujn fenestrojn en la ŝtuparejo. Tamen la odoraĉo, kiel ŝi nun konstatis, ne foriris. Ŝi ankaŭ ekmemoris, ke simila odoraĉo ŝvebis en la ŝtuparejo dum kelkaj monatoj, kiam ilia najbarino forveturis por la tuta somero en Turkion. En la loĝejo restis katino kaj hundeto. Iu virino venadis unu fojon tage por manĝigi la bestojn, kaj kiam ŝi malfermadis la pordon, el la najbara loĝejo fluis neeltenebla haladzo, kaj pendis en la aero dum horoj. Verŝajne ŝi nur manĝigis la bestojn, sed neniom purigis la ejon. Nur kiam la maljuna turkino revenis, la fetoro ĉesis eliri el ŝia loĝejo.

„Kaj nun denove la sama,” pensis Erika, „Kiel la najbaroj, trejnantaj siajn korojn kaj minimume dufoje tage trairante ĉi tie, povas elteni tiun fiodoron?”

La Ŝmidtoj enrigardis la poŝtkeston kaj eliris al la freŝa aero de la strato. La doma enirpordo estis malfermita, ekstere apud ĝi staris en siaj verdaj uniformoj du policistoj kaj iu ĉirkaŭ 45-jaraĝa viro kun ruĝiĝintaj okuloj.

„Ĉu io okazis?” demandis Erika la pli grandan policiston. Ŝi jam vidis lin foje kaj supozis, ke tiu estis la respondeculo pri ilia distrikto. La policisto triste ekrigardis ŝin per siaj malgrandaj helaj okuloj kaj eviteme respondis: „Ni rajtas nenion diri.”

„Evidente io okazis,” pensis Erika, sed laŭte diris, „Pardonu min, eble vi estas malĝusta adresato, sed en nia ŝtuparejo ŝvebas neeltenebla fetoro... Ŝajne mortinta kato aŭ rato putras ie.”

Ŝi jam volis foriri, kiam ŝi ekaŭdis la respondon de la policisto: „Ĝuste pro tio ni estas ĉi tie.” Ŝi tuj denove returniĝis al la policisto: „Tio signifas, ke tamen io okazis?”

Bernd, jam foririnta de la enirpordo, iom eknervozigis. „Tio ja tute ŝin ne koncernas, kio tie okazis,” li pensis, „ĉiam ŝi interesiĝas pri ĉio: kial mankas la lumo en la ŝtuparejo, kial oni la rubaĵon ĝustatempe ne forveturigis, kaj nun ankoraŭ tiu ĉi fetoro... Nu, kia diferenco?”

Sed aŭdinte la respondon de la policisto: „Jes, io okazis, en via domo mortis homo,” ankaŭ li returniĝis kaj reiris kelkajn paŝojn al la enirpordo. Nun iĝis klare, de kie venis la fetoro.

„Ki-o? Mortis iu el la najbaroj?” demandis Erika ŝokite, „Kiu?”

„Ni ne rajtas tion diri,” ripetis la pli granda policisto.

„En kiu etaĝo?” denove ŝi demandis, ne esperante tamen ricevi la respondon.

„En la unua,” sekvis la respondo.

„Sur la unua ni konas neniun krom la sinjoro Ansbah,” ŝi daŭrigis malrapide, „Ni loĝas en la sesa kaj malofte uzas la ŝtuparon piede. En la lastaj jaroj pluraj malnovaj loĝantoj translokiĝis, kaj la novajn ni tute ne konas...”

„Tamen,” riproĉe oponis la policisto, „En tiaj okazoj estas pli bone foje senkaŭze voki la policon ol tro malfrue...”

„Nu, kiu povis scii tion?” parolis Erika kvazaŭ senkulpigante sin. „La vero estas, ke la odoro jam delonge sentiĝis en la ŝtuparejo... Kiel longe restis la mortinto en la loĝejo?”

„Neniu scias,” estis la respondo. „Tuj venos patologo-anatomiisto, li determinos tion...”

„Kiu povas esti la mortinto?” demandis Erika kvazaŭ sin mem, kompreninte, ke la policistoj nenion plu diros. Ili opinias sin jam babiluloj.

„Aĥ, jes...” subite diris la tria viro, ne policisto. „Kial kaŝi tion... Valter mortis, mi estas lia frato...”

Nur nun Erika ekrigardis la viron, komprenis, kial li havas ruĝajn okulojn kaj rimarkis la starantan apud li hundeton Dĵeki, kiu ĉiam akompanis la sinjoron Ansbah. Erika ne sciis, ke Ansbah nomiĝis Valter. Ŝi ankaŭ rimarkis la proksime parkitan aŭton, sur kies malfermita kofrujo sidis kaj mallaŭte ploris virino, supozeble la edzino de la frato.

„Pro kio li mortis? Li ja ne estis maljuna, eble 53-jaraĝa,” mallaŭte diris Erika kaj, rigardinte al la hundo, aldonis: „Ĉu Dĵeki sidis la tutan tempon sen boji en la loĝejo?”

„Jes, ĝi estis la tutan tempon tie,” konfirmis la frato de Ansbah. „De kio li mortis, oni dume ne scias...”

Sinjoro Ansbah estis unu el la plej malnovaj loĝantoj de la domo, li vivis en ĝi jam 30 jarojn. Kaj nun ankaŭ ĉi tie li mortis, tiel subite kaj nerimarkite por ĉiuj.

Kiam Erika kaj Bernd antaŭ multaj jaroj translokiĝis al ĉi tiu domo, la unua najbaro, kun kiu ili konatiĝis kaj kiu amike salutis ilin, estis Ansbah. Tiam li havis alian hundon, blankan batalhundon, kiu ĉiam havis bandaĝitajn gambojn. Ansbah surbrake portis la hundon al bestkuracisto, flegis ĝin, sed ĝi tamen post iom da tempo mortis. Post iom da tempo Ansbah havigis al si multe pli malgrandan hundeton de la raso Dĵek-Rassel, tiun ĉi Dĵeki. Ĝi estis blanka kun brunaj makuloj. Foje li diris al Ŝmidtoj, ke ĝi ne tiel bone, kiel la antaŭa hundo, taŭgas por li pro ĝia karaktero: ĝi estas tro vigla, iom stulteta kaj postulas tre longajn promenigojn. Kaj vere oni ofte povis observi, ke Dĵeki kuris en tute alian direkton ol Ansbah, kiam li promenis kun ĝi en la proksima parko aŭ surstrate. Aŭ ĝi, suprenirante la ŝtuparon, preterkuradis sian etaĝon, kaj Ansbah devis revoki ĝin.

Ansbah estis mem altstatura viro kun bluaj okuloj kaj pompaj lipharoj. Laŭaspekte li estis ege sporta, kun fortikaj gamboj kaj kolo kaj kun risorta irmaniero. Ofte li biciklis, tiam Dĵeki sidis malantaŭe en korbo. Laŭprofesie Ansbah estis laboristo-konstruisto kaj vivis sola. Erika ofte vidis lin, kiam li revenis de la laboro en sia kombineo, malpurigita de diversaj farboj. Liaj laborvestaĵoj estis de aparta fasono kaj aspektis eĉ pimpe ĉe li. Antaŭ kelkaj jaroj Ansbah perdis la konstantan laboron kaj de tiam li restis senlaborulo, fojfoje laborante neoficiale kaj hazarde: al iu li muntis la seruron, al la alia riparis la loĝejon, foje li laboris ie nokte.

Dum iu tempo oni ofte vidis lin kun virino, kiu ankaŭ havis hundon. Ili komune promenis kun la hundoj, supozeble ili konatiĝis danke al la hundoj. Erika ĝojis por li, ke li ne plu estis sola, sed kun amikino. Sed poste la virino malaperis, kaj ankaŭ Ansbah mem estis videbla malofte. Lastan fojon Ŝmidtoj vidis lin malfruaŭtune kaj demandis lin, kie li estis la tutan someron, pro kio oni ne vidis lin. La najbaro rakontis, ke li posedas somerdometon apud Berlino, kaj tie en la naturo li kun Dĵeki pasigis la varmajn monatojn. Kaj jen nun – la lasta renkontiĝo, se oni povus nomi tion „renkontiĝo”.

Erika kaj Bernd adiaŭis la policistojn. Poste ili veturis al la arbaro, kaj ambaŭ pensis pri Ansbah. Finfine Erika diris: „Estas terure tiel morti, ĉu ne? Mi pensas, ke li tiel kuŝis preskaŭ monaton... Lastfoje ni vidis lin komence de decembro...”

„Kiom longe li kuŝis morta en la propra loĝejo, tio fakte ne estas tiom grava,” pripenseme diris Bernd, „Kvankam tio sonas makabre. Multe pli tragika estas tio, ke oni povus savi lin, se iu estus proksime de li, se estus veninta medicina helpo ...”

„Mi neniam pensis, ke tio povus okazi en nia domo,” diris Erika, „Kutime oni legas pri tiaj okazaĵoj en gazetoj, tio okazas ie, malproksime, ne apud vi ... Kaj la plej ŝoka afero estas, ke similaj okazaĵoj plioftiĝas, iĝas kutimaj en grandaj urboj, kie homoj ne nur vivas, sed ankaŭ mortas solece, izolite, kie najbaroj ofte ne konas unu la alian, kie la ĝirado de la lupago funkcias aŭtomate, kaj se oni ne havas laboron, kiel Ansbah, tiam neniu rimarkas, ke iu homo ne plu aperas. Ĉe la fino oni restas nur kun sia besto, se oni ĝin havas. Ĝi povas esti fidela amiko, sed ĝi ne povas voki ambulancon...”

Poste ili promenis en la arbaro. Estis bonega vintra vetero. La unua freŝa neĝo kovris la teron, brilis malalta vintra suno, sed la tago estis malserenigita. Sur ĝi kuŝis la ombro de granda, sporta viro kun bluaj okuloj.

Post kelka tempo venis laboristoj kaj tra la fenestro elĵetis el la loĝejo de Ansbah sur la pavimitan straton liajn aĵojn: grandan nigran matracon en gaje aspekta flava tegajo, lignan bretaron, elektraĵojn.

Akra odoro de putranta homa karno ŝvebis ankoraŭ kelkajn semajnojn en la ŝtuparejo, kaj la infanoj, irante laŭ la ŝtuparo al kaj el la lernejo, ridis kaj fermis la nazojn. La vivo daŭrigis sian nehaltigeblan fluon.

Onidire, Ansbah havis malsanan koron, kaj oni konkludis, ke li mortis pro la koratako. Supozeble li mortis subite: falis sur la tapiŝon kaj ne sukcesis alrampi la telefonon. ♦

SALUTO

Antonina Apollo

Saluto estas poemaro (36 poemoj originale verkitaj en Esperanto) de Antonina Apollo. (Kadro, Skotlando 1986)

Antonina Apollo (naskiĝis 1909 - mortis la 15-an de januaro 1993 en Tallinn, Estonio) estis estona esperantistino. Konatiĝinte kun Esperanto en 1971, ŝi baldaŭ jam poemis kaj tradukis, i. a. la novelaron *En Fremda Urbo* de Arvo Valton (1987). Pentristino, ŝi ilustris plurajn eldonaĵojn de LF-Koop.

PROMENADO

Antonina Apollo

Densfolie staras la arbaro,
pace kuŝas ripozanta maro,
mevoj krias.

Kial laŭ marbordo mi iradas?

Kies ombro apud mi vagadas?

Mi ne scias.

Kiu miajn harojn kisas? Kiu?

Tio povas esti ja neniu

krom venteto.

Kiu flustras kaŝe sorĉajn vortojn:

"Venu! Kredu, kara, vian sorton,
mian peton."

Flamo brilas arde en okuloj.

"Diru, kiu estas vi, fremdulo?

Nomo via?"

"Kvankam mi unue vin ekvidis,

fato min al vi hodiaŭ gvidis,

milda mia."

Mia vango lian brakon tuŝas,

sur la ŝultro forta mano kuŝas,

kaj mi cedas.

Ĉu li vere estas tiu viro?

Mi rigardis lin kun duba miro

kaj ne kredas,

ke reale nun efektiviĝis

sonĝo, kiun mi delonge vidis

pri karulo.

Eble estas sonĝo promenado,

liaj vortoj - nur la susurado

de betulo?

Kaj ne kisojn sentas mi sur haroj,

sed blovetas vento de la maro

en vespero?

Tamen, iam io foje estis,

kaj de tio rememoro restis

sen espero.

FELIĈA TAGO

Antonina Apollo

Se vi malkovris, ke estas sola,
ke malplena staras via fotel',
ke triste kuŝas kuseno mola,
- ne pensu pri tiu ĉi bagatel'.
Matene okazis renkonto ĝoja
kun najbaro sur la mallarĝa strat',
kredu, ke ĝi ne restos lastfoja,
ĉar li estas kora kiel frat'.
Al vi ridetis eta infano,
iu donis lokon en aŭtobus',
hodiaŭ ne turmentis malsano
kaj de foro venis leteroj ĵus,
ĵus nun, de ili disiĝas varmo,
mi legas priskribon de la vojaĝ',
ĉiu vorto fascinas per ĉarmo,
sur ĉiu linio - bona novaĵ'.
Konatulo per kiso salutis,
alia venis kun odora flor'.
Per feliĉo min tago surŝutis,
pereis la zorgoj kaj plor'.

AL BUDAPEST

Antonina Apollo

Kio iam estis,
tio restis
ĉiam en memoro
kaj en koro:
la Danuba valo
en vualo,
la rivera fluo,
ĝia bluo,
de la pontoj belo,
blanka velo,
la hungaraj fratoj
sur la stratoj.
Volus mi reveni
kaj vin beni.

Virinoj de Ukrainio

Tradukoj de *Olga Bauer*

Mi vidis virinojn, belajn kiel steloj,
Klarajn kiel maten',
Sonorajn kiel kris-tal'.
Mi vidis virinojn: en ĝoj' kaj malheloj
Majeste iris tra l' viv',
Venkante pri malĝoj' kaj malbon'.
Mi vidis tiujn, kiuj rulas la sunon,
Portas someron en sin',
Kaj vivon en la sin',
Kiuj staras ĉe l' rando, kontraŭ la punon:
En hospitaloj, tranĉeoj, kun preĝo sen fin'.
Mi vidis: ili sanigas la vundojn de l' tero,
Gvidas karavanojn,
Muelas doloron al polv' —
Mi vidis — tiaj naskas titanojn kun hero',
Al tiaj eĉ Morto cedas kun kurbiĝo de l' kol'...
Sur arda karbo paŝas iliaj piedoj,
En koro de Eŭropo
Liberecas ilia bril'!
Kie falis muroj pro l' militaj fieroj,
Virinoj el Ukrainio
Tenas la ĉielon en malfacil'!

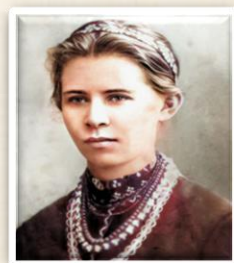

Verkis: *Olena Repina*

Sur la verda monteto

Tradukis: *Olga Bauer*

Lesnar Ukrainka

Sur la verda monteteto,
En la ĉeriza ĝardeneto,
Sidis domet' apogite,
Kvazaŭ infan' kaŝite,
Venas ĝi tre silentege,
Atendante patrinon fervore.
Kaj al la dometo blanka,
Kiel al infano manka,
Suno venis, ekbrilis lume,
Kaj la domon gajigis sume.

ETAJ DESEGNAĴOJ

Tradukis: *Olga Bauer*

Jam suno varmetigis,
Jam neniĝis neĝ',
Jam kampo nigriĝis,
Gajiĝis la arb-reĝ'.

OLENA Pcilka (Olga Kosach)

Tie brile staris stelo...

Tie brile staris stelo,
tie disvastiĝis perloj,
tie oni ridis — sed ĉi tie...
ĉi tie estas silente,
kvazaŭ en tombo.
La suno subiris,
kaj la ombroj
etendiĝis longaj,
malvarmaj...
Kaj mia koro, kiel tiu floro,
kiu faldas siajn petalojn,
fermiĝis por la ĝojo.
Ĉu venos la mateno?
Ĉu la suno denove leviĝos?

Verkis: *Lina Kostenko*

Tradukis: *Olga Bauer*

Flugiloj

Vere, tiuj, kiuj havasflugilojn, teron ne bezonas.

Se mankas tero, do estos ĉielo.

Se mankas kampo, do estos volo.

Se mankas paro, estos nuboj.

En tio, Eble, estas la birda vero

Sed kiel homo? Kion la homo?

Sur la tero vivas. Sed Mem Ne flugas.

Sed havasflugilojn. Sedflugiloj havas!

Tiujflugiloj ne estas el plumoj,

Sed el virto, fido kaj ver-lumoj.

Ĉe iu — el la amo kaj lojalec'.

Ĉe iu — el la eterna strebec'.

Ĉe iu — el sincero al labor'.

Ĉe iu — el malavara kor'.

Ĉe iu — el la kanto aŭ la spiro,

Aŭ el poezio, aŭ el deziro.

La homo ŝajne tute ne flugas...

Sed havasflugilojn. Flugilojn Havas!

Verkis: *Lina Kostenko*

Tradukis: *Olga Bauer*

Virinoj de Ĉernivco

Olga Bauer

La virina literatura rondo en Ukrainio estas nesolveble ligita kun la evoluo de la virina feminisma movado. Fine de la 19-a jarcento la virinan movadon fondis eminentaj literaturaj figuroj. "Ĉi-jare ni festas la 140-jariĝon de la ukraina virina movado. Ĝi komenciĝis en 1884, kiam Natalija Kobrinska fondis la unuan organizon — "Societo de Rutenaj Virinoj" (1884) Ŝi organizis la eldonadon de la unua virina almanako "La unua krono" (Perŝij vinok, 1887), kie ŝi kolektis verkojn de tiutempaj aŭtorinoj. Literatura heredaĵo: Rakontoj pri la virina sorto kaj publikigaĵoj ("Spirito de la tempo", "Pro peko da pano"). Olena Pĉilka (1849–1939): Verkistino, tradukistino, etnografo. Ŝi estis ideologo de ukraineco kaj redaktis la revuon "Denaska tero" (Ridnij kraj) Literatura heredaĵo: Kolekto de poemoj "Pensoj-puntoj", multaj etnografiaj verkoj kaj infanliteraturo. Milena Rudnicka (1892–1976)-verkistino, politikistino, simbolo de la ukraina feminismo inter la du mondmilitoj. Ŝi gvidis la Union de Ukraininoj, estis deputito de la pola Sejmo. Heredaĵo: Ŝiaj verkoj estas ĉefe publicistaj kaj politikaj ("Ukraina virina memhelpo"). Lesja Ukrainka (1871–1913) Ŝi alportis intelektan eŭropan kuntekston al la ukraina virina movado. Literatura heredaĵo: "Kasandra", "La obsedita", "Arbara kanto". Ŝiaj heroinoj estas fortaj virinoj, kiuj faras konsciajn elektojn. Olha Kobilańska (1863–1942) Verkistino, kiu enkorpiĝis la ideojn de niĉeismo kaj feminismo en la literaturo. Literatura heredaĵo: La noveloj "Princidino", "Valse mélancolique", "Homo". Ŝi skribis pri la rajto de virino je memrealigo kaj intelekta sendependeco.

La ukraina virina klasika literaturo havas longdaŭrajn rilatojn kun Esperanto. Jen kelkaj verkoj atingeblaj en la internacia lingvo:

Lesja Ukrainka | Unua esperantlingva eldonejo en "Verda stelo" (komenco de la 20-a jarcento). Ŝia dramo "Arbara kanto" estis plene tradukita. Ekzistas ankaŭ tradukoj de poemoj (ekz. "Contra spem spero!"). La ĉefa tradukinto estis Viktor Pajuk.

Natalia Kobriska | Kelkaj ŝiaj noveloj kaj fragmentoj el la almanako "La unua krono" estis tradukitaj de esperantistoj jam komence de la 20-a jarcento

Olha Kobilańska | La novelo "Valse mélancolique" kaj apartaj rakontoj troviĝas en antologioj de la ukraina literaturo en Esperanto

Olena Pĉilka | Ŝiaj infanaj fabeloj kaj poezio periode aperis en Esperanto-revuoj

Interesa fakto: Ukrainaj esperantistoj ofte eldonis kolektokajerojn sub la titolo "Ukraina Antologio", kie estas kolektitaj la plej bonaj ekzemploj de virina prozo kaj poezio.

Hodiaŭ, ukrainaj virinoj denove montras sian forton: ili defendas la landon en la armeo, volontulas kaj gvidas gravajn sociajn reformojn."

Ukrainaj virinoj kuniĝis en publikaj organizaĵoj kaj fondaĵoj por subteni virinojn, batali por virinaj rajtoj en decidiĝo, kaj solvi ekonomiajn kaj kulturajn problemojn. Nia organizaĵo "Internacia Movado Eko-Kulturo" estas membro de la virina koalicio "Bukovina 1325". La organizaĵo fariĝis fidinda arierulo, provizante humanitaran helpon al interne delokitaj personoj kaj infanoj trafitaj de malamikecoj. Ĉi tiuj estas ne nur bazaj necesaj, sed ankaŭ sento de komunumo por tiuj, kiuj perdis siajn hejmojn. Rehabilitado kaj psikologia subteno: komprenante la kompleksecon de la sperto, "Eko-Kulturo" efektivigas programojn pri emocia resaniĝo.

Grava ilo por la virina movado, same kiel 140 jarojn poste, estas kulturo kaj la literatura vorto. Modernaj verkistoj daŭrigas la laboron de Lesja Ukrainka kaj Natalia Kobrynska. Mi volas prezenti la poezion de eminentaj nuntempaj ukrainaj virinoj el Bukovino, Lina Kostenko "Kryla" kaj Olena Repina "Virinoj de Ukrainio".

La esploron faris Olga Bauer, estrino de la NRO "MR Eco-Culture", membro de UkrEA kaj UEA. Ĉernivco, Ukrainio. ♦

En via varmo

Terezia Turányi

Tradukis: Jozefo Kiss kaj Turányi Terezia

La vintro ja min arde turmentas,
glaci-ungon de ĝi mi plene sentas.
Sonas ie tenta voko amo-voĉe,
al ĝi mi hastus arde, amar-dolĉe.
Prujno blankas en la ĝarden' ekstere,
kaj folioj tretitaj are surtere
mesaĝas nure pri eksa ekzisto.
Same la rozo lasita en tristo,
frote velkas kiel orfa gardisto.
Ho, hom-varmo, vi fajri-preta, ŝirma,
vi pli fortas ol la muro firma;
soifas mi la kareson vian,
kiu radiis amon magian –
de kiu venis la sama sento,
kiu prenis apogbrakon en vento;
kun kiu mi ridis meznokte, kune,
disiginte unu de l' alia dume;
ega amotiro nin kunligas tamen,
kaj mi ja ne plu estos sola mem.

Instinkto

Ingrid Budau

Senzorge mi paŝas sur montara pado ĉirkaŭata de mirindaj sovaĝaj floroj. Mi turniĝas por admiri ilin kaj el nenie, ĝi staras kelkajn metrojn antaŭ mi. Ĝi ŝtelpaŝis malantaŭ mia dorso kaj pretas fari la lastajn saltojn por atingi min. Ĝi defie rigardas min per fiksjaj okuloj, sciante sian avantaĝon. Mi ne havas tempon ĉirkaŭserĉi ŝtonon aŭ branĉon, kontraŭ akraj dentoj de rabobesto mi estas sendefenda.

“Mia unusola ŝanco estas ekkrii”, la menso flustras al mi.

“AaaaaaAAA!”, mi krias la plej laŭtan kaj timigan sonon, kiun mi povas. Mi reprovas, sed mi senvoĉiĝas. Ĝia harega kapo troviĝas nun apud mia kapo. Mi falis en marĉeton malproksimiĝante de ĝi, irante kiel kankro malantaŭen. Mi retiriĝas per la brakoj kiel eble plej for, miaj manoj glitas sur la marĉaj ŝtonoj.

“Jam finiĝis. Kovru vian kapon, almenaŭ alia korpoparto estu mordota”, intervenas ree mia menso. Mi deturniĝas ŝirmante mian vizaĝon.

Post momento, mi kuraĝas malfermi la okulojn kaj returni la rigardon. La vila kapo malaperis, la silueto de la ŝafeja hundo estas kelkajn metrojn for. Ĝi fiksrigardas min, grumblas, ĝia korpo ankoraŭ bataltenas sin, sed hezitas reveni pli proksimen.

Kio konfuzis ĝin, kial ĝi ne finis sian atakon? Ĝia buŝo estis tuj apud mia vizaĝo. Ĉu ĝi ŝanĝis sian opinion pro mia terura muĝado, kiu ŝtonigis la valon? Mi ŝatus demandi tion al ĝi.

Oni diras, ke hundoj flaras timon. Sed ĉio okazis tiom rapide, mi eĉ ne havis tempon por timi. Ĉu tio estis ĝia malbonŝanco? Mi neniam scios: ĝi restos mistero.

Mi ekstaras kaj zorgeme foriras turnante la kapon foje-foje, okaze ke ĝi reataku. Finfine la hundo malaperas malantaŭ la montetoj.

Kun nehaltigebla rideto sur la lipoj, mi daŭrigas la marŝadon ĉirkaŭata de mirindaj sovaĝaj floroj. ♦

ÁRPÁD-DOMA SANKTA ELIZABETO

Judhit Kovács
(Tradukis el la hungara)

La cistercian monaĥo Caesarius de Heisterbachi komencis sian biografion de Sankta Elizabeto tiel: “La respektinda tiel kara al Dio Elizabeto venis el eminenta familio, kaj en la nebulo de tiu ĉi mondo ŝi brilis kiel la matena stelo.” Elizabeto estas unu el tiuj sanktuloj kies brilo ne malpliigas; ŝia lumo brilas sur ĉiuj homoj de ĉiuj aĝoj.

Ŝi naskiĝis en Hungario, en la lando, kie la fundamentoj de sendependa ŝtatiĝo kaj kristanismo estis starigitaj de reĝo Sankta Stefano (Szent István). Ŝia patro estis reĝo Andreo la Dua de Hungario, ŝia patrino estis Gertrúd de Merania.

Erzsébet estis fianĉinigitita kun la estonta grafo de Turingio en la aĝo de kvar kun Ludoviko.

La gepatroj de Ludoviko estis grafo Hermann kaj grafino Zsófia, kiuj esperis multon de tiu ĉi geedziĝo, kaj ili vidis la konfirmon de sia espero en tio, ke la fianĉino alvenis al la kastelo Wartburg kun hela vesteto kaj doto granda kiel trezorejo. Ili volis kreskigi ŝin en germana medio por ke ŝi povu lerni ĉiujn kutimojn de sia nova lando.

La kareco kaj boneco de la eta Elizabeto baldaŭ atingis la popolojn de la fortikaĵo. Ludoviko estis sep jarojn pli aĝa kaj de komenco li amis Elizabeton elkore. La patrino de Ludoviko, Sofia, pli kaj malpli malprope atentis la evoluon de la infanino, ĉar la bopatrino ne povis konsenti kun la kutimoj de Elizabeto.

Ŝin ĝenis ne nur etaj religiaj ekzercoj (Elizabeto, ekzemple, rompis la ludadon, ĉar, kiel ŝi diris: “Dion amu!”), sed ankaŭ tio, ke laŭnaturece ŝi rigardis eĉ la plej simplajn infanojn kiel egalulojn. Ŝi tolerus ĉion ĉi kiel fian piecon, tamen ŝi ne plu povis pardoni, ke Elizabeto ne adoptis la preskribitajn formojn de kortega vivo.

Ŝi ne volis lerni paŝetadi, kio estis deviga por virinoj tiutempe, kaj krome ŝi pli forte amis la sovaĝan rajdadon ol ajnan rondan dancon. Cetere tio ankaŭ kaŭzis koliziojn en la tuta kortego, kaj se Ludoviko ne protektus ŝin kontraŭ intrigado kaj ne solidigus ŝian pozicion en la kastelo per relative frua geedziĝo, Elizabeto verŝajne estus resendita de Wartburg al Hungario baldaŭ.

Tamen la geedziĝo okazis kaj la feliĉo de la gejunuloj estis kompleta. Elizabeto tutkore donis sin al sia edzo, al kiu ŝi estis ligita per multe pli fortaj amligoj ol la volo de ŝiaj gepatroj aŭ la infanaĝo pasigita kune.

Nun ŝi estis libera liberiĝi de kortega etiketo. Se ŝi atendis sian edzon hejmen, ŝi rajdis malproksimen – antaŭ lin – kaj salutis lin kun ŝtorma ĝojo, kaj Ludoviko manĝis kun ŝi ĉe la sama tablo je la miro de la korteganoj.

Ludoviko devis sperti, ke la koro de lia edzino, kvankam li tre amis ŝin, ne nur al li apartenis; estis Dio, kiu tute rezervis Elizabeton por si. Kaj Ludoviko agnoskis kun dankema kredo, ke lia edzino ellitiĝas apud li nokte kaj kuŝas sur la malvarma planko, ĉar pro la amo al Dio ŝi forlasas la proksimecon de sia edzo por momento. Li eĉ ne rimarkis, ke Elizabeto ne manĝis eĉ unu peceton ĉe la tablo, ĉar ŝi fastis.

Dum la malsatego, kiu eksplodis en 1225, li staris malantaŭ ŝi kun sia tuta aŭtoritato, kiam Elizabeto malfermis la ĉambrojn kaj provizejojn post la “rabado” de la kastelo kaj helpis la malsatulojn.

La plej interna sekreto de Elizabeto kaj samtempe ŝia plej alloga trajto estis, ke ŝi povis krei perfektan harmonion inter sia amo al Dio kaj sia edzo. Estas tiuj, kiuj klarigas, ke ŝia amo fariĝis pli kaj pli spirita. Sed tio estas refutita per la fakto, ke ŝi sentis nedireblan doloron kiam Ludoviko iris sur kampanjon en 1227.

Kvazaŭ ŝi divenis la estontecon, ĉar Ludoviko malsaniĝis kaj mortis survoje. Oni apenaŭ kuraĝis konigi la novaĵon al Elizabeto; ŝi kuris tra la salonoj de la kastelo kun tiu ĉi krio: “Ve! Mia Dio! Nun la tuta mondo estas morta por mi!”

Sen la protekto de Ludoviko ŝi ne povis daŭrigi sian antaŭan vivon, do en senzorga momento ŝi forlasis la kastelon kun siaj infanoj. En la postaj epokoj, kiam oni ne plu komprenis la deziron al malriĉeco, kiu senĉese brulis en la koro de Elizabeto, ŝia foriro estis klarigita per tio, ke ŝi estis “pelita el la kastelo”.

Indas atenti, kiom ĉi tiu posta taksado ŝanĝis la figuron de Elizabeto: forpelita, malriĉa grafino, kiu faras miraklojn por venki la malbonon de sia medio, faras bonfarojn kaj june forbrulas en amo. Tiu ĉi bildo de Elizabeto estis proksima al la animoj de la kredantoj, ĉar ĝi estis pli komprenebla ol tiu de la virino, kiu faris ĉion ĉi kun libera konsidero kaj libervole, kaj kies morto de la edzo donis al ŝi la ŝancon sekvi la Evangelion sen iaj rezervoj.

Konrad de Marburg, kiu estis nomumita fare de la papo mem kiel la spirita patro de Elizabeto, ludis gravan rolon en ŝiaj lastaj jaroj. Ludoviko ankoraŭ vivis, kiam Elizabeto konfidis la gvidadon de sia animo al Konrad, al kiu ŝi ankaŭ ĵuris obeemon en 1226. Ŝi sekvis lin al Marburg en 1228.

Konrad estis serioza pastro, plena de sankta fervoro; li vivis en asketismo kaj malriĉeco. Li konsideris ĝin sia granda tasko evoluigi la perfektecon de Elizabeto. Li estis strikta spirita gvidanto: li ankaŭ vipis Elizabeton pro malgrandaj eraroj. Se li rimarkis ŝian ligitecon al la aferoj de la mondo, li tuj kruele forprenis de ŝi ĉion. Tiel li malpermesis al ŝi ŝian lastan kompanion, ŝiajn du amindajn servistojn.

Elizabeto ne protestis nek serĉis senkulpigajn, sed perfekte obeis kiel signon de ŝia amo al Kristo. Ŝi glitis en la manojn de Dio kun tia senkulpeco kaj fleksebleco, ke la homa rigoro ne povis damaĝi ŝin.

Sed dum unuflanke ŝi faciligis la laboron de sia spirita gvidanto per sia obeemo, aliflanke ŝi prezentis al li taskon preskaŭ neeblan. Konrad devis direkti la agojn de la supera amo de Elizabeto. Elizabeto mem foje zorgis pri la sano de Konrad, ĉar ŝi ne povis eltiri sin el pacienca zorgado.

Unu el la momentoj de la lukto inter la spirita gvidanto kaj lia konfidulino videblas en la letero, kiun Konrad skribis – post la morto de Elizabeto – al papo Gregorio la Naŭa. “Ŝi petis min tra larmoj permesi al ŝi petegi de domo al domo. Kiam mi rifuzis fari tion, ŝi respondis: ‘Tiam mi faros ion, kion vi ne povas malpermesi al mi.’ Kaj la Sanktan Vendredon (en 1228), kiam la altaroj estis senigitaj de sia tuta ornamo, ŝi metis la manojn sur la altaron de la kapelo de la minoritanoj kaj rezignis sian propran volon kaj la tutan pompon de la mondo. Kiam ŝi volis rezigni ĉion, kion ŝi havis, mi tiris ŝin for de la altaro...”

Elizabeto establis hospitalon en Marburg el la riĉaĵo de sia vidvineco. De tiu aparta Sankta Vendredo ŝi servis tie en la grizaj roboj de la Franciskana Tria Ordo kiel flegistino. Ŝi konfidis siajn infanojn al gvidantoj, ĉar ŝi vidis, ke ŝi ne povas havigi al ili taŭgan edukadon.

La fakto, ke ŝi nun volis doni sian koron sendivide al Dio, devis esti parto de ŝia decido.

En novembro 1231 Elizabeto malsaniĝis. Ŝiaj lastaj tagoj estis plenigitaj de infana sereneco. Ŝi fordonacis siajn ceterajn havaĵojn kaj konsolis la flegistinojn apud ŝi. Ŝi mortis ĉirkaŭ noktomezo la 16-an. Ŝi estis entombigita en Marburg, kaj kvar jarojn post ŝia morto, en 1235, ŝi estis enkanonigita. ◆

Advento

Tatjana Terehova

Ĉu vespero, ĉu vesperto
Kovirs urbon per flugiloj
aŭ ĵetis la mantelon
nigran juna fabelist',
forkurante al dancejo?
La steletoj orbroditaj
Interflustras kun lanternoj:
“Ĉu donaca pretas list’?”

Preterkuras stratojn aŭtoj,
La lumstrioj ĉasas ombrojn,
Domoj post la taga dormo
Flavokulas kun osced'.
Diamante brilas neĝo...
Baldaŭ naskiĝos Reĝo.
Vintre helpas por atendi
Libro, teo, varma pejdro.

Vilaĝfina domo

(A faluvégi ház)

Sur vilaĝfino, dometo staras,

Ĝi malproksiman pejzaĝon gardas.

Kiel februlo en suno ardas.

En la dometo sonas muziko.

Zimbalokanto de desopiro

De markez' flugas en malproksimon.

Ĝia hirundo zigzage flugas,

La kamentubo medite fumas,

Vilaĝfine l' ĉielo lunlumas.

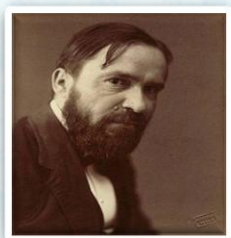
Gardas ankaŭ muska, olda turo,

Dum senluma vespera krepusko

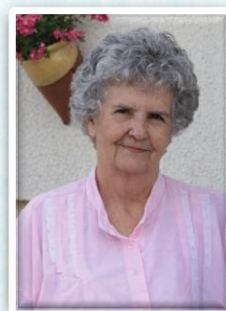
Ĉe la fronto kaŝiras iu muso.

Verkis:
Gyula JUHÁSZ

Tradukis:
Adri Pásztor
en 2020

La mallibera cikonio

(A rab gólya)

Sola, orfa cikonio
Staras sur la parcelfino,
Suprenflugus: for de tie,
En forajojn,
Super marojn,
Se ĝi havus plumojn ĉie.

Ĝi meditas surpiede,
Ĉar enuas sampiede.
Ŝanĝas tiujn, varietas.

Laŭ la scio
L' amuziĝo:
Se enuas, rekomencas.

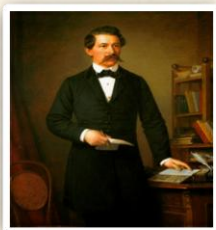
Alflugilo nazon ŝovas,
Pluen vidus, sed ne povas!
Altaj muroj, kvar bariloj
Vane provus!
Kvankam volus,
Ne videblas trans la limoj.

Alrigardus la ĉielon
Sed, al tio perdas emon,
Flugas birdo nekaptita,
Al libero,
De la tero,
Sed, ĝi restas forlasita
Ĝi atendas kaj atendas:

ke l'flugilaj plumoj kreskas,
en la alton suprenflugas
kie vojo
en ĉielo,
lando de libero bluas.

Vestas sin aŭtune l'limoj
Ne plu estas cikonioj. –
Nur ĝi estas: mem la orfo.
senespera
nelibera
Kaptita, en eta korto.

Verkis:
János Arany
(1817-1882)

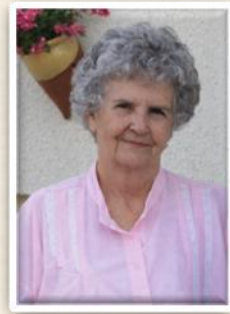

Eĉ la grupoj nun viciĝas
Ankaŭ ili volas, iras.
Ne videblas, ĝi nur aŭdas,
Sed tre scias
kiuj krias,
La migrantoj tre konatas.

Ĝi dufoje muskolstreĉas;
Ĉu eĉ nun ĝi ne sukcesas?
Korpo estus sin levita
Flugilparo
Sen plumaro
Se ne estus detruita.

Cikonio, birdo orfa,
Jam ne kreskos plumo korpa.
Ne portos ĝin neĝ' solstica,
Eĉ se bele
Kreskus hele,
Ĝin fortranĉos hom' malica!

Tradukis:
Adri Pásztor
en 2020

Mi atendos

Mi atendos

ĝis kiam la malhelaj nuboj en la ĉielo
forŝvebos

kaj tiu dolĉa reva amo, pentrita per lumo, revenos.

Ŝi kliniĝos profunde

kaj ridetos

kaj dancos en mia koro

kiel papilio

kaj flustros ion alian

en mian orelon

por ke mi povu senti

la tuŝon de feliĉo

Kaj tiam ŝi rigardos en miajn okulojn

kaj sidos tiel proksime

kvazaŭ ŝi volus

diri - mi estas

Mi scias, ke vi estis soleca

kaj atendis delonge

Ni iros kune

kien la suno

ampleksos niajn vortojn kun varmece

kaj ni malkovros

nian komunan feliĉon

hazarde

kaj denove.

Aŭtoro: *Jolanta Redmann.*

Tradukis: *Ryszarda Kwiatkowska.*

Hajkoj de IVANIĈKA MAĜAROVA

Kvieta nokto.

Nur katido ronronas
apud l'kameno.

Fulmoj. En l'nokto
du belombroj vagadas.
Adam kaj Eva.

Steloj sur l'fenestr'
Varma pluvo faladas.
Ili silentas.

Printempa ventet'
en l' animo de Eva.
Schubert' ekflugas.

Paser' frostiĝas
frapante la fenestron.
Panjo estas for.

La ĉambroj de la vivo

Poemo dediĉita al forpasinta amiko

En la koridoro de la vivo
malfermiĝas, fermiĝas pordoj.
Kuraĝe enrigardu ĉiun ĉambron!
Antaŭ enigma malhela pordo
mi longe staris sen ŝlosilo, konsternita.
Ion mi aŭdis de interne, sed kion?
Venis maljunulo iom kripla,
li nenion postulis aŭ demandis.
En siaj sulkaj manoj li portis teneron,
en sia buŝo komprenemon kaj saĝon.
Kaj tio estis la ŝlosilo!
Kia surprizo!
La ĉambron lumigis amo, puro, ĝojo.
Tie ludadis Esperante gejunuloj
maskitaj maljunece kiel li kaj mi.
Provu ĉiujn ĉambrojn! Ili malfermiĝos.
Ĉiuj ĉambroj ankaŭ fermiĝos,
unu post la alia.
Sed memoroj restos
ĝis la lasta pordo.
Kaj ĉu transe?

Raita Pyhälä (Saliko) (1939- 2025)

Marjorie Boulton – la voĉo de humanisma matureco en esperanta literaturo

Erika Godo

Marjorie Boulton (1924–2017) okupas elstaran lokon en la historio de esperanta literaturo kaj estas prave konsiderata la plej fama virina verkistino en la lingvo. Ŝia ampleksa kaj multflanka verkaro atestas ne nur pri alta lingva majstreco, sed ankaŭ pri profunda homa sentemo kaj konstanta socia konscio.

La verkaro de Boulton ampleksas poezion, dramojn, novelojn, rakontojn kaj eseojn. En ĉiuj ĉi ĝenroj ŝi montris rimarkindan stilan maturecon kaj klare rekoneblan aŭtoran voĉon. Ŝia verkado neniam estas malvarme intelekta: ĝin trapenetas varmo, sincero kaj empatio al la homa sorto.

Unu el la plej karakterizaj trajtoj de ŝia literaturo estas la socia engaĝiĝo. Boulton ne izolis sin en estetika turo, sed rigardis la mondon rekte, kritike kaj samtempe komplete. Ŝi verkis pri justeco, perforto, diskriminacio, milito kaj homaj rajtoj, ĉiam el humanisma vidpunkto, sen dogmeco aŭ simpligo. Ŝiaj emoci-lirikaj verkoj defendas idealisman humanismon, bazitan sur respondeco, toleremo kaj persona konscienco.

El la propra intimo ŝi kuraĝe lasas aperigi siajn pasiojn kaj turmentojn. En multaj poemoj kaj prozaj tekstoj la leganto sentas kvazaŭ la aŭtorino nudigus sian animon: ŝi parolas pri amo, soleco, timo, perdo kaj espero kun nekutima honesto. Tamen tiu intimeco neniam fariĝas memcentra; ĝi ĉiam malfermiĝas al pli vasta homa sperto, en kiu la leganto povas rekoni sin mem.

Aparte rimarkinda estas ŝia formtrova kapablo kaj sento por humuro. Eĉ ĉe seriozaj temoj ŝi ofte uzas subtilan ironion aŭ mildan spriton, kiuj malstreĉas la tekston kaj donas al ĝi vigan ritmon. Ŝi lerte manipulas formojn – de tradiciaj versoj ĝis pli liberaj strukturoj – sen perdi klarecon aŭ emocian forton.

Marjorie Boulton ne nur verkis en Esperanto; ŝi kontribuis al formi la lingvo kiel literaturan ilon kapablan esprimi la plej nuancajn pensojn kaj sentojn. Ŝia heredaĵo restas fundamenta por Esperanta literaturo kaj aparte grava kiel pruvo, ke virina voĉo povas esti centra, potenca kaj daŭre inspira en internacia kultura movado. ◆

Alvoko al amo

Marjorie Boulton

Ho, Amo, vivkomenco, vivosumo!

Lumu por ni, per viaj gloroj mitaj,
sed, kiel ĉiuj mitoj, veraj! Fumo

kaj nuboj kaŝas vin de ni, perditaj;
sed brilu en la koroj, nin konsolu!
Trapiku la nubaron per zenitaj

radioj, vivmistero! kaj parolu
al ĉiuj kiuj solas, sen esperoj;
diru al ili firme, "Ne plu solu".

Venu al la perditaj de la tero,
kaj montru la ĉielon sen makulo,
per lumo el pli pura atmosfero!

Venu al sinturmenta, pala ulo,
eŭnuko de la cirkonstancoj; venu
al nervmalsanulino sur insulo

dezerta inter homoj; kaj serenu
por iu toleranta edzan ligan
netolereblan! Vidu, brilu, benu!

Alportu vivocelon, liberigon,
al ĉiuj kiuj sur malĝustaj vojoj
penadas venki strangan korp-instigon

perversan; kiuj kuras antaŭ bojoj
de nigraj hundoj; en profundaj histoj
portas la malebligon de l' amĝojoj;

brulu por la putinoj, la sadistoj,
fraŭlinoj kun infanoj, kaj sterilaj
edzinoj; viktimoj de l' faŝistoj

kaj la viktimoj de si mem, kun brilaj
radioj benu ilin; benu ĉion
kio suferas; brilu por ekzilaj

pecetoj de l' homaro; portu scion
al ili, per la supernuba helo;
lumigu nian homan tragedion!

Preter perfido, naŭzo kaj kruelo,
vi ja ekzistas ĉiam; ĉar mi vidis.

Mi, dum momento... super nub-nivelo...

Ruinigitaj homoj koincidis
nur per kompatato, eble per hazardo...
tamen, li amis; lia am' validis.

Ho, amo, ŝirmu en sekreta gardo
la senesperajn; ili vin perceptu,
almenaŭ malproksime, per rigardo.

Ke ili renaskiĝu kaj adeptu;
aŭ, se la eblo ne ekzistas plu,
la faton ili konu kaj akceptu:

ĉar mi, neniam nun en ama Du
estonte la Duono, mi, ruino,
estas pli eta ol ĉiela blu' –

kaj mia propra tristo kaj destino
nenion pruvas, kiel en la fiŝa
mondo pereas frajo laŭ rutino –

Naturo estas malŝparema, riĉa;
la lumo ĉiam brilos super ĉio
eĉ se mi mem restados malfeliĉa...

inter la nuboj, jen la lumostrio,
ĉiama lumo, ora kaj espera –
ho, Amo, nia vera iluzio,

kiu kondukas nin al vero vera!

Kiam ni diras adiaŭon

VASS ALBERT

Trad.: *Elizabeta Tuboly*

Kiam ni diras adiaŭon
animoj niaj mortiĝas iom

Ĉu havis vi senton iam
koron vaka, lasita de somer
kaj brilsunaj okuloj de revoj
atendas nubokrepuskon nur jam?

Kaj ĉu spertis vi foje- foje, ke
tiu sent' ne mildas pli ol morto,
kaj morto ne pli, ol tiu sent'

Amikor mi búcsúzunk

Amikor mi ketten búcsúzunk,
a lelkünknek az mindig egy halál.

Éreztétek-e valaha,
hogy szívetekből messze száll a nyár,
és álmaitok fényes nap-szeme
felleg-homályos alkonyatra vár?

És ugye éreztétek olykor,
hogy a halálnál ez se' sokkal enyhébb,
s ennél se' sokkal enyhébb a halál?

Poemo de Wioletta Kinal

Vintro alvenis, kiel ĉiam,
iom tro frue,
iom ne en ĝusta tempo ,
kvankam laŭ la kalendaro,
neĝo ekzercas blankan valson,
flokaj falas sinsekve,
ĉiu kun sia propra vivrakonto,
kaj tamen ili finas kune.

Novjara sezono de promesoj,
estas virinoj en la domoj,
nur belaj,
ĉar la lampolumo estas komprenema,
kaj en la speguloj ili vidas,
varmajn mensogojn.

Mi atendas miraklojn,
de la humila speco,
lasu ion okaze hazarde,
kaj espero, lasu ĝin por pli longa da tempo.

Pensoj kaŝitaj,
profunde en poŝoj,
kie aferoj estas konservataj,
ne plene nomitaj,

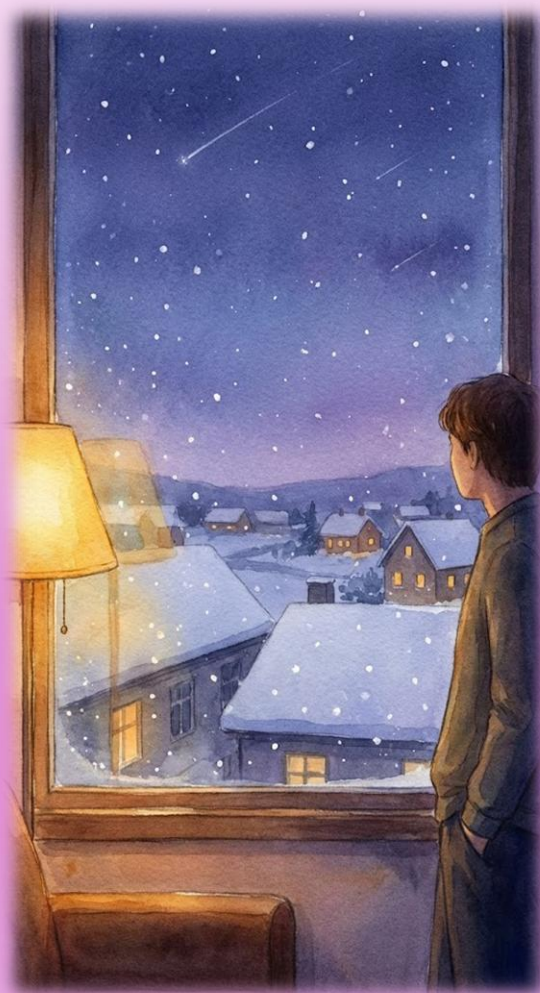
steloj falos el la ĉielo,
se ili estas bonhumoraj,

por momenta ĝojo.

Ĉi tiu vintro estu ĝuste tia,
sen gratvundo sur la animo.

Tradukis: *Ryszarda Kwiatowska*

Zorgema Stela

Lilia Nikolova

Mirakle eta saĝulino
tralegis mian animon
kaŝitan en diverseco!
Kares' senĉese deca.

Dume min brakumas infano,
doloroj flamos kun amo,
neniam ili troaj ŝajnas,
mi sorĉon gajnas!

Stela, anĝela,
feineto fabela
tristoj forpelas,
zorgema, fidela!

La nomo hela
origis ĉiun ĉelon!
Zorgema Stela,
mia perlo plej bela,
magia mia juvelo!

Senkondiĉa sindediĉo

Lilia Nikolova

Patrino kun bebo en manoj.
Superba, milda, viva ornamo!
Spiro haltas pro admiro.
Amo kulmina karesas animon!

Benojn al beboj kaj panjoj!
Bono ilin akompanu.
Dankindan destinon al ido
kaj patrino! Ĝojan vojon!

Ĉiun tagon nova gajo,
ĉiun tagon nova vet',
vivu panjo,
kresku beb'!

Ami sen fino, sen kondiĉo -
patrina, brava sindediĉo,
brava sindediĉo,
sindediĉo sen kondiĉo,
sen kondiĉo,
sen kondiĉo!

Dankon

Sen konscienciproĉo
mi rigardas la rosguton
sur la ruĝa rozburĝono,
favorata floro de mia patrino.
Dankon.

Julia Sigmond

(1929 - 2020)

Mi aŭskultas la alaŭdan kanton,
la zumadon de l' abeloj,
la plaŭdon de l' riveretoj,
la murmuradon de la maro.

Mi skribas
leterojn, rakontojn, fabelojn,
kaj mi legas
romanojn, poemojn, eseojn.

Mi rigardas
la ridetantajn infanvizaĝojn,
kaj mi aŭskultas
la memoraĵojn de solecaj olduloj.

Sen konscienciproĉo
mi vivas mian vivon.
Dankon.

Sen
konscienciproĉo
mi vivas
mian vivon.
Dankon.

Vizaĝoj

Ofte sur strat' aŭ bulvardo
Haltas hazarde rigardo
Sur ies vizaĝ',
Kaj de l' kaptita esprimo
Fuĝas de l' vunda animo
La vivo-kuraĝ'.

Estas stampita plejmulto
Per trivialo kaj stulto,
Per nulo-emblem',
Respeguladas brutalon,
Krude senhontan realon
Eĉ saĝa mien'.

Senesperig' vin inundas,
Duboj en kor' ekabundas
Pri Bono kaj Bel',
Kaptas indigna rezigno
Pri la brilpluma homdigno,
Velanta sen cel'.

Sed se ekbrilas okaze
En ĉi dezerto oaze
Multdira vizaĝ',
Kredon la koro retrovas:
Dubojn venenajn forblovas
La sorĉa miraĝ'.

HILDA DRESEN
(1896 – 1981, Estonino)

Anna LÖWENSTEIN

Fonto: *Brazila Esperantisto*

Anna LÖWENSTEIN (naskiĝis en 1951 en Britio) estas esperantistino, kiu famiĝis interalie kiel redaktorino kaj verkistino. Ŝi estis elektita la Esperantisto de la Jaro 2019.

Postenoj en Esperantujo

Löwenstein laboris en la Centra Oficejo de UEA de 1977 ĝis 1981, kie ŝi redaktis la Jarlibron de UEA en 1981. Ŝi iĝis membro de la Virina Komisiono de UEA en 1979.

Sub la nomo Anna Brennan ŝi estis fondinto kaj redaktoro de la revuo Sekso kaj Egaleco de 1979 ĝis 1988, redaktoro de la facila parto de Kontakto (kaj krome verkinto de la listo de 1000 morfemoj uzataj en la facila parto) de 1983 ĝis 1986.

Ŝi estas membro de la Akademio de Esperanto ekde 2001.

En oktobro 2020 ŝi estis reelektita kiel sekretario de la Ateista Tutmonda Esperanto-Organizo, ATEO.

Verkado

Ŝia plej konata verko estas *La ŝtona urbo* (1999), historia romano, kiu aperis kaj en la angla kaj en Esperanto. En 2010 ĝi aperis ankaŭ en la franca, en traduko de Godeleine Logez. Temas pri kelta sklavino, portata al antikva Romo. La romano aperis en pluraj rapide sinsekvantaj eldonoj. Al tiu romano pri historio en Romo en la frua imperia epoko sekvis du aliaj pli-malpli samperiodaj historiaj romanoj. Fine de 2008 aperis ĉe Flandra Esperanto-Ligo en la Serio Stafeto *Morto de Artisto*, en kiu ĉefrolas la imperiestro Nerono, tamen, same kiel en sia unua romano, Löwenstein rakontas la historion tra la okuloj de sklavo. En 2021 estis publikigita en la sama eldonejo *La Memoraĵoj de Julia Agripina*, en kiu ĉefrolas Agripina, la patrino de Nerono kaj edzino de la imperiestro Klaŭdio. Same kiel ŝia antaŭa romano, la romano priskribas, interalie, la koruptan efikon de potenco.

Löwenstein verkis ankaŭ plurajn nefikciajn librojn. En 2006 ŝi tradukis en Esperanton la humuran libron *Ksenofobia gvidlibro al la italoj*, kaj en 2007 ŝi redaktis la libreton *Rusoj loĝas en Rusujo* kun kontribuoj de 17 esperantistoj pri landonomoj en Esperanto. La libreto *Konciza klarigo pri la landonomoj* (2009) klarigas, kiel funkcias la du-kategoria sistemo de landonomoj en Esperanto, kaj donas kompletan liston de landoj kaj landanoj laŭ la rekomendo de la Akademio de Esperanto en ĝiaj Oficialaj informoj (n-ro 11, 2009).

Persona vivo

Anna Löwenstein antaŭe loĝis en Italio, sed nun loĝas en Londono. Kun sia edzo Renato Corsetti ŝi havas du filojn, kiuj ambaŭ estas denaskaj esperantistoj.

Verkoj

La ŝtona urbo (1999)

Rusoj loĝas en Rusujo (2007)

Morto de Artisto (2008)

Konciza klarigo pri la landonomoj (2009)

La teorio Nakamura (2018)

La Memorajoj de Julia Agripina (2021) Antverpeno: FEL, 564 pp.

Aferoj Disfalas (2024), traduko de "Things fall apart" (1958) de Chinua Achebe

Rete legeblaj verkoj

Rusoj loĝas en Rusujo Arkivigite je 2017-09-17 per la retarkivo Wayback Machine (Landnomoj en Esperanto, 2007)

Konciza klarigo pri la landonomoj en Esperanto Arkivigite je 2020-10-14 per la retarkivo Wayback Machine (2009)

Landnomoj en Esperanto - Leksika ekzerco Arkivigite je 2017-09-16 per la retarkivo Wayback Machine

Sen lernolibro - ĉu vere preferinde? artikolo en Internacia Pedagogia Revuo, 2014, n-ro 4, p. 11-14

Dua Vivo: nia kursejo malaperis! artikolo en la Revuo Esperanto, 2009, n.ro 12, p. 247

Arkivo de la gazeto "Sekso kaj egaleco"

Sinonimoj de Anna L. diligentege kolektitaj

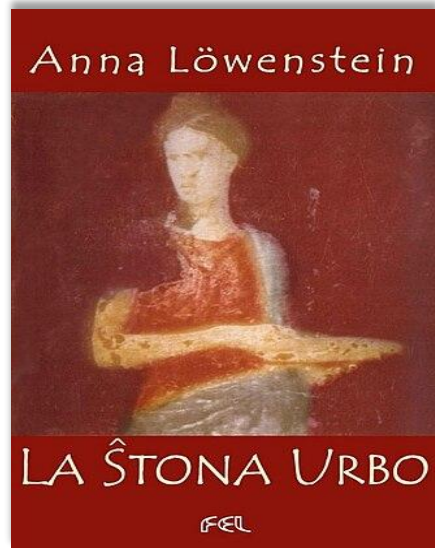
Anna Löwenstein: "**La Ŝtona Urbo**" -
Prezentado de Historia Romano

Unua Eldono: 1999 (originale en Esperanto)

Tradukoj: Angla, franca, hungara, portugala

Enkonduko

"La Ŝtona Urbo" estas historia romano de Anna Löwenstein, kiu sekvas la vivon de kelta sklavino, portita al antikva Romo. La libro rapide fariĝis populara kaj estis tradukita en plurajn lingvojn, inkluzive la anglan, francan, hungaran kaj portugalan.

Temo kaj Intrigo

La romano koncentriĝas sur kelta virino, kiu estas kaptita de romianoj en Britio kaj portita al Romo kiel sklavino. La rakonto montras la simplajn, sed profundajn homajn reagojn en ĉiutaga vivo, evitante sensaciajn intrigojn. La libro priskribas la fanatikecon de la romia socio kaj la fruajn tagojn de kristanismo, kun speciala atento al la incendio de Romo fare de Nerono.

Recenzoj

Gerrit Berveling en recenzo en la revuo Fonto emfazis, ke:

"... la romano egalas la teman kaj rakontadan amplekson kaj impresivon de Quo Vadis?, sed bonŝance sen ties historiaj stultajoj kaj naciismaj troigoj. La "La Ŝtona Urbo" simple estas vivo."

G. Ledon en Brazila Esperantisto ankaŭ laŭdis la verkon, notante:

"Jen escepto en nia moderna, originala literaturo. "La ŝtona urbo" estas historia, sufiĉe ampleksa romano kiun vi povas legi sen konsulto al PIV."

Konkludo

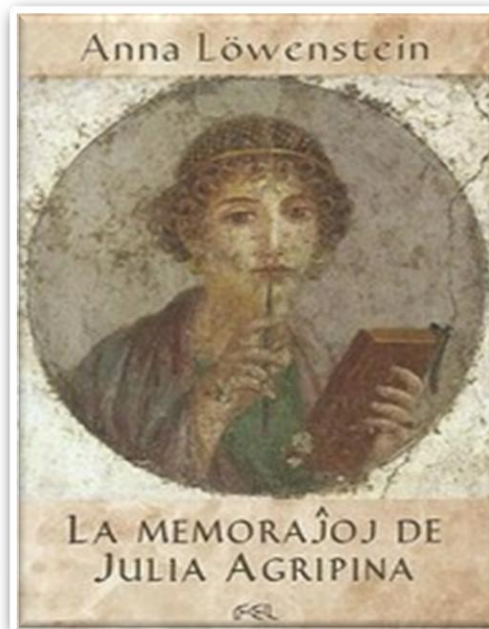
Anna Löwenstein "La Ŝtona Urbo" estas interesa ne nur por amantoj de historiaj romanoj, sed ankaŭ por ĉiuj, kiuj volas pli bone kompreni la romian mondon kaj la keltan kulturon. La legado de la libro estas vera ĝojo, kaj ĝi ofertas profundan enrigardon en la pasinteco.

Fontoj: Fonto, Brazila Esperantisto

La Memoraĵoj de Julia Agripina estas romano de historia fikcio de Anna Löwenstein, originale verkita en Esperanto kaj publikigita en 2021.

En 2023 la verko ricevis la premion Kronita verko de la Akademio de la Laŭro de la Akademio de Esperanto

Julia Agripina, konata kiel Agripina la Juna, estis elstara figuro en la Julia-Klaŭdia dinastio de Antikva Romo. La rakonto, prezentita kvazaŭ en formo de ŝia taglibro, esploras ŝian vivon, ambiciojn, kaj la kompleksajn politikajn intrigojn de la Principato. La romano emfazas la perspektivon de Agripina, igante ŝin simpatia figuro, kvankam historie ŝi estas ofte priskribita kiel manipulema. La fikcia rakonto donas al ŝi kompleksan personecon, montrante ŝian luktadon kiel potenca virino en patriarka socio.

La malantaŭa kovrilo tekstas la jenon:

Citaĵo

„ Agripina estas lerta, bone edukita kaj ambicia. Ŝia sekreta deziro estas fari paroladon antaŭ la Roma senato, tamen ŝi scias, ke kiel virino ŝi neniam rajtos fari tion. Kvankam ŝi estas posteulo de la plej eminenta familio de Romo kaj parenco de ĉiuj imperiestroj ekde Julio Cezaro, tio tute ne protektas ŝin — eĉ male. ”

Ĉefaj roluloj

Julia Agripina (Agripina la Juna)

- Priskribo: La protagonisto kaj kvazaŭa aŭtorino de la taglibro, Agripina estas lerta, bone edukita, kaj ambicia virino en la unua jarcento p.K. Ŝi apartenas al la eminenta Julia-Klaŭdia familio, estante parenco de imperiestroj ekde Julio Cezaro. Ŝia sekreta deziro estas fari paroladon antaŭ la Roma Senato, kvankam ŝi scias, ke kiel virino tio estas neebla. Ŝi navigas danĝeran politikan pejzaĝon, kie potenca virino estas konsiderata timinda kaj suspektinda. En la romano, ŝi estas prezentita kiel singardema, observema, kaj emocie kompleksa, ofte luktante inter siaj ambicioj kaj la limigoj truditaj de la roma socio. Ŝi travivas ekzilon (ekz. sur la insuloj Pandaterio kaj Pontio), geedziĝojn aranĝitajn por politika protekto, kaj la perdon de familianoj. Ŝi certigas la tronon por sia filo Nerono, kvankam la romano sugestas, ke ŝia implikiĝo en la morto de Klaŭdio estas akcidenta, male al historiaj akuzoj pri venenigo.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Inteligenta, ambicia, singardema, lojala al sia filo, sed kaptita en reto de intrigoj. Ŝiaj observoj pri banalaĵoj (ekz. knaboj kaptantaj konkojn dum ekzilo) montras ŝian introspektivan naturon.

Citaĵo

„Ŝi sterniĝis, duone dormante en la varmega banujo, dum du flutistinoj ludis voluptajn Lidajn melodiojn, kvazaŭ ŝi estus en profunda kaverno, fortranĉita de la okupateco de la ekstera mondo...[1]”

Klaŭdio (Tiberio Klaŭdio Cezaro Aŭgusto Germaniko)

- Priskribo: La onklo kaj posta kvara edzo de Agripina, Klaŭdio estas la roma imperiestro, kiu, en la romano, estas prezentita kiel figuro, kiun Agripina amas ekde junaĝo. Lia rolo en la rakonto inkluzivas revenigi Agripinan el ekzilo post la morto de Tiberio. Historie, li estas konata pro siaj fizikaj malfortoj kaj neatendita ascendo al potenco, sed en la romano, lia rilato kun Agripina estas centra, kvankam ombrita per la akcidenta venenigo per fungoj, kiun la rakonto atribuas al ŝi (male al historiaj akuzoj pri intenca murdo). Lia regado markas periodon de administraciaj reformoj, sed ankaŭ de dependeco de la Pretoriana Gvardio, kiu influas lian politikan stabilecon.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Kompleksa, ofte subestimata, sed lojala al siaj nevinoj; lia morto estas pivota momento en la rakonto.

- Kunteksto: “Kvankam de junaĝe ŝi amas sian onklon, ŝi venenigis lin per fungoj (en la rakonto temas nur pri akcidento).”

Nerono (Lucio Domicio Ahenobarbo, poste Nerono Klaŭdio Cezaro)

- Priskribo: La filo de Agripina, kiun ŝi helpas instali kiel imperiestro post la morto de Klaŭdio. En la romano, li estas naskita de Agripina dum ŝia geedziĝo kun Domicio Ahenobarbo, kvankam la teksto aludas al onidiroj, ke li eble estas filo de Seneko, ŝia filozofia instruisto. Nerono estas prezentita kiel ekstravaganca reganto, kiu elspezas grandajn sumojn por sensecaj projektoj, kiel ŝipponton inter golfaj brakoj. La rakonto kulminas per lia konflikto kun Agripina, kiu, laŭ historiaj fontoj, finas per ŝia murdo ordonita de li, kvankam la romano eble mildigas tion.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Ambicia, malstabila, kaj dependa de la manipulado de Agripina por atingi potencon.

- Citaĵo el Recenzo: “La imperiestro Nerono elspezas multege da oro, da mono, konstruis sensecaĵon (ŝipponton inter du brakoj de golfo).”

Domicio Ahenobarbo

- Priskribo: La unua edzo de Agripina, multe pli aĝa ol ŝi, kun kiu ŝi havas aranĝitan geedziĝon. Male al historiaj raportoj, kie li estas ofte priskribita kiel kruela, en la romano de Löwenstein, Domicio estas afabla al Agripina, kiu provas influi lian politikon. La rakonto inkluzivas fikcian elementon, kie ŝia vartistino Eglogo anstataŭas ŝin en lia lito dum la geedza nokto, rezultigante tri aŭ kvar infanojn, kvankam Agripina mem ne naskas dum jaroj antaŭ la naskiĝo de Lucio (Nerono). Li mortas en 40 p.K. pro hidropsa malsano dum ekzilo.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Afabla sed malsana, li estas politika figuro, kiun Agripina uzas por siaj celoj.

- Citaĵo el Recenzo: “Tamen en la rakonto de Anna, male al la oficiala historio, Domicio estas afabla al Agripina kiu provas influi lian politikon.”

Krispo (Gajo Salustio Krispo Pasieno)

- Priskribo: La dua edzo de Agripina, riĉa kaj impona viro, kiu geedziĝas kun ŝi post la morto de Domicio por protekti ŝin kaj ŝian filon Lucio. Lia geedziĝo kun Agripina daŭras ses jarojn, kaj li promesas lasi ilin en bona financa situacio post sia morto. En la romano, li estas maljuna figuro, kiu helpas stabiligi la pozicion de Agripina antaŭ ŝia geedziĝo kun Klaŭdio.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Riĉa, subtena, sed provizora figuro en la vivo de Agripina.

- Kunteksto: “Ŝia dua edzo estos dum ses jaroj Krispo, impona persono kaj riĉulego kiu promesis, ke li lasos ŝin kaj Lucion en bona financa situacio.”

Livia (Julia Livia)

- Priskribo: La patrino de Agripina, ekzilita al la insulo Pandaterio pro suspektataj intrigoj kontraŭ imperiestro Tiberio. En la romano, ŝi estas amata figuro por Agripina, kies ekzilo kaj posta morto pro malsato profunde influas ŝin. Livia reprezentas la danĝerojn de politika ambicio en la roma elito.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Ambicia sed tragika, ŝia sorto montras la riskojn por potencaj virinoj.

- Citaĵo el Recenzo: “Sed la amata patrino, Livia, estas ekzilita al la eta insulo Panderio kaj ankaŭ ŝia pli aĝa filo.”

Tiberio (Tiberio Julio Cezaro Aŭgusto)

- Priskribo: La imperiestro, kiu regas dum la frua vivo de Agripina (14–37 p.K.). En la romano, li estas paranoja, timante intrigojn de figuroj kiel Livia, kaj pasigas siajn lastajn jarojn en Kapreo. Lia regado estas markita per politikaj purigoj, inkluzive de la ekzilo de Agripina kaj ŝia fratino pro akuzoj de komploto kaj adulto. Li estas centra figuro en la politika malstabileco de la epoko.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Paranoja, aŭtoritata, kaj izolita.

- Citaĵo el Recenzo: “Tiberio, post tiom da jaroj da regado mortas, anstataŭas lin Gajo.”

Gajo (Gajo Julio Cezaro Aŭgusto Germaniko, aŭ Kaligula)

- Priskribo: La imperiestro, kiu sukcedas Tiberion, Gajo estas frato de Agripina kaj implikita en ŝia ekzilo pro akuzoj de komploto. En la romano, li prezidas festojn, kie Agripina kaj ŝiaj fratinoj partoprenas, sed lia mallonga regado (37–41 p.K.) estas markita per malstabileco. Lia rolo estas malpli detala en la recenzoj, sed li kontribuas al la politika tumulto.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Malstabila, ekstravaganca, kaj implikita en familiaj konfliktoj.

- Kunteksto: “Festo en kiuj partoprenas la fratinoj en impona ĉaro, en Romo.”

Livila (Julia Livila)

- Priskribo: La fratino de Agripina, kiu ankaŭ alfrontas ekzilon pro akuzoj de komploto kaj adulto. En la romano, ŝi estas proksima al Agripina, kaj ilia renkontiĝo en arbaro, kie Lepido alparolas Agripinan, kondukas al ilia ekzilo. Ŝia sorto spegulas tiun de Agripina, montrante la danĝerojn por virinoj en la reganta klaso.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Lojala sed vundebla, kaptita en la samaj intrigoj kiel Agripina.

- Citaĵo el Recenzo: “Vizito de Agripina al sia fratino Livila en la arbaro kie aperas iu Lepido jam konata de ŝi.”

Lepido (Marko Emilio Lepido)

- Priskribo: Amiko de Agripina, kiu proponas geedziĝi kun ŝi post la morto de Domicio, kvankam ŝi restas ĉasta. Ilia renkontiĝo estas observita, kondukante al akuzoj de komploto kaj adulto, rezultigante lian mortigon kaj la ekzilon de Agripina. Li estas malĉefa sed grava figuro en la politika intrigo.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Ambicia sed malprudenta, viktimo de la politika sistemo.

- Citaĵo el Recenzo: “Lepido estas mortigita.”

Seneko (Lucio Anneo Seneko)

- Priskribo: Filozofia instruisto, kiun Agripina revenigas el Korsika ekzilo. La romano aludas al onidiroj, ke li povus esti la patro de Nerono, kvankam tio ne estas konfirmita. Li estas malĉefa figuro sed grava pro sia intelekta influo sur Agripina.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Intelektuala, politika konsilanto.

- Citaĵo el Recenzo: “Ĉu de Seneko, la filozofa instruisto kiun Agripina revenigis de Korsika ekzilo?”

Eglogo

- Priskribo: La vartistino de Agripina, kiu anstataŭas ŝin en la lito de Domicio Ahenobarbo dum la geedza nokto, rezultigante plurajn infanojn. Ŝi estas lojala subtenanto de Agripina, helpante ŝin navigi la sociajn kaj personajn defiojn de sia geedziĝo.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Lojala, praktika, kaj esenca por la supervivo de Agripina.

- Citaĵo el Recenzo: “Ŝi ne eltenas la geedzan nokton kaj ŝia vartistino Eglogo anstataŭas ŝin en la lito de Domicio.”

Mesalina (Valeria Mesalina)

- Priskribo: La tria edzino de Klaŭdio kaj patrino de Britaniko, ŝi estas rivalo de Agripina. En la romano, ŝi kaj Britaniko estas mortigitaj, pavimante la vojon por Agripina iĝi la kvara edzino de Klaŭdio kaj por Nerono sukcedi lin. Ŝia rolo estas limigita sed grava por la politika intrigo.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Ambicia, danĝera, sed fine viktimo de la potenco ludo.

- Citaĵo el Recenzo: “Post la tria, Mesalina, patrino de Britaniko, rigardata kiel heredonto. Ili ambaŭ estos mortigitaj.”

Antonia (Antonia la Maljuna)

- Priskribo: La avino de Agripina, kiu zorgas pri ŝi kaj ŝiaj fratinoj post la ekzilo de ilia patrino Livia. Ŝi estas maljuna figuro de la Julia-Klaŭdia familio, kiu provizas stabilecon dum la tumultaj jaroj de la infanaĝo de Agripina.

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Saĝa, stabila, sed limigita en sia influo.

- Citaĵo el Recenzo: "Oni sendis la fratinojn al la patra onklino Livila kaj al la avino Antonia."

Sejano (Lucio Elio Sejano)

- Priskribo: Potenca konfidenculo de Tiberio kaj gvidanto de la Pretoriana Gvardio, Sejano estas intriga figuro, kiu kontribuas al la politika malstabileco kaj ekzilo de Agripina. Lia influo en Romo estas grandega, sed liaj intrigoj finfine kondukas al lia falo (kvankam tio eble ne estas detale priskribita en la romano).

- Ŝlosilaj Karakterizaĵoj: Manipulema, potenca, kaj danĝera.

- Citaĵo el Recenzo: "Sejano, konfidenculo de Tiberio, kaj la plej grava potenculo en Romo, ĉiam intrigas."

La teorio Nakamura

Enkonduko

"La teorio Nakamura" estas sciencfikcia rakonto, kiu funkcias kiel la baza teksto por la ĉefa kurso de Esperanto de Lernu!. La libro estas bele kolorilustrita kaj konsistas el 26 ĉapitroj, kiuj estas desegnitaj por helpi novajn lernantojn en sia vojaĝo al la kompreno de la lingvo.

Strukturo kaj Inhavo

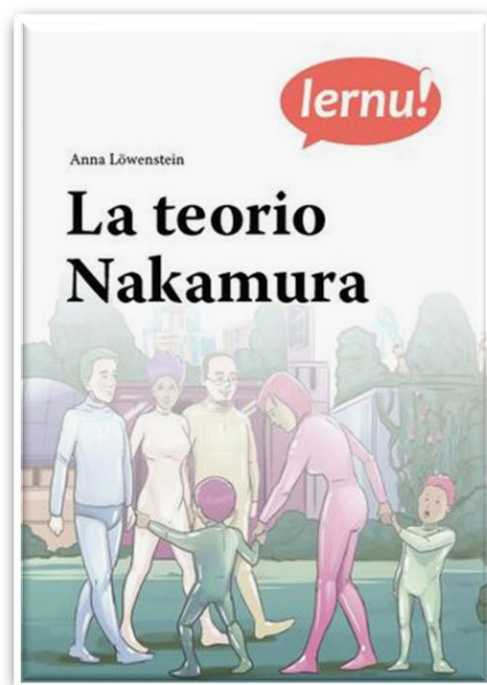
La rakonto komenciĝas per tre facilaj tekstoj, kiuj estas facile kompreneblaj por komencantoj. Ĉiu ĉapitro paŝo post paŝo aldonas novajn vortojn kaj gramatikajn temojn, kio faciligas la progreson de la lernanto. Tiu strukturo ne nur helpas en la lingvolernado, sed ankaŭ en la ĝojo de legado, ĉar la rakonto evoluas kun la lernanto.

Stilo kaj Ilustraĵoj

La bele kolorilustrita formato de la libro plibonigas la legadon kaj faras la lernadon pli alloga. La ilustraĵoj ne nur akompanas la tekston, sed ankaŭ helpas al la legantoj imagi la scenojn kaj la karakterojn, kio plifortigas la komprenon de la rakonto.

Konkludo

"La teorio Nakamura" estas ne nur utila ilo por lerni Esperanton, sed ankaŭ interesa kaj engaĝiga rakonto, kiu kaptas la atenton de la leganto. Ĝi ne estas tradicia lernolibro, sed fakte pli ol tio; ĝi estas vojaĝo en la mondon de sciencfikcio, kiu allogas kaj instruas samtempe. Tiu libro estas rekomendinda por ĉiuj, kiuj volas lerni Esperanton en malstreĉa kaj amuza maniero. ♦

LAPENNA Emilija

Wikipedio

1910-1994. Kroatino; statistikisto. Naskiĝis en Gorjane (Slovenio). Ŝia fraŭlina nomo estis Heiligstein. Esperantistiĝis en la jaro 1931. Komencis studi pentroarton, sed ne finis studadon. Antaŭ la dua mondmilito ŝi estis oficistino en la Ŝtata Financa Direkcio kaj poste statistikisto en la respublika Statistika Instituto ĝis sia emeritiĝo. Kunfondinto de la Akademia Esperanto-Klubo en Zagreb (1937). Pro politikaj kaŭzoj dum la milito ŝi fuĝis al Split, sed postmilite revenis al Zagreb kaj estis kunfondinto de Kroatia Esperanto-Ligo kaj Esperanto-societo "Bude Borjan" (1945). Okupis ĉiujn funkciojn en tiu societo kaj gvidis kursojn. Estis sekretario de Jugoslavia Esperanto-Federacio en la jaroj 1953-1955, vicprezidanto de Kroatia Esperanto-Ligo dum 1955-1957. Membro de LKK de la 38-a UK okazinta en Zagreb en 1953. Organizanto kaj gvidanto de la kongresaj kulturaranĝoj. Fondinto kaj kelkjara gvidanto de la drama sekcio de Esperanto-societo "Bude Borjan". Gvidanto de Belartaj konkursoj dum UK-oj. Redaktoro de Esperanto-elsendoj de Radio Zagreb (de 1956). Membro de redakta komitato de "La Suda Stelo" kaj de "Kajeroj". Konstanta kunlaboranto de "La Suda Stelo", kunlaboranto de "Jugoslavia Esperantisto" kaj sporada kunlaboranto de "La Progreso", "Heroldo de Esperanto", "Esperanto" k.a. Membro de redakta komitato de "Voĉo".

Verkoj:

"Teatro en societo" (kun Mirko Mamužić; 1956)

"Nova teatro. Monologoj" (1974)

"Esperanto por ĉiu" (lernolibro, 1980)

"Lanĉo"

Verkis multajn artikolojn, kongresajn raportaĵojn, recenzojn, tradukis kelkajn prozajn tekstojn, poemojn. Redaktis eldonon de dramvolumo, konsistanta el ses nuntempaj, nelongaj dramoj el la mondliteraturo kaj tradukis por tiu volumo la unuaktaĵon de Marijan Matković "Ĉe la rando de l' realo". ♦

Marie HANKEL

Vikipedio

Marie HANKEL (naskiĝis la 2-an de februaro 1844 en Schwerin kiel Marie Dippe, mortis la 15-an de decembro 1929 en Dresdeno) famiĝis kiel la unua Esperanto-poetino de la mondo.

Marie Hankel eklernis la lingvon en 1905 kaj tuj dediĉis sin kun multe da energio al la Esperanto-movado, kunfondis ekzemple la unuan Dresdenan Esperanto-grupon kaj kunorganizis en 1908 la 4-an Universalan Kongreson de Esperanto (UK) en Dresdeno.

La "Kvaro por la Kvara" (de maldekstre Eduard Mybs, Albert Schramm, Marie Hankel kaj Heinrich Arnhold) kun la gesinjoroj Zamenhof, UK 1908

Temas pri virino naturema, internaciema, personeca, optimisma, ateisma, kaj tre interesa figuro de Esperantujo, krom premiita en literaturaj konkursoj. Ŝia literatura verkaro konsistas precipe el poeziaĵoj, publikigitaj en diversaj revuoj. En 1909 Marie Hankel en la beletra festo "Internaciaj Floraj Ludoj " dum la UK en Barcelono gajnis la unuan premion pro sia poemo "La simbolo de l'amo".

Marie Hankel estis Honora Membro de Germana Esperanto-Asocio kaj Loka Societo-Dresden kaj posedis la Honorstelon de GEA.

Marie Hankel estis edzino de la matematikisto Hermann Hankel.

Verkoj

Kategorio Marie Hankel en la Vikimedia Komunejo (Multrimedaj datumoj)

Marie Hankel en Vikifontaro (Universala biblioteko)

La renkonto : komedieto originale verkita / de Marie Hankel. En: Tri unuaktaj komedioj: ludataj dum la 4a Internacia Esperantista Kongreso en Dresden, aŭgusto 1908; p. [87] - 96

Tie ĉi oni parolas Esperante : unuakta komedio / de Thomas J. Williams. Trad. kaj aranĝita de M. Hankel. En: Tri unuaktaj komedioj: ludataj dum la 4a Internacia Esperantista Kongreso en Dresden, aŭgusto 1908; p. [55] - 86

La simbolo de l' amo / Marie Hankel. En: Unuaj Internaciaj Floraj Ludoj: Barcelono, Septembro 1909; p. [3]

Sableroj / de Marie Hankel. Leipzig: Germana Esperanto-Librejo, 1911, 91 p. : muziknotoj. - (Internacia Librotrezoro 2-4)

La simbolo de l' amo

Marie HANKEL

Rozujo sovaĝa, simbolo de l' amo,
En vintro vi staras sen ia ornamo!
En kampo vi nuda ĉagrenas dezerte,
Rozujo, malvarmo mortigos vin certe.
Mallaŭte tre dolĉa voĉeto elsonas:
„Silentu, silentu, mi dormon bezonas,
Min nutras denove patrino la tero.
Trankvile atendas mi ĝis la somero.“
Dormantan rozujon printempo vekigis,
Somero ĝin riĉe kaj bele florigis.
Ho, donu al mi nun kroneton belfloran,
Girlandan, balancan kaj brile koloran!
„Ne tuŝu, ne ŝiru floraron, la mian.
Mi pikos, mi vundos la manon, la vian,
Pro amo mi miajn floretojn defendos,
Pro amo mi miajn pikilojn forsendos.“
Al vento ĝi florofoliojn oferis,
Aŭtune la fruktoj fiere aperis:
Rozujo, simbolo de l' amo vi estas,
Trankvila, alloga, kuraĝa vi estas.

Hankel en siaj poemoj esprimis la idealismajn tendencojn de la Esperanto-kulturo antaŭ la milito. La precipa kolekto de ŝiaj verkoj estis kolekto de poemoj kaj rakontoj, Sableroj (1911).

Marie HANKEL

La verda stelo

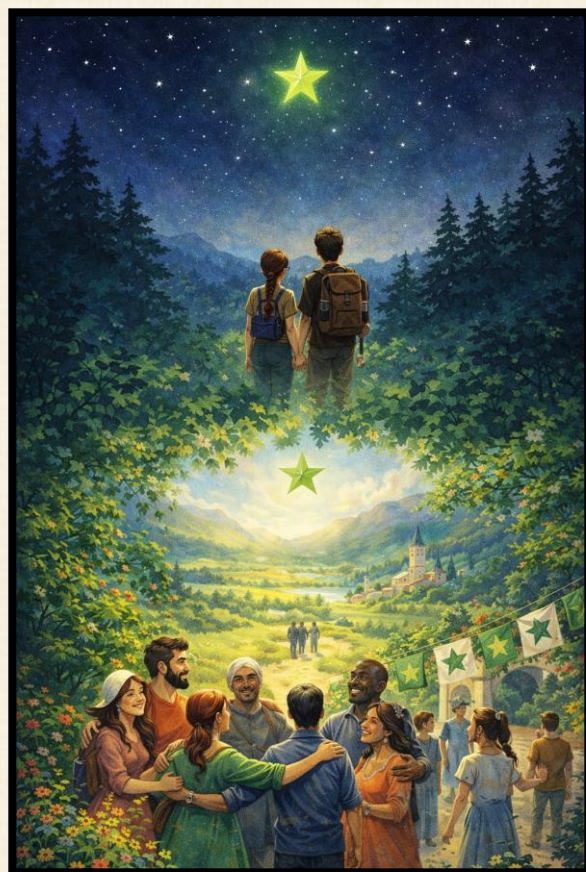
La bela verda stelo
Kviete brilas jen,
Gi estas alta celo,
Allogas nin ... kien ?
Steletoj, kara mia,
Kion do volas vi?
La brila lumo via,
Kion alportas ĝi?
La stelo, bela, klara,
Mallaŭte diras ĝi:
Mi petas, mia kara,
La fratojn amu vi!

(1906)

Esperantujo

Mi ion deziras, mi havas demandon,
Mi serĉas ian tre belan landon!
Landon kun por mi florantaj floroj,
Kie varmege batas la koroj.
Ho lando belega, ĉu vi ekzistas?
Sur nia tero, kie vi troviĝas?
Lando, varmege deziregata,
Kie vi estas, ho mia amata?
Al via demando mi scias respondon:
Amikaj koroj plenigas la mondon,
Lando floranta jam estas trovata,
ESPERANTUJO ĝi estas nomata.

(1907)

Eliška "Eli" URBANOVÁ

[Vikipedio](#)

Eliška "Eli" URBANOVÁ (naskiĝis la 8-an de februaro 1922 en Čáslav, Ĉeĥio – mortis la 20-an de januaro 2012 en Prago) estis ĉeĥa poetino en Esperanto, honora membrino de UEA, laŭ knabina nomo Vrzáková, instruistino kaj eks-akademianino.

Kiel poetino Urbanová debutis en la jaro 1940, kiam librovendisto Malý en Čáslav eldonis ŝian lirikaĵon en la ĉeĥa lingvo *Zrcadlo* (Spegulo). En 1948 ŝi ellernis Esperanton kaj jam post kelkaj monatoj estiĝis tekstoj kaj versoj. De tiam ŝi verkis multajn originalajn poemojn, el kiuj la plej bonaj atingis aprezon en Belartaj Konkursoj de UEA.

Eli Urbanová estas unu el la fondintoj de Internacia Verkista Asocio en la jaro 1956 kaj dum tri jaroj estis membro de juĝkomisiono por Belartaj Konkursoj. Inter 1986 kaj 1995 ŝi estis akademianino. En 2001 ŝi akiris OSIEK-premion pro *Hetajro dancas*.

Profesie instruistino, ŝi esperantistiĝis en 1948 kun Štefo Urban, ŝia edzo ĝis 1955 kaj aŭtoro de la versa fablaro *Nova Ezopo* (1961). Ambaŭ membriĝis en la Praga Esperanto-Klubo en 1949 kaj baldaŭ ekverkis en Esperanto. Jam en 1940 Urbanová aperigis poemaron en la ĉeĥa.

En la periodo 1952–1957 ŝi ricevis dek premiojn, interalie la unuan premion pri poezio en la Belartaj Konkursoj de UEA en 1954. Fortan impulson al Urbanová donis ŝia amikiĝo kun Julio Baghy, kun kiu ŝi ekkorespondis en 1952 kaj kiu vizitis Pragon en 1956.

Ŝi aperigis la poemarojn *Nur tri kolorojn* (1960), *El subaj fontoj* (1981), *Verso kaj larmo* (1986), *Vino, viroj kaj kanto* (1995), *Peza vino* (1996; dulingva, kun ĉeĥa traduko de J. Rumler), *El mia buduaro* (2001), *Rapide pasis la temp'* (2003) kaj *Prefere ne tro rigardi retro* (2007).

Ŝiaj poemoj aperis ankaŭ en la kolektoj *Kvarfolio* (1976) kaj *Eli Urbanová – nuntempa Esperanta poetino* (2005), kaj en *Esperanta antologio* (1958 kaj 1983).

Ŝia literatura ĉefverko tamen estas *Hetajro dancas* (1995), ampleksa aŭtobiografia romano, kiu ricevis la OSIEK-premion en 2001.

Urbanová multe artikolis pri Esperanto en la ĉeĥa kaj instruis la lingvon. En 1957 ŝi kunfondis Internacian Verkistan Asocion, kiu funkciis dekon da jaroj. Ĝin sekvis en 1983 Esperantlingva Verkista Asocio, en kiu ŝi ankaŭ membris. De 1975 ĝis 1980 ŝi estis juĝanto pri poezio en la Belartaj Konkursoj. En 2003 OSIEK dediĉis sian konferencon en Prago parte al ŝia verkaro. Ĝia prelegaro, *Intimaj temoj en Esperanto-beletro*, aperis en 2005.

Urbanová estis membro de la Akademio de Esperanto (1986–1995). En 1996 ŝi fariĝis Honora Membro de UEA. Saman distingon ŝi ricevis de Ĉeĥa Esperanto-Asocio en 1982.

POEMOJ DE ELI URBANOVA

PEZA VINO

Ja estis peza vino,
kiun ni trinkis kune.
Flamruĝa laŭ koloro,
laŭ gust' tre dolĉa, ĉu ne?
Ni tostis... Du pokaloj
ektintis pro la ĝojo...
Trinkite - ĝis la fundo.
Aĥ, je kioma fojo?
Kaj pasas tag' post tago
en vico senvaria
kaj jen anstataŭ sobri
mi estas plu ebria...
Ne volas trankviliĝi
la pulseganta sango.
Mi pezan vinon sentas
ankoraŭ sur la lango...

EN SONGŌ NUR

En songo nur
ni niajn korpojn tuŝas
tremante pro volupt',
en songo nur
mi en la brakoj kuŝas,
venkito jen sen lukt'.
En songo nur
ni pekas sen pudoro
regataj de pasi',
en songo nur
mi tra feliĉa ploro
diradas al vi: Ci!

SORĈISTINO

Okazis antaŭ noktomezo...
Venis fremdul' kun angla naz'...
Mi vendis min... Je kia prezo?
Por fulmmomento de ekstaz'
Nek gren' prosperas,
nek la vino,
sorĉistino!
Ĝis nun ne vidis tian nudon
urbo escepte ekscitita.
Do distru vin! Do pruvu prudon
per kruco hipokrita!
Sekvis - sovaĝa amindumo.
Min nur ekregis malkviet',
kiam aperis en lunlumo
hufo anstataŭ la pied'...
Nek gren' prosperas,
nek la vino,
sorĉistino!
Ekzekutist' en poz' konvinka,
tiu ne timas ian sorĉon.
Al bel' vi lernis esti blinda,
jam tempo, kaptu torĉon.
Baldaŭ diskuris onidiro,
ke belulinon en kaban'
vizitas stranga kavaliro;

neniu estis ol Satan'.
Nek gren' prosperas,
nek la vino,
sorĉistino!
Jes, satrigardu, scivoluloj,
rapide brulas ligno, paljo!
Nutro tro forta por okuloj.
Viktimon lekas fajro.
Ĉu iu - tiel min karesis?
Ĉu iu kisis - kiel li?
Sub tur-men-ti-loj mi konfe-sis
la tu-tan verrr-on kaj eĉ - pli...
Nek gren' prosperas,
nek la vino,
sorĉistino!
Jen adiaŭo... Kaj sen danco.
Jen adiaŭo... Kaj senkante.
Estu damni -! Lasta pranco --
Ŝi falas cindriĝante

TUKO

Tian mi aĉetis tukon:
verda estis ĝi kaj lila
kaj ol plumo pli facila,
nu, bela!
Mi ĝin ligis sub mentonon,
mi ornamis per ĝi nukon –
Kiu havis tian tukon?
Neniu!
Kaj li vidis mian ĝojon
kaj trioblan ĝojon sentis.
Se mi lin kun tuk' turmentis,
do dolĉe!
Mi la verdan tukon metis
nome sub la umbilikon –
Nuda timus mi kritikon,
konfesu!
Estis tuk' venene verda,
bela, lila en anguloj.
Al li sole la okuloj
ekbrilis –
Tie ĉi indiĝenino
nur en tuko sin apogis.
Jes, ĉi tie mi delogis
lin tiam!
Ĉion, ĉion mi memoras:
Kiel manojn li etendis –
Kiel verda tuko pendis
sur seĝo –
Ke li poste, jam trankvila,
al mi tiun tukon laŭdis –
Ke mi lin eĉ ronki aŭdis
volonte –
Verda tuko apartenas
al trezoro de mi, riĉa.
Foje estis mi feliĉa,
amata –

HETAJRO DANCAS

Kiel en kristal' ĵus ŝirita floro
pompas vi, amant', en la kadra oro,

ŝvebas florparfum' tra l' izolsilento:
Dolĉa amtentio.
Estas nura ŝajn' reciproka logo,
bela trompo nur - okuldialogo.
Nur naiva lud', sed ĝi iĝas fajro.
Dancos hetajro.
Kaj jam falas for la veluro - punto --
Kvazaŭ movus vi per la hela frunto,
kvazaŭ vere nun fulmaperus briloj
en la pupiloj...
Kantas mia korp' nudan kanton
tange
--
Kisu, kisu min, kun paŝi', ĝissange!
Pro volupta trem' mi ebrie svenas --
Kaj vi ne venas!
Ne etendas sin en avid' la mano,
male: Via trajt' - moka rid', rikano!
Je l' unua foj' mi verŝante larmon
kaŝas la ĉarmon...
Post la plorkonsol' la raci' admonas.
Sciu do, amant', ke mi vin pardonas,
ĉar ne tuŝas ja kia ajn plezuro
bildon sur muro.

SONĜO

En la brua rond', kvankam tre adora,
sola estis mi, senespere sola.
Fakte havis mi nuran intereson
trovi forgeson.
Funde en anim' doloriga dorno.
Aĥ, likvidi ĝin dum balzama dormo!
Longe regas min unu pet', ne plio:
Venu, Julio!
Lumo en la pord'... Diafane pura
paŝas al mi vir' en la tog' purpura.
Li, Julio mem! Mia patro, frato,
mia amato!
Kion portas li? Ĉu ne oran liron?
Eksonoris kord'... Mi retenas
spiron...
Kaj jam tra l'aer' melodio mola
ondas konsola...
Dioj, kia bel'! Kiel rara sento
vibras el muzik' de ĉi instrumento!
Ludu, ludu do! Al olimpa alto
levas al arto.
Pasis melodi', kun la dorm' ĝi pasis.
Aŭ mi songas plu, aŭ mirakl' okazis!
Jen sur sofa ruĝ' - je plej granda
miro -
oras la liro.

APARTA SIGNO

Tiom mi deziris
tan havi!
Per ĝi ravi!
Silkon mi disŝiris.
Fi! Mallaŭdo.

Blanka haŭto.
Dio kun kompato
vidis tion:
Havu ion!
De nun sur manplato
jen fortuno:
Sun' kaj luno.

LAŬ MIA EDZO

Laŭ mia edz',
al kiu multajn dankojn,
de la gepatroj
heredis mi nur mankojn.
Ja aŭdas mi,
pardonon, eĉ tro ofte,
ke mi naskiĝis
por peki tage-nokte.
Brrr... Havas mi
neniun bonan econ.
Se vi ne kredas,
demandu mian edzon!

KIAM MI VERSAS

Kaj mi pri amo kaj mi pri la tomb',
kiam versas, estas mi seksbomb'.
Mi antikvajo, mi ruin', mi orf',
mi leviĝanta peze el la polv'...
Neniu venas: – Mia kara, ci!
Ah, ravi vin per aliteraci'!
Kaj mi pri amo kaj mi pri la tomb',
kiam versas, estas mi seksbomb'.
Jes, hazardema, ekstra personec'.
Mi min disdonas po poem', po pec',
ja ŝatas riski, ŝajnas tia tip',
kun verso ludas kiel nun la zip'...
Kaj mi pri amo kaj mi pri la tomb',
kiam versas, estas mi seksbomb'.
Min mem fascinas eble pli dekolt'
de homanimo ol de homa korp'
kaj por momento eble pli ol ĝi
la roz' jetita al mi el loĝi...
Kaj mi pri amo kaj mi pri la tomb',
kiam versas, estas mi seksbomb'.
Mi supertrista, nu, ne monaĥin'...
Diru,legant', ke mi delogis vin,
sed nun ne legu, voku je taksi',
en mi tempestas nome la pasi'...
Kaj mi pri amo kaj mi pri la tomb',
kiam versas, estas mi seksbomb'.
Kaj ĉio klakis okej, ĉio plej,
en la versejo, hejme, en dormej',
kaj mi matene ĉizis sur la pord',
pluan streketon, tiel, por la ord'...
Kaj mi pri amo kaj mi pri la tomb',
kiam versas, estas mi seksbomb'.
Ve, al mi restis tute lasta tul',
sufiĉas movo, unu gesto nur –
stop, Urbanová, fino de striptiz'!
Do intertempe pa, adiaŭ, ĝis...
Kaj mi pri amo kaj mi pri la tomb',
kiam versas, estas mi seksbomb'.

FOTO

Jen mi sen mask' post nokto
nigra.
Mi relative freŝa, vigla.
Doloro!
Plej frue mi el nigra haro
por ŝanĝ holiaŭ nodon faros.
Doloro!!
Nun mi per kelkaj etaj movoj
al mi nigrigos okulbrovojn.
Doloro!!!
Fine mi vestos nigrajn ŝtrumpojn
kaj jetos plejdon trans la ŝultrojn.
Doloro!!!!
Normale dirus li: – Elinjo,
ci mia nigra ciganinjo!
Doloro!!!!!
Li, nigra ŝaf' de l'familio,
ĉar li ne vivis laŭ biblio.
Doloro!!!!!!
Mi devas lin ekkisi. Kvankam
nur lian foton nigrablankan.
Doloro!!!!!!!
For la fortun'. Sed ankaŭ ĉarmo.
Min morne markis nigra larmo.
Doloro!!!!!!!!!!

FENOMENO

Eraro, mi ne dormas...
Mi vidas fiŝojn... Du el ili
deviis de la granda aro
kaj de nun naĝis tra la maro
foje apud si, foje post si...
Detalo, kiu min fascinis.
Do, ankaŭ en la oceano
ekzistas io kiel amo...
Foje apud si, foje post si...
Kaj ree Jan, ni ambau... Eĉ nin
ne logas hom-amaso. Ĉu ne,
eĉ ni aperas ĉiam kune
foje apud ni, foje post ni...
Ni du simile katenitaj
per delikata senta ŝhuro.
Ni fenomeno de l'natur
foje apud si, foje post si...
Eraro, mi ne dormas...

FRIGIDA EDZINO

Nenio lia ŝin ekscitas:
nek la okul' trankvile blua,
nek buŝo, ĉiam predikpreta.
Kondu't' entute tro kvieta
ŝin laca lasas kaj enua.
Jen kion diri ŝi hezitas.
Malvarma kiel mem marmoro
gilitadas ŝi el vestkiraso...
Nur kiam ŝi sur lito kuŝas
kaj suverene li ektuŝas
dŭm ama akto sen ekstazo,
en ŝi eksplodas muta ploro.

Lidja Zamenhof

Vikipedio

Lidja Zamenhof (naskiĝis la 29-an de januaro 1904 en Varsovio, murdita en 1942) estis juda-pola verkisto, tradukisto kaj la plej juna filino de Klara Zamenhof kaj L. L. Zamenhof, la iniciatinto de Esperanto.

Ŝi naskiĝis en Varsovio, tiam en la Rusa Imperio. Ŝi estis agema antaŭeniganto de Esperanto kaj ankaŭ de homaranismo, speco de religia kaj etika mondcivitaneca doktrino formulita fare de ŝia patro.

Ĉirkaŭ 1925, ŝi estiĝis ano de la Bahaa movado. Fine de 1937, ŝi iris al Usono por instrui la Bahaan religion kaj ankaŭ Esperanton. En 1938, pro enmigradaj problemoj en Usono, ŝi devis reiri al Pollando, kie ŝi daŭre instruis kaj ankaŭ tradukis Esperanten multajn Bahaajn verkojn.

Jud-devena, ŝi estis murdita en la germana ekstermejo Treblinka iam post somero 1942.

Lidja Zamenhof lernis Esperanton kiel 9-jara knabino. En sia 14 jaro ŝi jam pretigis tradukojn el la pola literaturo. Kelkajn jarojn poste aperis ŝiaj unuaj publikigaĵoj. Fininte en 1925 sian universitatan studadon de juro, ŝi fordonis sin tute al la laboro por Esperanto. En la sama jaro dum la 17-a Universala Kongreso en Ĝenevo ŝi konatiĝis kun la Bahaa Kredo. Lidja fariĝis sekretariino de la homaranisma Esperanto-Societo Konkordo en Varsovio kaj ofte aranĝis paroladojn kaj kursojn. Ekde la Viena UK en 1924 ŝi ĉeestis ĉiun Universalan Kongreson. Kiel Cseh-metoda instruistino de Esperanto, Lidja faris propagandajn vojaĝojn kaj gvidis kursojn en diversaj landoj.

Ŝi aktive kunlaboris en la Studenta Esperanto-movado; en la Internacia Studenta Ligo, en Universala Esperanto-Asocio, Cseh-Instituto kaj en la Bahaa Kredo. Krome Lidja skribadis por la ĵurnalo "Literatura Mondo", precipe studojn pri la pola literaturo, kaj kontribuis ankaŭ al "Pola Esperantisto", "La Praktiko", "Heroldo de Esperanto", Enciklopedio de Esperanto kaj aliaj Esperanto-publikigaĵoj.

Tre konata estas ŝia traduko de *Quo Vadis?*, la verko de Henryk Sienkiewicz, publikigita en 1933.

En la jaro 1937 ŝi iris al Usono por pli longa restado. En decembro 1938 ŝi devis forlasi Usonon ĉar ties enmigroservo (Immigration Service) ne plilongigis ŝian restadopermeson pro kontraŭregula "pagita laboro" por Esperanto-kursoj. Postrevene kaj vojaĝante tra sia hejmlando, ŝi instruis pri Esperanto kaj la Bahaa Kredo.

Lidja Zamenhof entreprenis ankaŭ taskon elpoligi "Iridiono"-n de Zygmunt Krasiński, unu el la plej komplikaj verkoj de la pola romantismo, tre malfacile tradukebla, kaj ŝi ĉi-verkon plenan de filozofiaj kaj historiaj aludoj tradukis. Bedaŭrinde, ĝi ne aperis en tuteco, verŝajne pro manko de kuraĝa eldonisto. Eblas tamen konatiĝi kun unu fragmento: la lasta sceno de la kvara parto troviĝas en "Pola Esperantisto" n-ro 1, 1928, paĝoj 7-10. Ĉu ie konserviĝis tiu ĉi teksto, aŭ ĉu ĝin, same kiel la tutan bibliotekon de D-ro Zamenhof, ensorbis flamoj en la forbruligita domo de la familio Zamenhof, en la tragika septembro 1939, kiam komenciĝis la dua mondmilito?

Lidja faris korektojn en Fabeloj de Andersen, vol. 2-4, tradukitaj de ŝia patro, kaj eldonitaj post lia morto. Proprajn tradukaĵojn, en apartaj volumoj, Lidja komencis publikigi ekde 1925. Tiujare aperis Noveloj de Henryk Sienkiewicz, kaj en 1932 Noveloj de Bolesław Prus. Apartan famon alportis al ŝi la traduko de Quo Vadis? de Sienkiewicz, Nobel-premiito por tiu verko, esperantlingve publikigita en 1933. Ŝi ankaŭ tradukis de la verkoj de Bahá'u'lláh, la fondinto de la Bahaa komunumo, la faman verkon nomitan la Libro de Certeco.

Dum la dua mondmilito Lidja Zamenhof iĝis viktimo de la tragedio nomata eŭfemisme holokaŭsto. Sub la germana okupada reĝimo, ŝi estis arestita kaj malliberigita en la Varsovia geto. Tie ŝi klopodis helpi al aliaj havigi medikamentojn kaj nutraĵojn. Finfine ŝi estis transportita al la ekstermejo en Treblinka, kie ŝi estis murdita iam post la somero de la jaro 1942.

Lige kun la 100-a datreveno de la naskiĝo de Lidja, estis publikigita la libro Por ke la tagoj de la homaro estu pli lumaj kun artikoloj, eseoj, recenzoj, entute publicista verkaro de Lidja Zamenhof.

Verkaro

Kovrilpaĝo de Henryk Sienkiewicz: Noveloj; trad: Lidja Zamenhof; eld: Ferdinand Hirt 1925, Leipzig.

Originaloj

Homo, Dio, profeto. Eld. Bahaa Esperanto-Eldonejo, Weinheim, 1931.

Por ke la tagoj de la homaro estu pli lumaj (La kompleta originala verkaro de Lidja Zamenhof, eldonita de Flandra Esperanto-Ligo, 2009.)

Recenzoj

Pri Homo, Dio, profeto.

Citaĵo

„ La enhavo estas parolado farita de la estimata filino de nia Majstro, okaze

de la Bahaa fak-kunveno dum la XXIIa Univ. Esperanto-Kongreso en Oxford (Anglujo) la 8-an de Aŭgusto 1930. La aŭtorino klopodas difini la diversajn ideojn : homo, Dio, profeto. Ŝi malkonfesas la materian koncepton de l'homo, afirmas ĝian spiritan konsiston, kaj la rilaton « kreitaĵo-Kreinto » inter homo kaj Dio. La Profetoj estas « oraj radioj » « venantaj de Dio kiuj varmigas, lumigas, kaj donas al ni spiritan vivon ». ĉefmotivo de la diversaj profetaj instruoj estas la Amo. — La aŭtorino serĉas la kontaktpunktojn inter la ĉefreligioj kaj Bahaismo. La tezo estas lerte prezentita kaj la diskutablaj punktoj malpeze transŝvebitaj.

La lingvo forte memorigas laŭ klareco kaj simpla eleganteco, al tiu uzita de nia Majstro. Kia ĝuo unika devas esti tio : defendi karan opinion per instrumento delikatsona, lingvo genia, kiuj je ĉiu vorto rememorigas al la filino la patron amatan. ”

— Belga esperantisto n188 (sep-nov 1931)

Tradukoj

la ampleksa libro pri la Bahaa Kredo: Bahá'u'lláh kaj la Nova Epoko de John Esslemont;

la libro de Baha'u'llah, fondinto de la Bahaa komunumo, nomita Libro de Certeco;

Parizaj Paroladoj de 'Abdu'l-Bahá“;

Iridiono de l' klasika pola aŭtoto

Zygmunt Krasiński;

noveloj de Bolesław Prus;

Quo Vadis?, de Henryk Sienkiewicz;

Recenzoj

Pri Parizaj Paroladoj de 'Abdu'l-Bahá“;

Citaĵo

„ Tiu ĉi libro enhavas tradukon en bonega Esperanta lingvo de pli ol kvindek paroladetoj kiujn Abdul Baha, Abbas Effendi faris ĉiutage dum lia restado en Parizo je la fino de la jaro 1912 ”

— Belga esperantisto n195 (apr-maj 1932)

Literaturo

Aitor Arana, La okulvitroj de Lidia, romanigita vivo de Lidia Zamenhof, grandparte bazita sur realaj eventoj kaj helpe de materialoj kaj pensoj de Lidia mem, Prozo originala, Ars Libri, 2023[1].

Memorigo

Sekve de mondonaco far la Bahaa Esperanto-Ligo (BEL) en 1993 al la Fondumo Zamenhof la Porinfana Klinika Hospitalo Doktoro Ludoviko Zamenhof en Bjalistoko, Pollando, nomis hospitalan salonon honore al Lidja [Lidia] Zamenhof kaj ornamis ĝin per respektiva tabulo. Je ŝia memoro kaj honoro en decembro 1995 okazis speciala kunveno en Jewish Holocaust Museum en la Usona ĉefurbo Vaŝingtono. La aranĝaĵo atentigis pri la klopodoj de Esperantistoj savi persekutitajn judojn dum la Dua mondmilito. Ŝia simbola tombo (memortabulo ĉe la tombo de Klara Zamenhof) troviĝas en la hebrea tombejo de Varsovio ĉe la str. Okopowa en Varsovio. ◆

LA SKRIBMAŜINO DE MIA PATRO

Lidja Zamenhof

Ĝi staris sur kverka tableto apud fenestro en nia manĝoĉambro. Vespere ĝi estis alŝovata al la lumo de la supertabla lampo. Tage ĝi boradis nur dum kelkaj horoj, sed ĝia vera vivo komenciĝadis vespere. La frapbruado de ĝiaj etaj klavoj estis por mi kvazaŭ lulkanto; io mankis al mi kaj la dormo forkuris dum maloftaj vesperoj, kiam ĝi staris silenta.

Ĝi estis mia bona, honesta amiko. Mi al kutimiĝis al ĝia unutona melodio, en kiu la frapadon de la klavoj interrompadis bela sonoro, anoncanta finiĝon de la linio, kaj grinco de la tirilo; ĝian lignan kovrilon miaj pupoj ĉiam opiniis tre oportuna veturilo.

Mi preskaŭ ne memoras la tempon, en kiu ĝi ekokupis la lokon en nia domo. Fluis jaroj — ĝi ĉiam laboradis senlace, estante ne nur maŝino, sed preskaŭ amiko de mia patro. Amiko neniam senpacientiĝanta, neniam malesperanta, sed ĉiam fidela, ĉiam esperiga.

Komence mi estimis ĝin kiel aĝan, seriozan amikon de la familio. Poste mia rilato fariĝis pli intima. Mi stariĝadis apude kaj kun intereso rigardis la laboradon de ĝia meĥanismo. Fine mi kuraĝis sidiĝi sur tabureto kaj ekfrapi la klavojn, ĝojante, ke la literoj estis multe pli belaj ol tiuj, kiujn skribis en kajero mia mallerta mano. Sed mia unua vera ĝojo estis, kiam mi maŝinskribis ekzercon kaj fiere montris ĝin al mia instruistino. Mi estas certa, ke nur tial ŝi ne tre admonis min pro eraroj, kiuj en alia okazo kaŭzus ŝian severan mallaŭdon.

Mi kreskis, pasadis de pupoj al fabeloj, de fabeloj al ĉiam pli realaj rakontoj; ĝi — la maŝino — senĉese laborante, rakontadis per sia unutona voĉo ĉiam la saman historion.

Dum unu vintra vespero, kiam post pacienca sepjara laborado mia patro finis ian gravan verkon, en nia loĝejo bruis gajaj ridoj, gratuloj, babiloj. La maŝino staris trankvile, silente en sia anguleto. Kaj en mian infanan cerbon venis la penso, ke se mi estus la maŝino, mi sentus min ofendita pro tiu forgeso dum tiu solena vespero, kiun mi ja helpis proksimigi. Sed la senviva maŝino estis pli alta ol homaj koleroj kaj ĵaluzoj, kaj jam la sekvintan tagon ĝi kantis per sia kutima melodio novan kanton de laboro.

Tiel ĝi senlace laboradis dum multaj jaroj — sed pasis la feliĉa tempo. Ĉiam pli ofte ĝi staris silenta, ripozanta kontraŭ sia volo kaj kontraŭ la volo de la homo, kies koron dolorigis la okazintaĵoj de la ekstera mondo.

Venis la momento, ke rigidiĝis la fingroj, kiuj movigadis ĝiajn etajn klavojn... Ĝi staris en sia anguleto, kovrita per nigra kovrilo. Ĝi staris trankvila, indiferenta, nenion sentanta — la maŝino.

Monatoj pasadis. Sur la kverka tableto la maŝino staris — fermita. Longe mi hezitis, antaŭ ol mi kuraĝis levi denove la kovrilon. Kaj ŝajnis al mi tiam, ke mi levas kovrilon de ĉerko...

Mi ekfrapis — resonis la klavoj. Malrapide, malkuraĝe, kvazaŭ kun miro, kiel homo, kiu vekigās post longa dormo kaj demandas, kie li estas, kiuj estas tiuj, kiuj lin ĉirkaŭas. Kaj ĝiaj senvortaj sonoj ŝajnis vortoj de kunsento, eble la plej kortuŝaj...

Dek jaroj pasis. La malnova maŝino staras sur sia tableto. Kompare kun la lastaj sistemoj ĝi ne prezentas grandan valoron. Mankas kelkaj gravaj aranĝoj, kaj stenotipistoj rigardas ĝin komplete, preskaŭ malestime. Mi tamen respektas ĝin. Kaj kiam mi deprenas la kovrilon, kvazaŭ ridetas la amika vizaĝo, kaj antaŭ la okuloj hele brilas la surskribo, ĉizita sur la maŝino:

»Ni laboru kaj esperu«◆

LA VELKINTA FOLIO

Lidja Zamenhof

S-ro Henriko ne mortis, kiel opiniis multaj samideanoj.

El kie devenis la famo pri lia morto?

Kiam iu, tre sindonema, forlasas siajn amikojn kaj forveturas en danĝeran, malproksiman vojaĝon, li dividas kun la forlasitoj siajn impresojn kaj anime estas kun ili, konigante siajn aventurojn, sukcesojn kaj malsukcesojn. La forlasitoj ofte parolas pri li, rememoras liajn agojn, kutimojn, kaj senpacience atendas leterojn. Kiam letero alvenas, ili legas ĝin fervore, ĝoje, kaj longe, longe nutras sin per ĝi, ĝojante, kvazaŭ pro trezoro.

Subite la leteroj ĉesas venadi. Tempo pasas. La maltrankvilaj amikoj skribas, telegrafas — sed ricevas nenian respondon. La maltrankvilo faŝigas doloro, la necerteco — funebra certeco: li pereis.

En sia juneco s-ro Henriko estis fame konata samideano, unu el la » eminentuloj « kaj komandantoj de la granda armeo de paco. Ne ekzistis oferoj, kiujn li ne metus sur la altaro de 1^a ideo; ne ekzistis baroj, kiuj povus ĵin haltigi, nek ventoj, kiuj povus estingi la flamon de lia fervoro.

Poste li laciĝis. La birdo mallevis la flugilojn kaj refluĝis teren. Kaj tie, sur la tero, svarmas amasoj, batalantaj ne pro ideo, sed pro la ĉiutaga pano. Kaj la ideano, refluĝinte teren, forgesis rigardadi supren kaj restis malsupre.

Tempo pasadis. Esperanto ne interesas plu s-ron Henrikon. Tio ja estas utopio; ĝi havas nenian ŝancojn. Ĝi taŭgas por junuloj, sed seriozaj homoj havas ion alian por fari.

La verda pac-armeo iris ĉiam antaŭen, sed en ĝia stabo ne estis plu s-ro Henriko. Aliaj pioniroj fariĝis komandantoj kaj vigle gvidas la armeon al la venko. Oni honoras tiujn, kiuj pereis sur la posteno, oni forgesas tiujn, kiuj nerimarkite malrapidigas la paŝojn kaj restas malantaŭe.

Multaj jaroj forpasis.

S-ro Henriko sidas en sia kabineto. Nun li havas novan »manion«. Dio gardu — ne Esperanton, nek ian ajn »ismon«. Lia nova ŝataĵo estas io utila kaj agrabla, io, kio vere dolĉigas la hejman vivadon kaj permesas al homo, sidanta en sia ĉambreto, sorĉe aŭdi malproksimajn, misterajn, de la tuta mondo alvenantajn voĉojn.

Li sidas ĉe la aparato kaj kaptas ondon post ondo, sonon post sono. Ĉe la turno de lia mano voĉoj malaperas, forkuras en spacon, neaŭdeblaj plu por lia orelo — anstataŭe aperas novaj, kvazaŭ pro turno de ringo de potenca sorĉisto.

Sonas »jazz-bandoj«, koncertoj, deklamoj, prelegoj, komunikoj. Ondoj vibras tra la spacoj, serĉas favorajn aŭskultantojn kaj karesas iliajn orelojn per revemaj valsoj, viglaj mazurkoj, grandiozaj priskriboj de famekonataj temploj aŭ sekvindaj konsiloj pri plej bonaj pudingaj pulvoroj.

La radio-bulteno kuŝas sur tableto, for de li. Plej agrable estas kaptadi ondojn trafe-maltrafe, ne sciante, kion ili flustros en la oreleon. Jam la tutan vesperon s-ro Henriko sidas ĉe sia aparato. Li estas jam laca de tiu haoso de diversaj melodioj, diversaj temoj kaj diversaj lingvoj. Ekregas lin nova sento — bezono de harmonio, kvazaŭ senkonscia sopiro al ia sintezo kaj rememoro pri io, iam amata, hodiaŭ forgesita. For tiun senton, kiun inspiris certe nur trolaciĝo de la tuttaga profesia laborado! Ni distru nin! ankoraŭ unu ondon ni kaptu!

Trafe-maltrafe li turnas la korbon. Venas novaj sonoj. Sed ĉu vere novaj por li? Iam, antaŭ longe, li ja aŭdadis ilin. La mano forfalas de la korbo. Li aŭskultas tiel, kiel oni rigardas vizion el transmondo. Lian koron io premas, io ekkaptis lin je la gorĝo.

Li fermas la okulojn. Aperas vizioj. Vizioj de l' tempo pasinta, en kiu li, malriĉa studento, estis pli feliĉa, ol nun. Vidiĝas svarmantaj amasoj — unu frate premas la manon de l' alia — sur ĉies brusto brilas malgranda stelo — la verda stelo. Kaj inter ili — li, feliĉa, plena de entuziasmo...

Kaj la alportata de l' radio melodio, tiel bone konata, tiel kara al ĉiu esperantisto, sen laŭtiga tubo potenciĝas en liaj oreloj kaj kreskas en horon, en la ĥoron, kiun iam, en malproksima tempo, li mem partoprenis, kantante kun la tuta fervoro de juneco la kanton pri l' espero. La kanto finiĝis. Nun eksonas vortoj. Vivaj vortoj de tiu lingvo, kiun li iam amis, kaj poste malkonfesis. Li aŭdas la malnovan poeziaĵon:

Se longa sekeco aŭ ventoj subitaj
Velkantajn foliojn deŝiras,
Ni dankas la venton, kaj, repurigitaj,
Ni forton pli freŝan akiras...

Do ili vivas! Ili vivas kaj fieras. Kaj li? Pri li neniu plu pensas. Li estas la velkinta folio — li mortis! Kaj tiumomente li eksentas sin folio, kiun ventego faligis teren, kiun, kuŝantan sur la tero, premas homaj piedoj... Tie, sur la branĉoj verdas novaj burĝonoj; li, la defalinto, baldaŭ enpre mota en la teron, ĉesos ekzisti.

Li deŝiras la aŭskultilon de la kapo. »Vere mi fariĝas tro nervema. Certe mi devas ripozi. Kio pasis, tio ja estas pasinta!«

Sed malica koboldo frustras en lian koron: »He, ĉu vi nur estas tute certa, ke tio pasis?« Io logas lian penson al la aŭdita versaĵo. El la polvo de forgeso li eltombigas la ceterajn strofojn, — al tiuj miksas sin aliaj poeziaĵoj kaj ĥaose bruas en lia kapo. Ĉu li ne sukcesos ordigi tiujn malordigitajn pensojn? Li ja havas ie ankoraŭ la libron...

El fundo de malnova librokesto li eltiras flaviĝintan, disfalantan libron kaj komencas legi... ♦

Tri poemoj

Violeta Paula Cappella

Kateto

Dormas mia kato en la lito,
Dormas kaj la sonĝo estas bela,
ĝi rigardas mil papiliojn, birdojn, kaj musojn,
freŝa lakto estas en la telero
kaj la klara akvo tuŝas ĝian muzelon.

Heliko

Ĝi iras malrapide,
ĝi havas tutan tempon
aŭ la tempo eble
ne ekzistas por ĝi
Milda heliko,
eta promenanto de la folioj.
Ĝi lasas brilan vojon,
efemeran atestandon de ĝia paŝo por la vivo.

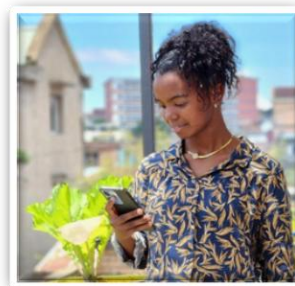
Miaj floroj

Tre belaj miaj floroj
kiuj havas sovaĝan odoron
kvazaŭ ili estus el la ĝangalo.
Etaj floroj en argilaj potoj:
se mi loĝas sur la prerio,
mi liberigos la semojn
por ke viaj infanoj kresku liberaj.

Navalona Lahatriniaina

Erika Godo

Profunda vojaĝo en fragila forto de homaj rajtoj.

"Floroj en Mizero" estas potenca verko, kiu ne nur rakontas historion, sed ankaŭ malfermas la koron de siaj legantoj. La libro priskribas la vivon de malagasa familio trafita de naturkatastrofo, malriĉeco, kaj familia disiĝo. La voĉo de la rakontantino, Navalona, estas intima kaj honesta, kio faras la sperton preskaŭ konfesa. Ŝi kondukas nin tra siaj memoroj kun simpla sed trafa lingvo, kaptante la doloron, la esperopecojn, kaj la silenta persistemo de infano devigita tro frue alfronti la malmolan flankon de la vivo

La rakonto komenciĝas per la inundo, kiu simbolas ne nur fizikan detruon, sed ankaŭ la komencan disfalon de la internaj rilatoj de la familio. La detruo de ilia ligna domo ne nur signifas la pardonon de ilia hejmo, sed ankaŭ la pardonon de ilia identeco kaj historio. Tio estas ofta temo en situacioj de krizoj, kie la naturo, en siaj nekontrolitaj formoj, reflektas la neantaŭviditajn malfacilaĵojn, kiuj kaŭzas problemojn eĉ al la plej solidaj familioj.

La verko ankaŭ esploras la temon de respondeco en familiaj rilatoj. Fanja, unu el la ĉefaj karakteroj, montras profundan valoron de familio per siaj oferoj por la bono de sia fratino. Tamen, ĉi tiu respondeco ankaŭ kondukas al konfliktoj, kiuj povas pligrandiĝi en tempo de krizo. La decidoj faritaj de la karakteroj reflektas la kompleksan dinamikon inter sekureco, edukado, kaj familia unueco.

"Floroj en Mizero" estas esplorado de la efikoj de krizoj sur familiaj rilatoj. La inundo malfermas la pardonon al novaj defioj, kiuj testas iliajn valorojn kaj forton. La dilemoj, kun kiuj la karakteroj frontas, ilustras la malfacilajn decidojn, kiujn oni devas fari en tempo de krizo, kaj la konsekvencojn, kiujn ili havas por la familio. La rakonto servas kiel grava memorigilo pri la kompleksaj aspektoj de vivo, kie la limoj inter sekureco, edukado, kaj familia unueco ofte estas nebuligitaj.

La aŭtoro sukcesas montri la kontraston inter la fizika laceco de Fanja kaj ŝia interna forto, kiu restas nerompebla malgraŭ la premoj. Tiu ĉi parto de la verko estas aparte potenca, ĉar ĝi montras, kiel sinifero ofte okazas en silento, sen rekono, sen laŭdo — sed kun profunda amo.

Ŝi ne nur rakontas pri sia soleco en la libro, sed ankaŭ pri la konfuzo, kiun infano sentas, kiam la mondo ĉirkaŭ ŝi ŝanĝiĝas sen klarigoj. La foresto de la patrino, la malproksimiĝo de la fratino, kaj la manko de iu ajn, kiu aŭskultus ŝiajn zorgojn, faras la rakonton ne nur socia dokumento, sed ankaŭ psikologia esplorado de la emocioj kaj spertoj de infano en krizo.

"Floroj en Mizero" estas profunda kaj emocia verko, kiu esploras la kompleksajn aspektojn de familia vivo en tempo de krizo. Per la voĉo de Navalona, la leganto estas invitita en la mondo, kie la forto de homaj rilatoj estas testita, kaj kie espero kaj amo ludas gravan rolon en la vizaĝo de malfacilaĵoj. La rakonto reflektas universalan temon de la homa kondiĉo, resonante en la koroj de ĉiuj legantoj. ◆

Ranja Zafinifotsy: la Esperantisto de la Jaro 2025

Afiŝita en

27 fojojn ekde 1998 ĝis 2024 internacia juĝkomisio atribuis la honoran titolon “La Esperantisto de la Jaro”, sed la 27a atribuo estis la lasta. Tamen la novaĵretejo “La Ondo de Esperanto” la 25an de januaro anoncis “popolan voĉdonadon” por “La Esperantisto de la Jaro 2025” kaj funkciigis voĉdonilon kun 12 kandidatoj (fakte 13, ĉar en la listo estas du fratoj-kunaŭtoroj).

La voĉdonado finiĝis la lastan minuton de la 31a de januaro.

Dum ĉi tiu semajno voĉdonis entute 400 personoj, kiuj donis 611 voĉojn al unu, du aŭ tri kandidatoj.

La rezulto de la voĉdonado

114 Ranja Zafinifotsy

111 Rafael Henrique Zerbetto

94 Fernando Maia Jr.

59 Aleksander Korĵenkov

46 Floréal Martorell

36 Anatolij Ionesov kaj Vladimir Ionesov

36 Povilas Jegorovas

32 Irina Gonĉarova

24 Pawel Fisher-Kotowski

22 Dennis Keefe

19 Wolfgang Kirschstein

18 Sten Johansson

Ranja Robertine Jeanne d'Arc Lydie Zafinifotsy Ep Randrianandrasana estas 29-jara malagasa esperantistino kaj direktorino de lernejo en malriĉa kvartalo de Antananarivo. Ŝi preferas la Esperantan prononcon Ranja de sia persona nomo al la malagasa Ranĵ, dum ŝia familia nomo Zafinifotsy estas prononcata Zafinifúc.

Esperanton ŝi eklernis en 2018, kaj en 2021 ŝi iniciatis la refondon de Malagasa Esperanto Junulara Asocio kaj elektiĝis ties kasistino. Komence de 2022 ŝi debutis kiel Esperanta verkistino per la rakonto "La sorto de Aina".

En 2022 la estraro de UEA elektis ŝin ano de la Afrika Komisiono de UEA. En decembro 2022 ŝi partoprenis kun sia eta filo en la 8a Afrika Kongreso de Esperanto en Senegalio. En 2023 ŝi gajnis en la konkurso "Partoprenu IJK-n" de TEJO. En la 108a Universala Kongreso en Torino kaj la 79a Internacia Junulara Kongreso en Lignano Sabbiadoro (ambaŭ en 2023) ŝi estis la sola partoprenanto el Malagasio. En Torino ŝi sukcese trapasis la KER-ekzamenon B2.

Ŝi instruas Esperanton en sia lernejo kaj inter siaj parencoj kaj konatoj. En la Instruista Seminario en Antananarivo en januaro 2024 kaj la samloka Kristana Esperanto-Seminario en marto 2024 pluraj dekoj el la partoprenantoj estis ŝiaj lernantoj. En la 109a UK en Aruŝo (2024) ŝi estis ano de la Loka Kongresa Komitato kaj gvidantino de la infana kongreseto.

En februaro 2025 Ranja ĉeforganizis la sestagan Malagasan Esperanto-Seminarion en Antananarivo kun 42 partoprenantoj el Malagasio, Germanio kaj Litovio. Ŝi ĉeforganizis ankaŭ la 4an Malagasan Esperanto-Seminarion en oktobro 2025 kun 49 partoprenantoj. En ambaŭ seminarioj pli ol duono da partoprenantoj estis ŝiaj (eks)lernantoj, kaj kelkaj el ili jam mem ekinstruis Esperanto.

En 2025 la eldonejo "Lemuro" (Germanio) en Wiesbaden eldonis kvin ŝiajn librojn en presita formo.

Gratulon al Rajna, kiu estas kontribuanto de nia revu!

Fonto: Ondo de Esperanto

La Sorto de Aina

Ranja Zafinifotsy

Daŭrigante la enhavon de numero 008

Estis nur mi, Sarobidy, kaj la patrino de Fitia en la granda ĉambro. Mi volis foriri, sed Sarobidy gestis, ke mi atendu iomete. Li intencis porti min hejmen. Mi denove sentis ekstreman ĝojon invadi mian koron; mi intencis pasigi pli da tempo kun li.

Mi demetis mian jakon, ĉar estis al mi tiel varme post trinkado de la teo. Sarobidy ekkriis, kiam li vidis la cikatron sur mia brako.

- „Kio okazis al vi?“, li demandis. „Kio estas tiu signo sur via brako?“

- „Estas bone“, mi respondis, provante kaŝi la cikatron parton. „Ĝi estas cikatro, kiun mi havis de kiam mi estis malgranda. Sed kreskante, ĝi ankaŭ kreskas kun mi.“

- „Sed ĝi aspektas kiel litero.“

- „Jes, ĝi estas la litero A. Mia patrino pensas, ke mi estis bruligita intence per gladilo, kiam mi estis bebo. Kaj ŝi prenis tiun ĉi literon por igi ĝin la inicialo de mia antaŭnomo.“

Per ĉi tiuj vortoj, mi eksilentis. Mi konstatis, ke mi diris tro multe. La panjo de Fitia demandis min, kial mia panjo ne sciis precize, kio okazis al mi. Ĉar kutime, se ŝi estus mia vera patrino, ŝi devus scii, kial tiu litero estas gravurita sur mia brako. Mi devis diri al ili la veron pri mi, pri mia adopta patrino.

Estis jam preskaŭ taglumo, kiam Sarobidy kaj mi forlasis la domon. Ili tiel interesiĝis pri mia rakonto, ke ni ne rimarkis, ke la tempo pasis. Sarobidy lasis min eliri antaŭ nia kabano kaj foriris baldaŭ. Mi volis inviti lin por teo, sed mi tro hontis pri nia mizera domo.

Mi kuŝis en lito kun larĝe malfermaj okuloj. Mi ne povis dormi tiun nokton, pensante pri Sarobidy. Mi havis lian vizaĝon profunde en miaj pensoj. Mi eĉ ne plu povis pensi pri io alia.

La sekvan matenon, surprize, Sarobidy venis al nia domo. Li estis aparte bela kaj eleganta. Liaj striktaj ĝinzoj perfekte taŭgis por li. Kaj lia rideto nur pliigis la sentojn, kiujn mi havis por li.

Mi tre hontis inviti lin al mia humila loĝejo, sed li ne hezitis promeni tra la arbaro, kiu servis kiel nia pordo.

Post malgranda taso da teo, ni foriris por veturi al la patrino de Fitia. Ni diskutis pri ĉio kaj nenio survoje. Ni ridis. Foje ni eĉ tenis manojn, sen rimarki tion, ni estis tiel feliĉaj.

Subite stranga bruo venanta de la motoro fortranĉis nian agrablan diskuton. Post surdiga zumado, la motoro eksilentis kaj la aŭto haltis. Ni ankoraŭ estis malproksime de la hejmo, kaj la ĉirkaŭaĵo estis arida. Ruĝetaj herboj ornamis ambaŭ flankojn de la vojo. Neniuj birdoj en la blua ĉielo.

Estis varmege. La suno brilis tiel, ke mi devis porti la ruĝan ĉapelon, kiun Fitia donis al mi antaŭ ol ŝi foriris. Sarobidy komencis ekzameni la maŝinon dum kelka tempo, dum mi sidis trankvile sur la kompatinda herbo apud la aŭto. Mi admiris mian misteran knabon, silente. Mi ne plu havis la vorton por priskribi kiom ĉarma li estis. Liaj dikaj nigraj haroj brilis en la suno kaj lia eta akra nazo aspektigis lin kiel fama artisto.

Post kelkaj provoj li ne povis fini la riparon. Li devis telefoni al mekanikisto. Atendante la alvenon de la sinjoro, Sarobidy sidiĝis apud mi. Mi denove sentis tiun ĉi misteran senton; mia koro bategis, mia ŝvito komencis kovri mian vizaĝon, kaj miaj manoj tremis. „Ho! Kiel stranga estas la amo!“, mi diris al mi.

- „Kio okazis al vi? li flustris. Estas varme, sed vi tremas.“

- „Mi fartas bone“, mi respondis mallaŭte.

Li ridetis, rigardante min moke. Eble li sciis, kion mi sentas en mi. Sed mi provis kaŝi tion.

- „Fine“, mi suspiris, „jen la vento, mi pensis, ke mi forpasos kun tiu ĉi freneza varmege.“

- „Ne nur la varmege, Aina, estas io alia, kio ĝenas vin.“

- „Kio?“

- „Mi pensas, ke vi amas min“, li rikanis.

- „Sed vi estas tute freneza, Sarobidy!“

Mi estis embarasita. Kiel li povus diveni miajn sentojn. Mi ne sciis, kion diri aŭ kion pensi.

- „He! Ne estu tiel timema! Jen aferoj, kiuj okazas.“

- „Sed kiel ...“

Mi ne finis mian frazon kaj mi sentis liajn lipojn froti miajn, kun neklarigebla moleco. Feliĉo! Paradizo sur la Tero! Ĝi ankoraŭ ekzistas. Mi sentis mian kapon turniĝi; mi sentis, ke la mondo haltas kaj estas nur ni du sur ĉi tiu planedo. Ni eĉ ne rimarkis la alvenon de la mekanikisto. Li eble jam sufiĉe atendis kaj ŝajnis tusi por altiri nian atenton.

- „Ho, junuloj“, li suspiris.

- „Pardonu, sinjoro“, Sarobidy tuj ekstaris.

- „Ne gravas. Mi rapide rigardos la aŭton, ĉar mi iom hastas.“

- „Bone, dankon.“

La telefono sonoris. La panjo de Fitia telefonis al Sarobidy, demandante, kie ni restis. Tuj kiam la aŭto estis riparita, ni revenis sur la vojon rapide.

- „Ĉu vi ne frenezas, ke mi kisis vin?“, Sarobidy demandis min.

- „Ne, kial vi pensas tiel?“

- „Ĉar mi surprizis vin sen peti vian permeson.“

- „Ne zorgu! Sed mi bedaŭras, se mi ankoraŭ ne povas kisi.“

- „Ho jes! Ĉu estas via unua fojo?“

- „Jes! Ĉu mi povas demandi vin pri io?“

- „Jes, ne hezitu.“

- „Ĉu vi amas min?“

- „Jes Aina, ekde la unua tago, kiam mi vidis vin, mi ne povis pensi pri io alia.“

Mi dankis la Ĉielon pro tiu ĉi tago. Tiu, kiun mi amis, amis ankaŭ min. Kion alian mi povus voli? La doloroj de la pasinteco ŝajnis malaperi; miaj internaj vundoj resaniĝis.

La patrino de Fitia jam atendis nin ĉe la pordo. Portante longan blankan robon, ŝi aspektis kiel anĝelo. Ŝiaj haroj en bukloj kaj ŝiaj oraj orelringoj elstarigis ŝian belan vizaĝon. Kiel mi volus aspekti kiel ŝi!

- „Ĉu vi fartas bone?“ , ŝi demandis, vidante nin alveni.

- „Jes“, Sarobidy diris per la kapo.

Li jam telefone klarigis, kio okazis al ni. Ŝi tre maltrankviliĝis pri ni, kiel montris ŝia vizaĝo.

Post taso da teo, ŝi kondukis nin al ĉambro tiel granda kiel korbopilka ludejo. La pordoj estis tiel grandaj, ke eĉ 3 dikaj virinoj povus eniri samtempe, sen la plej eta problemoj.

Sennombraj sportaj ekipaĵoj plenigis la ĉambron. Ĉio estis nova kaj ĵus instalita. Mi ne sciis kiel uzi ilin aŭ kiel ĉiuj funkciis, sed mi ne kuraĝis demandi. Mi nur pensis pri tio, kiel mi purigos la ĉambron kun ĉiuj ĉi aferoj en ĝi.

- „Ĉio ĉi estas via, Aina“, la patrino de Fitia diris, fiksrigardante min per siaj brunaj okuloj, kun rideto sur la lipoj.

Mi preskaŭ svenis, kiam mi aŭdis tiujn vortojn. Mi scivolis, ĉu mi aŭdis ĝuste aŭ ĉu miaj oreloj ludas trukon al mi. Mi frostiĝis. Eĉ miaj lipoj rifuzis moviĝi.

- „Aina, mia kara, ĉu vi aŭskultas min?“

La lasta persono, kiu nomis min "mia kara", estis panjo. Ŝi kutimis paroli al mi tiel. Ĝi alproksimigis nin, kaj mi ankoraŭ sentis ŝian amon profunde en mi, ĉiufoje, kiam ŝi diris tiun vorton al mi.

- „Jes, sinjorino, sed mi pensas, ke mi ne komprenis, kion vi diris al mi.“

- „Mi diris, ke tiu ĉi gimnastikejo estas via.“

- „Bone! Mi purigos ĝin tuj, sinjorino. Ne zorgu.“

- „Ne, vi ne komprenas mian ofertan. Mi volas diri, ke mi donacas al vi ĉi tiun salonon kun ĉiuj aĵoj en ĝi.“

- „Sed sinjorino, kial? Cetere mi ne scias, kion fari kun ĉio ĉi.“

- „Mi klarigos, ne zorgu. Kaj Sarobidy, li helpos vin estri la salonon.“

Kia bona novaĵo! Tiu ĉi grandega ĉambro kun la tuta luksa aparataro tie estis mia. Sed kial? Mi estis kaj feliĉa kaj maltrankvila. Ĉar la plej multaj el la riĉuloj neniam fordonas aferojn senpage, ili ĉiam atendas ion rekompence. Kion ŝi povus atendi de mi? Mi miris. Mi nur atendis ŝian klarigon antaŭ ol diri dankon. Krome, mi havis dubojn, mi ne sciis, ĉu estas racie akcepti tiun ĉi tentan proponon, aŭ ĉu mi devas rifuzi.

La suno estis tre milda tiutage; la vento blovis kaj la nuboj kolektiĝis. La pluvo ne estis malproksima. Mi amis la pluvon, ĝi memorigis min pri panjo. Kiam pluvis, ŝi restis antaŭ la fenestro, admirante la gutojn falantajn sur la teron. Kaj la melodio, kiun ni aŭdis tra la pluvo, donis esperon kaj la ĝojon vivi. Ĉar post malbona vetero, bona vetero. Post la pluvo, la suno brilos. En mia vivo, kvankam mi havis amason da problemoj, mi ĉiam pensis, ke pli aŭ malpli frue mi gustos feliĉon, kaj mia feliĉo jam komencis frapi la pordon. Estis Sarobidy, mia amo.

Mi perdiĝis en miaj pensoj, la panjo de Fitia prenis mian brakon kaj dolĉe ridetis al mi; ŝi certe divenis, kion mi pensis.

- „Aŭskultu min, mia karulino!“, ŝi diris. „Mi rakontos al vi bonegajn novaĵojn, sed ne zorgu, estas nenio malagraba.“

- „Jes sinjorino, mi aŭskultas vin“, mi diris per tremanta voĉo.

- „Fakte mi estas via panjo.“

Miaj okuloj malfermiĝis kaj miaj kruroj tremis, ke ili ne plu povis teni min. Mi sidiĝis milde, kaj sentis, ke mia spiro malrapide malfortiĝas. „Ĉu mi ankoraŭ estas sur la tero?“, mi scivolis. Sarobidy tuj iris por preni akvon. La patrino de Fitia, ankaŭ mia patrino, se Dio volis, sidiĝis antaŭ mi. Ŝiaj teneraj manoj karesis mian vizaĝon. Kial estis tiom da diferencoj inter ni du! Ŝia haŭto estis tiel delikata, dum la mia estis tiel malmola.

- „Pri kio vi pensas?“, ŝi demandis. „Ĉu vi ne estas feliĉa?“

- „Jes, mi estas, sed mi ne povas kredi tion.“

- „Vidu, jen la marko sur via brako, mi metis ĝin sur vin. Mi scias, ke tio estis kruela de mi, sed mi nepre volis trovi vin post kelkaj jaroj.“

- „Sed kial vi do forlasis min?“

- „Vi jam scias la malfacilaĵojn, kiujn mi havis kun via patro, mi devis forlasi vin, sed mi bone sciis, kiom multe vin amas tiu ĉi sinjorino, al kiu mi donis vin. Ŝi ankoraŭ ne havis infanojn, kiam ŝi akceptis vin.“

Mi trinkis la akvon kaj eksilentis. Mi ne volis plu memori la pasintecon, mi volis nur ĝui la nunan momenton. Kelkaj larmoj fluis sur miaj vangoj, mi finfine estis feliĉa. Mia patrino, kiu malaperis dum tiom da jaroj, reaperis, en neimagebla maniero, en mia vivo. Mia feliĉo estis kompleta. Kion alian mi povus peti? Nenion. La bona Sinjoro prenis mian unuan patrinon, kaj donis al mi la duan, ĝuste kiam mi plej bezonis ŝin. Dio vere planas ĉion! Tiuj, kiuj havas fidon, neniam estas perditaj, mi nur tiam konstatis. Kiomfoje mi surgenuiĝis, petegis Dion, ke li montru al mi la vojon, ke Li lumigu kaj priligu mian sunon, sed la rezultojn mi ricevis nur nun. Mi eĉ kelkfoje pensis, ke Li ne ekzistas, kaj ke Li ne respondas al la preĝoj de malriĉuloj kaj suferantoj. Sed mi eraris.

La sekvan tagon, mi kaj mia frato kaj fratino iris loĝi kun panjo. Ili estis tiel feliĉaj ke ili povis daŭrigi sian edukadon sen zorgi pri kotizoj, provizoj kaj ĉio ĉi. La vivo pluiris kiel la mekanismo de horloĝo.

Ne estis malfacile akcepti, ke ŝi estas mia vera panjo. Ŝia korinklino plenigis min per ĝojo, ĉiutage. Mi rakontis al ŝi pri mia rilato kun Sarobidy, sed ĝi devis esti rompata. Ni ja estis duonaj gefratoj. Tamen ni konservis kontakton, kaj ni ankoraŭ amis unu la alian, sed alimaniere. Danke al panjo, ni povis disiĝi sen havi gravajn vundojn. Ho jes! Tia estas la vivo!

Sarobidy kaj mi kune prizorgis la gimnastikejon, li instruis al mi ĉion. Sed ĉar nia patro kaj ties edzino tiom indignis pri nia patrino, ni devis foriri iom poste, por eskapi el iliaj intencoj mortigi la patrinon. Feliĉe Sarobidy estis tie por averti nin. Ĉio devis esti vendata. Ni ekloĝis ĉe Fitia, kie ŝi daŭrigis siajn studojn. Ni rekomencis nian vivon. Kia ĝojo kaj feliĉo!

Mi volis daŭrigi miajn studojn, sed mi ne plu havis tro da emo al lecionoj kaj esploroj. Mi koncentriĝis pri tio, kiel gajni monon kaj havi pli bonan vivon. Mi sukcesis, kun la helpo de mia familio. Mia aminda familio.

Jaroj pasis, mi trovis la viron de mia vivo; aŭ eble inverse, la viro de mia vivo trovis min. Ni geedziĝis kaj foriris por vivi kune.

Mia sorto estis vivi en mizero antaŭ ol gustumi la mielon de la vivo. ♦

Ieda Freitas

Mi revas pri mondo

Mi revas pri mondo kie

Paco regas,

Kaj ĉiu estas amata.

Mi revas pri mondo kie

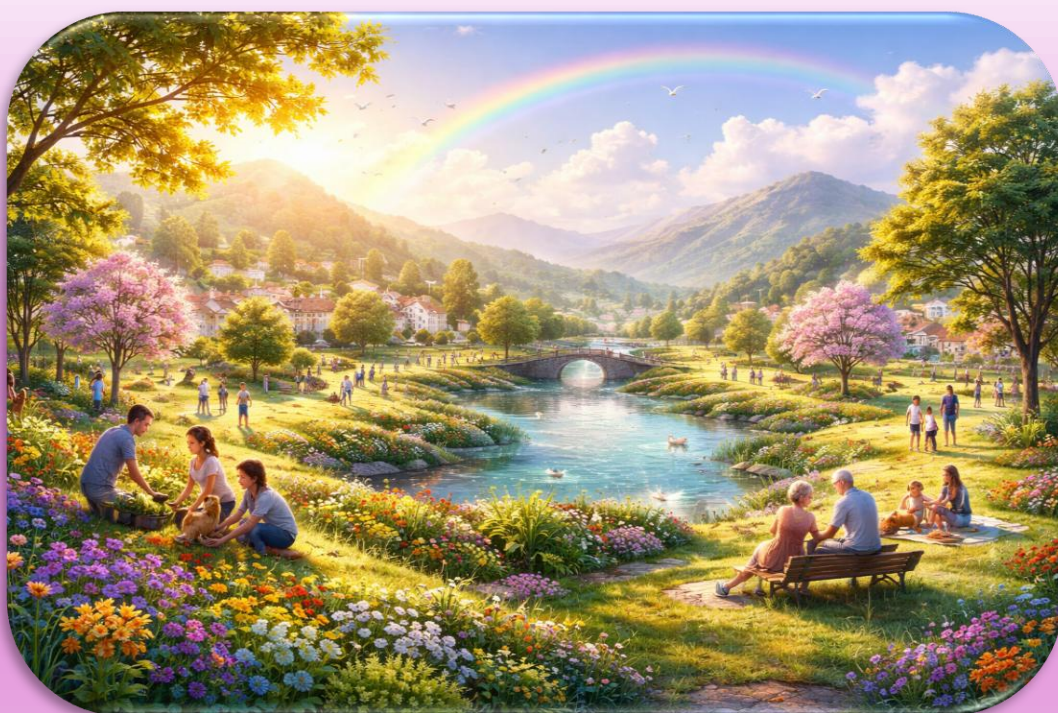
Homoj helpas unu la alian,

Kaj ĉiu havas kion ili bezonas.

Mi revas pri mondo kie

Ĉiuj estas feliĉaj,

Kaj ĉiuj havas esperon.

Lumo sur nia vojo

Ieda Freitas

*Esperanto venas por
alporti al ni bonan
lernan sperton,
plenan de amo.
Lerni Esperanton
kaj alporti pacon
kaj esperon al la mondo
estas lumo,
kiu brilas sur nia vojo,
kun multe da saĝo por ni ĉiuj.*

SUPERANTE ANTAŬJUĜON POR AMO AL LA DIFERENCO

Ieda Freitas

Nur la am' igas nin bone
Antaŭ juĝ igas nin malbone
Kaj la vero por ni estas
La modelo de Jesu'
Nia lumigita gvidilo
Ekzemplo de humileco
Antaŭ juĝ igas nin malsanajn
Nur la am' igas nin bone
Tio estas la realaĵo
En la mond' kie ni vivas
Detruante la barojn
Ekzistantaj inter ni.
En la politiko, kaj religio
Kaj socia ankaŭ.
Vidante niajn fratojn
Sem distingo de koloro
Ni estas kompromitaj animoj
Klopodante progresi.
Denove profitante
La bela oportuneco
Diferenco inter ni
Neniam plus ekzistos
Kaj jes la unuiĝo
De la tuta Homaro

LA ĜARDENO DE LA ESPERO

(O Jardim da Esperança)

Ieda Freitas

Grandioza Marŝo de Karnavalo

Letra Original: Inspirada em "A Jardineira" (1938)

Ideais: L. L. Zamenhof

Lingvo: Esperanto

Ho ĝardenisto, kial vi estas tiel malĝoja?
Sed kio okazis al vi?
Rigardu supren, kie la stelo insistas
Pri brilo en la ĉielo, kiun la tago forgesis.
Ne plu ploru pro la floro, kiu laciĝis,
Ĉar en la lulilo de la mondo estas semo, kie ĝermis
la revo de Zamenhof por reunuigi la tutan homaron.
Venu kultivi amon per viaj manoj,
Por akvumi la teron, kiu sopiras feliĉon,
Ĉar kie estis la dorno de doloro,
Hodiaŭ floras vera espero.
Parfumo estu la universala lingvo,
Alportante helpon kaj pacon al la koro,
Ĉar en la ĝardeno, ni ĉiuj estas unu,
Kaj la ĝojo de amo estas tio, kio kontentigas.

ESPERU ESPERANTON!

La aĝo obstine rifuzas
Vigligi por iu konker',
Sed se Esperanton mi uzas,
Ĉu vivu pri bono esper'?

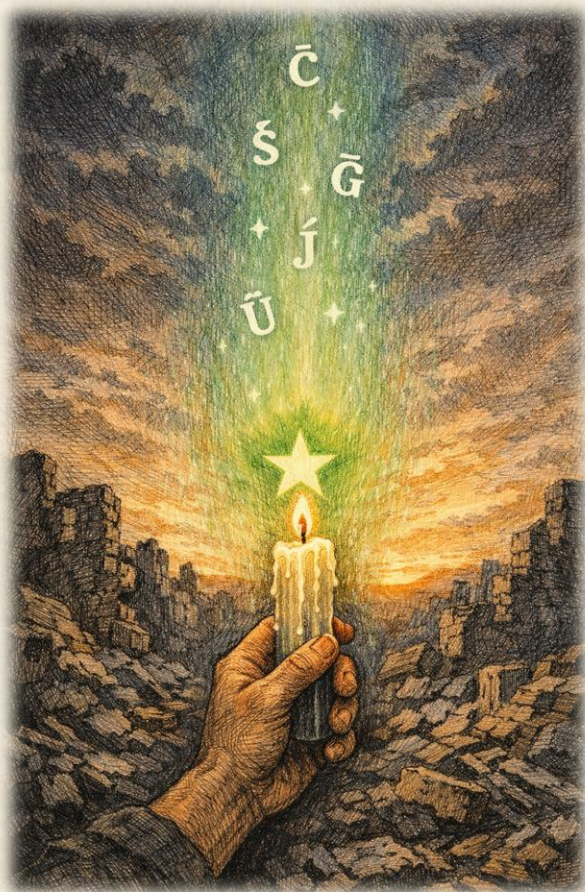
KLARA ILUTOVIĆ

La voĉo kulpiga alfluas
Atake de iu demon',
Sed se Esperanton mi ĝuas,
Do, eble, por mia pardon'?

La sobra humor' preme rongâs,
Doloras la viv' ĉiam pli,
Sed se Esperanton mi sonĝas,
Ĉu ĝi plu amikas kun mi?

La vivo timigas kaj ŝokas
Per nova kaj nova malben',
Sed se Esperanton mi vokas,
Ĉu lasos ĝi min sen subten'?

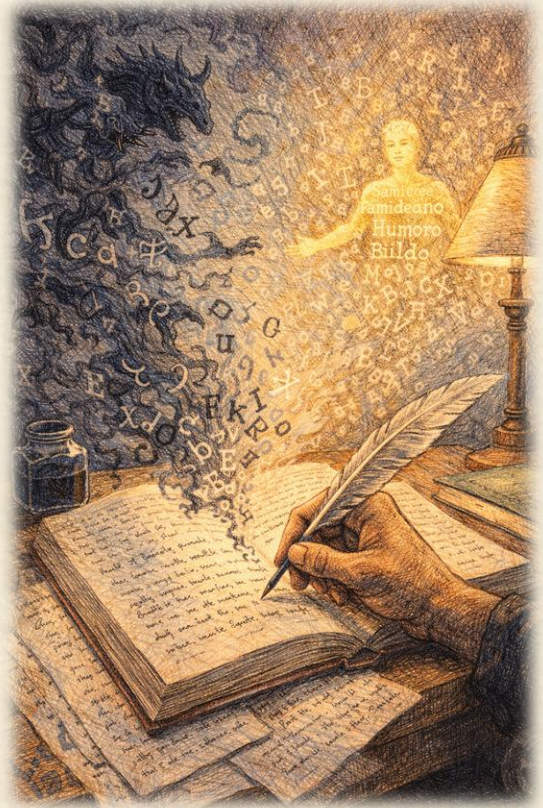
En forta venkem' kaj rezisto
Al ajna malhela movad'
Esperu, do, esperantisto,
Esperanton por ĝia helad'!

MEDITOJ DE L' POETO

Klara Ilutoviĉ

Traduki versojn estas vive senti
poemon ĝis la lasta versoguto.
Ne ĉiam, tamen, eblas ĝin prezenti
sen iuj rompoj de l' poema tuto.
Hezitoj, rememoroj kaj forstreko –
malobeema estas l' idealo.
Ĉu flankeniĝ' ioma estas peko
kontraŭ spirito de l' originalo,
se el la fremda vorto-oceano,
kun ties leĝoj, trajtoj kaj honoro,
aperas la poem' -“samideano” –
parenci laŭ la bildo kaj humoro?
Ne gusto, ne sonoro, sed aromo.
Ne trista voĉo, sed melankolia.
Ja ankaŭ alivestiĝinta homo,
restante l' sama, ŝajnas la alia!
Fojfoje aliigi vortkaskadon
insiste trudas ĝia sencaranĝo,
sed kiel kapti l' allaseblan gradon,
la trafajn limojn de l' konvena ŝanĝo?!
Penante “alivesti” la poemon,
prodigas vortrimedojn li aŭ ŝparas...
Por solvi la obstinan artproblemon,
la bona tradukisto ne eraras.

Pardonu min

Viktoria

La posttagmeza suno oblikve trapenetris la te-trinkejan vitran fenestron, surtabligante makulecajn lum-ombrojn sur la lignan tablon. Mi levis la te-tason kaj prenis malgrandan supon, kaj mia rigardo senvole falis sur la malplenan seĝon kontraŭe. Sur tiu seĝo devus sidi Belana— mia plej bona amikino, la koramikino nedisigebla de mi ekde la meza lernejo.

La memoro ĉiam aperas tiutempe kvietaj. Printempe, kiam ni aĝis dek kvar, ĉe la fenestra loko en la lerneja biblioteko, la sunradioj ĝuste karesis ŝian atentan profilon. Mi ĵus finlegis “Jane Eyre” kaj maltrankvilis pro manko de diskutanto, kiam ŝi delikate tuŝetis mian brakon: “Ĉu vi pensas, ke ĝusta aŭ malĝusta estas la decido de Jane forlasi Rochester?” Ŝiaj okuloj brilis, kvazaŭ entenante fragmentojn de la tuta stelplena ĉielo. Ekde tiu tago, niaj interparoloj neniam ĉesis.

Plenaĝiĝinte, nia amikeco daŭris per alia maniero. Ĉiutage je la dek-a matene, ŝia telefono ĉiam sonis ĝustatempe: “Divenu, kion malkovris mi hieraŭ? La flamarbono en la Okcidenta Laga Parko ekfloris, treege bele!” Aŭ je la dek-unua nokte, mi senpacience telefonis al ŝi kaj flustris: “La infanoj fine endormiĝis, mi ĵus legis linion el poemo, vi nepre devas aŭdi...” Kaj alflanke aŭdiĝis la fola brueto de ŝi turnanta paĝojn. Ni kunhavis ne nur vortojn, sed la tutan mondon vidatan tra ili—ŝi priskribis la arkon de ĉerizfloroj falantaj, mi konfidis la delikatajn ondegojn en la labordifektoj. Dudek tri jarojn, pli ol ok mil tagojn, ni preskaŭ neniam interrompis la kontakton, ĝis antaŭ du semajnoj.

“Ŝi promesis trifoje,” mi diris al Liza apud mi, miaj fingroj senkonscie glitante laŭ la rando de la te-taso. “Unue telefonante, ŝi diris ‘certe venos’ ; due renkontinte hazarde en librovendejo, ŝi prenis mian manon kaj diris ‘mi longe pripensis ĉi tiun rendevuon’ ; trie, nur antaŭ kvar tagoj, ŝi sendis mesaĝon: ‘eĉ la robo estas elektita, la helviola tiu’ .”

Liza suspiris: “Tia ja estas Belana. Ĉu vi memoras la mezlernejan tempon? Ŝi promesis iri kun vi printempe ekskursi, sed subite diris ‘morgaŭ ne iros’ la antaŭan nokton.”

Mi memoras. Estis la longe planita printempa ekskurso, senfinaĵo da noktaj babiladoj, senfinaĵo da revoj pri morgaŭ: ni interkonsentis porti belajn helbluajn robojn, pedali tra vento kaj suno, kun juvoj flirtetantaj, lasante post si vojon plenan je ridetoj kaj kantoj.

Ni ankaŭ interkonsentis, ke ŝi alportos la poezian kolekton de Tagore, kaj mi kunportos la “Elektitajn Verkojn de Ŝekspiro” . Ni trovos herbejon, sidos flanko-ĉe-flanke, dividos manĝaĵojn, legos poezion, babilados, kaj lasos la tempon malrapide flueti... Sed ĉiuj zorgeme vestitaj esperoj dispremiĝis en etajn pecetojn per ŝia simpla vorto “morgaŭ mi ne iros” en la telefona voko la antaŭan nokton.

Kompreneble mi tiam koleris, kaj kompreneble mi tiam seniluziiĝis.

Sed fine, mi tamen elektis pardoni.

Sed ĉifoje estas malsame.

Je la tria kaj dek-sepa posttagmeze, tago antaŭ la renkontiĝo, la telefon-ekrano ekbrilis per ŝia nomo. Mi respondis la vokon – fone regis nekutima silento.

“Morgaŭ... eble mi ne povos veni.” Ŝia voĉo estis tiel malpeza, ke ĝi preskaŭ flosiĝus.

“Kio okazis? Ĉu vi malsanas?”

“Ne, nur... subite aperis io.”

Tiam, longe akumulitaj emocioj subite ekfloris. “Subita afero? Belana, kioma fojo ĝi estas? Ĉiuj ni alĝustigis la horaron, Lili speciale revenis el alia urbo, Liza nuligis gravan kunvenon – ne por aŭdi vian ‘subitan aferon’!” Mia voĉo tremis. “Ne malgranda afero estas rompi promeson; ĝi povas eluzi fidon kiel delikata sablo, ĉu vi komprenas?”

Alflanke sekvis longa silento, tiel longa ke mi pensis la linion jam rompiĝinta. Fine, mi malsuprentenmis la telefonon, per movo tiom peza, ke mia manradiko doloris.

La sekvajn dek kvar tagojn, mia telefono nekutime silentis. Neniuj literaturaj dividoj matene, neniuj posttagmezaj pejzaĝaj priskriboj, neniuj noktaj subitaj komentoj. Subite mankis peceto de la vivo, kaj mi surpriziĝis malkovrante, ke tiu peceto estis tiom granda. La trian tagon, mi legis mirindan metaforon, kaj miaj fingroj instinkte premis la rapidan voknumeron “1” – tiu estis ŝia rapida numero – sed mi haste liberigis ĝin antaŭ ol iu respondis. La sepan tagon, preterpasante nian kutiman librovendejon, mi vidis en la vitrino novan verkon de ŝia plej amata poeto. Mi eniris kaj aĉetis du ekzemplerojn.

Je la sepa kaj kvardek tria hieraŭ nokte, la telefono denove ekbrilis per tiu konata nomo. La sonorilo obstine sonis sep fojojn. Mi profunde enspiris kaj premis la respondbutonon.

“Sen vi dum ĉi tiuj tagoj, mia mondo estas terure silenta.” Ŝia voĉo iom raŭkis. “Mi provis registri la momentojn, kiujn mi volis kunhavigi al vi – marde, la akvaj strekoj sur la fenestro aspektis kiel la strekoj de Van Gogh; merkrede, la interparolo en kafejo estus perfekta materialo por mikrorakonto; hieraŭ, mia filo diris frazon tiel surprizan... Sed kiam mi prenis la telefonon, mi ne sciis, ĉu mi ankoraŭ povas voki al vi.”

Ŝi paŭzis, kaj mi aŭdis mildan enspiron.

“Mi vizitis psikologon. Jen la unua fojo, ke mi konfesas al iu – mi timas promesi, ĉar mi timas seniluziigi. Ĉiufoje kiam mi promesas, mi sincere kredas, ke mi kapablos plenumi, sed alproksimiĝante al la momento, angoro inundas min kiel tajdo. Mi kredis, ke tio estas nur eta difekto, ĝis mi perdis vin dum dek kvar tagoj kaj komprenis kiom profunde ĝi vundas.”

Miaj okuloj komencis varmiĝi.

“Mia eraro ne estas la ĉi-foja maltrafiĝo, sed la sennombraj fojoj dum dudek tri jaroj, kiam mi igis vin adaptiĝi al mia kaprico. Vera amikeco ne devus ĉiam esti unuflanka indulĝo.” Ŝia voĉo sanglotetis. “Se vi ankoraŭ konsentas, mi volas lerni kiel fariĝi fidinda persono. Tre malrapide kaj mallerte, sed mi lernos.”

Ekstere la urbo ekbrilis per vesperaj lampoj, kaj la aŭtoj desegnis striojn da lumo. Mi firme tenis la telefonon kaj memoris la knabinon kun brilaj okuloj en la lernejo antaŭ dudek tri jaroj, memoris la junecon, geedziĝon, infan-nutradon kiun ni kune travivis, memoris la amason da kunhavitaj momentoj akumulitajn dum pli ol ok mil tagoj.

“Ĉu vi vidas la lunon ĉi-nokte?”
Mi fine malfermis la buŝon, kun iom malklara voĉo. “Mankas eta peceto, sed ĝi estas ankoraŭ bela.”

Alflanke alvenis ŝia retenita ploreto, sekvata de iu frotesusura bruo – ŝi certe kuris al la fenestro.

“Mi vidas.” Ŝi diris naze. “Kiel dum tiu nokta promeno ĉe la Okcidenta Lago en nia mezlerneja tempo, ĉu vi memoras? Tiam vi eĉ verkis la poemon ‘Nokto’, kaj vi diris, ke la neperfekta luno igas onin antaŭĝoji la venontan plenon.”

Ni babiladis du plenajn horojn, de la luno ĝis la lastaj legitaĵoj, de infanaj amuzaĵoj ĝis mez-aĝaj konfuzoj. Antaŭ ol malsuprenmeti, ŝi flustris: “Sabaton venontan, en sama te-trinkejo, je sama horo, mi alvenos duonhoron antaŭe. Ĉifoje ne promeso, sed interkonsento – sed mi alvenos kun ĉiu sincereco, kiun mi devus alporti al promeso.”

Hodiaŭ mi denove sidas ĉe ĉi tiu tablo. La horloĝo sur la muro montras la duan kaj dudek kvin, tridek kvin minutojn antaŭ la interkonsentita horo. Subite sonoris la sonorileto ĉe la pordo. Mi levis la kapon kaj vidis Belanan staranta ĉe la enirejo, spiregante iomete, kun haroj iom disblovitaj de la vento, tenante du librojn en la manoj.

“Mi alvenis antaŭtempe.” Ŝi ridetis iom maltrankvile, kaj etendis unu el la libroj. “Mi vidis ĝin preterpasante la librovendejon, kaj pensis, ke ĝi plaĉos al vi.”

Mi akceptis la libron. Sur la kovrilo estis presita la nomo de familiara aŭtoro. Malferminte la titolpaĝon, mi trovis ŝian delikatan skribaĵon: “Al la amikino, kiu igis min fariĝi pli bona persono – la unua tago de lernado pri fideleco al interkonsentoj.”

Ekstere, la posttagmeza suno varme brilis. La sonorileto denove sonoris – ĉifoje por Liza kaj Lili. Belana stariĝis kaj mansalutis al ili, ŝia helviola jupo desegnis malpezan arkon – ĝuste la robo, kiun ŝi diris, ke ŝi portus.

Dum la mallonga momento, kiam ili alproksimiĝis, Belana rapide klinis sin kaj flustris en mian oreton: “Dankon, pro ke vi ankoraŭ ĉeestas ĉi tie.”

Mi premis ŝian manon, ĝia varmo estis reala kaj firma. Luj amikecoj similas delikatan porcelanon, kiu bezonas zorgeman traktadon; nia amikeco tamen similas malnovajn arbradikojn, dense interplektitajn subtere, eĉ se surfacaj ventoj kaj pluvoj foje trafis, profunde ili neniam vere disiĝis.

Ĉar ni komprenis, ni indulĝis unu la alian; ĉar ni indulĝis, ni lernis kreski; kaj ĉar ni kreskis, ĉi tiu amikeco povis – tra la longa paso de tempo – ĉiam porti lumon. ◆

Kvin poemoj de Miaoyin

Miaoyin

Ĉe la Transirejo

Ne ĉiuj komprenas la ĉenon,
sed ĉiuj komprenas la transirejon.
Kiam la vivo fariĝas rivero,
promeso estas boato.
Ni ne atendas miraklon,
ni mem remas tra la nokto.

Verda Stelo

Verda stelo en la brusto,
ne por ornamo—
sed por memoro:
mi iam promesis
konstrui ponton per lingvo.

Kvar Kolonoj

Unu sola kruro ne tenas tablon.
Unu sola homo ne tenas vojon.
Lingvo—por paroli.
Komunumo—por kuniĝi.
Bonfarto—por trankviliĝi.
Ĉena memoro—por transdoni.

Malrapide

Ni ne bezonas kuri.
Ni ne bezonas brili.
Nur unu paŝo semajne,
sed paŝo sen ĉeso.
Tiel vojo fariĝas hejmo.

Ni Ankoraŭ Povas

Mi pensis: mi jam malfruas.
Sed tiam mi aŭdis:
“Ni ankoraŭ povas utili.”
Ne per grandaj faroj,
sed per eta lumo
tenata en la manplato.

Post la Enskribo

— memora fragmento de esperantistino —

Miaoyin

Tiu somero estis la unua fojo, kiam mi venis al Pekino.

Estis la fino de julio. La varmo ankoraŭ restis inter la larĝaj stratoj de la urbo. Mi venis por partopreni Internacian Kongreson de Esperanto, kaj ankaŭ por la unua fojo vere eniri la centron de la lando.

Mi loĝis en la hejmo de maljuna sinjoro.

Nur poste mi komprenis, ke tio ne estis ordinara afero.

Liu Ningyi estis elstara revoluciulo de Ĉinio, longtempa gvidanto de la laborista movado kaj grava figuro en internaciaj rilatoj. En la okuloj de multaj, lia rilato al Esperanto estis nur eta noto en lia biografio.

Sed por mi, tio estis destino.

Tiutempe mi estis nur ordinara virina laboristo. Pro mia lernado de Esperanto, mi ricevis la ŝancon studi en universitato. La studkotizo ne estis malgranda por mi.

Mi ne sciis, ke Liu Ningyi, post kiam li eksciis pri tio, propraelspeze pagis mian studkotizon. Ne en la nomo de institucio, ne laŭ proceduro, sed kiel maljuna homo, kiu kredis je lingvo — kaj je juna lernanto.

En la somero de 1986, dum mia unua vojaĝo al Pekino por la Internacia Kongreso de Esperanto, mi loĝis en lia hejmo.

Ne en hotelo, sed en loĝejo kun spuroj de ĉiutaga vivo. Ĉiumatene lia sekretario kaj ŝoforo atendis ĉe la pordo por veturigi min al la kongresejo kaj revenigi min poste.

La ŝoforo iam diris al mi: “Liu-lao traktas vin kiel nepininon.”

Mi ne plene komprenis tion tiam.

Unu posttagmezon mi staris ĉe la pordo de lia studĉambro.

La ĉambro ne estis granda. La fenestro estis duone malfermita, kaj la kurteno moviĝis pro la vento. Sur la tablo kuŝis rizo-papero; la inkujo jam estis preparita.

Liu Ningyi sidis ĉe la tablo, tenante penikon.

Mi staris apude, hezitis momenton, kaj poste demandis mallaŭte: “Ĉu vi povus verki kelkajn vortojn por Esperanto?”

Li ne faris longan enkondukon. Li simple kapjesis.

Mi staris apud li kaj propre vidis, kiel li sternis la paperon, trempis la penikon en inko, kaj komencis skribi. Ĉiu streko estis firma. Li ne skribis sloganon, sed kvazaŭ resumis sperton de tuta vivo:

Ni amas nian patrujon, kaj ankaŭ la mondan pacon. Niaj amikoj estas tra la tuta mondo, kaj ni bezonas komunan lingvon. Ĝuste tiuj spertoj montris la grandan forton de lingvo.

Kiam la lasta streko finiĝis, la ĉambro silentis.

En tiu momento mi komprenis: tio ne estis simpla dediĉo. Tio estis *transdono*.

Dum multaj jaroj mi zorgeme konservis tiun kaligrafion. Ĝi sekvis min tra instruado, laboro, elmigrado kaj revenoj. Ĝi atestis la altajn kaj malaltajn momentojn de mia vivo.

Poste, dum mi maljuniĝis, mia memoro ne plu estis tiel fidinda. Luj nomoj kaj detaloj forglitis. Mi preskaŭ pensis, ke tiuj jaroj jam malproksimiĝis.

Ĝis la tago, kiam mi decidis donaci la kaligrafion al Esperanto-muzeo.

Kiam mi denove vidis la foton, mi subite komprenis: kelkaj memoroj ne perdiĝas — ili atendas esti redonitaj al la publiko.

Mi ne plu rigardis ĝin kiel privatan rememoron, sed kiel parton de komuna historio.

Iam iu demandis min: “Ĉu vi ankoraŭ okupiĝas pri Esperanto?”

Mi pensis iomete kaj respondis: “Mi konstruas vojon.”

Tiu vojo ne bezonas, ke mi staru antaŭe. Se ankoraŭ iu povas legi unu frazon, sidi momenton, kaj transdoni la fajron al alia, la vojo ne ĉesos.

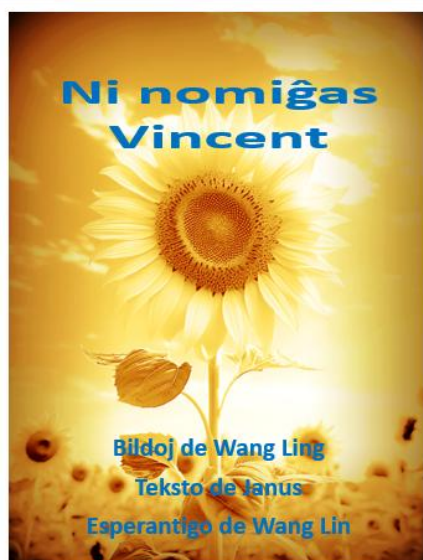
Mi ofte rememoras tiun studĉambron kaj la maljunulon, kiu skribis silente.

Li ne donis al mi respondon, nur kelkajn vortojn.

Sed ĝuste tiuj vortoj montris al mi, ke lingvo ne ekzistas por montri sin, sed por porti esperon. Kaj esperon oni devas plu transdoni. ◆

Ni nomiĝas Vincent

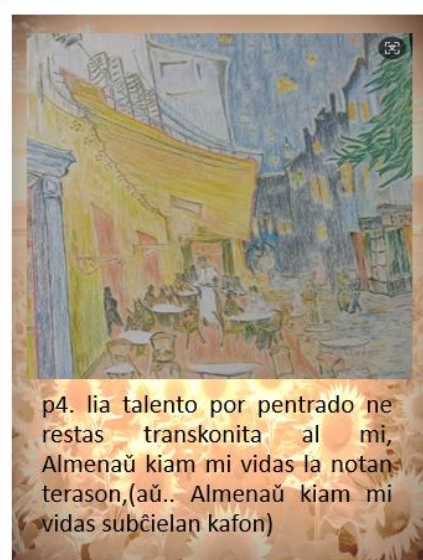
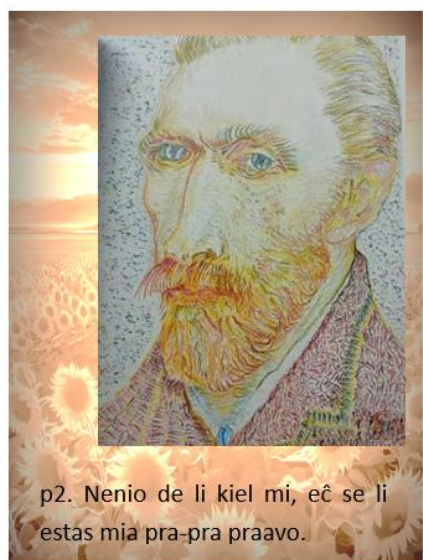
Bildoj de *Wang Ling* / Teksto de *Janus* / Esperantigo de *Wang Lin*

vortoj de la aŭtoro:

Mi ŝatas sendi ĉi libreton al amikoj por kuraĝigi kaj subteni ĝin per la arto de Van Gogh, kaj alfronti la vivon kuraĝe, eliri el la stela nokto kaj trovi la lumon kaj feliĉon de la vivo. Ni rerigardinte la intajn kaj ride rigardas la venontajn. La mondo estas plena de amo. Vivo neniam male aperigas senespera. Brakumu la mondon kun amo. Vivo neniam malesperas, Vivo neniam estas senespera.

Janus
esperantigis Wang Lin

p8. La sunfloro estas simple lia ekskluziva simbolo!

p9. Li fakte estas la manaĝero de sunflora butikoj!

p10. Sed mi ne ŝatis la sunfloron, kiun li pentris komence. La sunflorojn li pentris, estas sento de velkado, de fino, de malĝojo. Do mi ne ŝatis ĉi tiuj bildojn kiam mi estis infano.

p11. Tiam mi kreskis kaj malsaniĝis. Ni havas ankoraŭ unu aferon komunan kun li.

p12. Mi ankaŭ komprenas kial li pentris tiun sunfloron.

p13. Li serĉas pasion en kadukiĝo. Trovu esperon en seniluziigo. Same kiel en la plej malhela ĉielo, li volas trovi la plej helan stelon.

p14. En la frenezo, li ankaŭ povas provi sian propran trankvilon. Finte mi fieras pri mia pra-pra-praavo.

p15. Mi havas 23-jarojn, eĉ se mi tute ne similas al li, sed li estas mia pra-pra-praavo.

p16. kion li lasis al mi, estas ne nur la nomo, sed ankaŭ la kuraĝo kaj laboremo neniam kliniĝi antaŭ la realo. Cetere, lia nomo estas Vincent.

Alvoko al la 77aj Belartaj Konkursoj de UEA!

Ĉu vi iam revis vidi vian verkon inter la plej brilantaj steloj de la Esperanta literaturo? Jen via ŝanco!

La Belartaj Konkursoj de UEA malfermas siajn pordojn al ĉiuj, kiuj amas verki en Esperanto. Kaj la ĉi-jara alvoko alportas novaĵojn!

 Nova subbranĉo ĉe Prozo originala: Sciencfikcio kaj Fantasto, kies unua premio nomiĝas Premio Charles Power.

 Nova branĉo: Mallonga Teatraĵo, anstataŭigante la antaŭan subbranĉon Monologo kaj Skeĉo

En 2025 ni ricevis 163 konkursaĵojn el ĉiuj kvin kontinentoj. Ĉi-jare ni celas eĉ pli altan nombron, daŭre kun alta nivelo. Ĉu via voĉo estos inter la sekvaj premiotoj?

 Premioj ĝis 546€!

 Limdato: 31 marto 2026

 Sendu viajn verkaĵojn (maksimume tri por ĉiu branĉo) al: belartajkonkursoj@gmail.com aŭ bk@co.uea.org

Aliru la plenan alvokon ĉe: <https://uea.org/gk/1259>

#BelartajKonkursoj #UEA #Esperanto #Literaturo #Sciencfikcio
#Teatro #Poezio #Prozo #Teatro

Tradukkonkurso de la itala al Esperanto

La branĉoj konkursantaj estas poezio kaj prozo, kaj ĉiu persono rajtas konkursi por ĉiu branĉo per maksimume du verkoj, kies tradukoj devas esti neniam antaŭe eldonitaj per ajna komunikilo. Oni sendu la konkursaĵojn kune kun la originaloj. La limdato estas la 31-a de majo.

La sekretario estas Valerio Dalla: concorso@esperanto.it.

Al la retadreso vi povas alskribi por pli da informoj, aŭ legu la anoncon ĉi tie:
<https://www.esperanto.it/concorsi/>

La rezultoj estos anoncitaj en aŭgusto, enkadre de la 92-a itala kongreso de Esperanto, en Vico del Gargano. ◆

KONKURSO ĜANFRANKO 2026

Por ĉiuj esperantaj kantistinoj kaj kantistoj

Itala Esperanto-Federacio, por omaĝi **Ĝanfranko Molle**, la plej faman italan kantiston, tutmonde konatan, **la animon de** “Muzika Kulturo”, organizas konkurson pri **originalaj Esperantaj kanzonoj**.

La komisiono povos **aljuĝi** maksimume tri premiojn.

La rezultoj estos anoncitaj enkadre de la Itala Kongreso de Esperanto, dum specifa programero.

Regularo de la konkurso Ĝanfranko:

- Ĉiu persono rajtas konkursi per maksimume tri verkoj, kiuj devas esti neniam antaŭe eldonitaj per ajna komunikilo (prese, rete, lege, bloge, ktp).
- **La** maksimuma daŭro de kanzono estas 5 minutoj.
- La gajnintoj de la unua premio ne rajtas partopreni en la konkurso dum la sekvaj tri jaroj.
- La konkursaĵojn oni sendu al la sekretario, **Valerio Dalla**, per retmesaĝo al la adreso: **concorso@esperanto.it**

indikante la elektitan pseŭdonimon kaj la efektivan nomon kaj adreson; ili estu kantitaj kaj luditaj en aŭda formato **mp3 aŭ ogg**, kaj skribitaj (nur vortoj, eventuale kun akordoj) en teksta formato **doc aŭ odt**.

Premioj:

La gajninto de la unua premio, **premio Ĝanfranko**, ricevos monpremion de **200,00 eŭroj**; por la aliaj la premio konsistos el **esperantlingvaj KD-oj**.

Limdato por la sendado estas la **30-a de majo** de la koncerna jaro.

Juĝkomisiono:

Prezidanto: **Laura Brazzabeni**
Sekretario: **Valerio Dalla**

Juĝantoj: **Pierluigi Cinquantini, Martin Wiese, Floreal Martorell**

La sekretario informos ĝis la **1-a de aŭgusto** la gajnintojn pri la premio. La partoprenantoj cedas senpage al **IEF** por la unua jaro la rajton je **unua publikigo**.

Por pliaj informoj:

concorso@esperanto.it

FEI, concorso
via Villoresi 38
IT-20143 Milano

ESTIMATAJ GESAMIDEANOJ!

SEDK “D-ro Ivan Kirĉev”- urbo Razgrad, Bulgario lanĉas por 37a fojo Internacian Esperantan konkurson por originala esperanta poezio kaj humuro – EKRA-26. La sendotaj konkursaĵoj je liberaj temoj nenie devas esti publikigitaj antaŭe. Ili devas esti komputile skribitaj kaj subskribitaj per pseŭdonimoj.

La konkursaĵojn, bonvolu vi sendu al retadreso:

edkrazgrad@gmail.com ; dimakateva@gmail.com .

La veran nomon kaj poŝtadreson, karaj partoprenontoj, vi sendu al dkateva@mail.bg kaj ekra_razgrad@mail.bg

Limdato – 31.05.2026.

La rezultoj estos anoncigitaj kadre de EKRA-2026, kiu okazos la 13an de junio 2026.

La premiitaj konkursaĵoj estos publikigitaj en revuoj: “Bulgara esperantisto”, “Esperantista tribuno” – eldonaĵo de la Esperantista Domo pri kulturo “D-ro Ivan Kirĉev” – Razgrad. ♦

Regularo de la Internacia Traduk-Konkurso “Vejdo” (2026)

Sub aŭspicio de UEA kaj kunlabore kun la redakcio de Literatura Vivo

- **Celo:** Honori la memoron de prof. Vejdo (Wei Yida) kaj stimuli altkvalitan tradukarton en Esperanto.
- **Organizo:** Oficiale rajtigita de UEA kaj kunorganizata de *Literatura Vivo*.
- **Partoprenantoj:** La konkurso estas malferma al ĉiuj esperantistoj tra la mondo.
- **Verkoj:** Akceptiĝas propraj tradukoj el **iu ajn nacia lingvo** en Esperanton. Ĝenroj inkluzivas poezion, mallongan prozon, rakontojn/mikro-novelojn, kantotekstojn, kaj artikolojn/eseojn.
- **Kondiĉoj:**
 - Maksimuma longo estas **1500 vortoj** po verko.
 - Nur **manfaritaj tradukoj** estas akceptataj; tradukoj faritaj de artefarita intelekto (AI) ne estas konsiderataj.
 - Ĉiu partoprenanto rajtas sendi maksimume **du verkojn**.
- **Sendado:** Verkoj devas esti senditaj al **info@literaturavivo.com** ĝis la limdato: **1-a de junio 2026**.
- **Ĵurio:** Konsistas el spertaj esperantistoj kun kompetento en literaturo kaj tradukarto, reprezentantaj diversajn naciajn lingvojn (angla, franca, hispana, rusa, ĉina, portugala, itala, hungara, pola).
- **Premioj:**
 - Unua premio (1 gajninto), Dua premio (3 gajnintoj), Tria premio (10 gajnintoj).
 - Konkretaj premioj estas provizitaj de UEA.
- **Rezultoj:** La fina rezulto estos publikigita dum la **111-a Universala Kongreso de Esperanto** en Graz, Aŭstrio, en julio 2026. Elektitaj verkoj aperos en la revuo *Literatura Vivo*.
- **Rajtoj:** La organizantoj rajtas publikigi la premiitajn aŭ elektitajn verkojn kun plena mencio de la aŭtoro kaj tradukinto.

En nomo de la redakcio de Literatura Vivo kaj UEA, ni kore invitas ĉiujn esperantistojn partopreni! contact: info@literaturavivo.com